

Ο Patrick Réquenaud και ο κύριος Ζ παρουσιάζουν:

Ραντεβού με τον Ζ

Η Λαϊκή Ενότητα
ενάντια στον
Ταξικό Πόλεμο

(Χιλή 1970-1973)

Η μπροσούρα **Ραντεβού με τον Ζ** εκδόθηκε τον Απρίλιο του 2018 σε 500 αντίτυπα από το αντιεξουσιαστικό κομμουνιστικό εγχείρημα **Αντίθεση**. Όλα τα κείμενα σε αυτό το βιβλίο μπορούν να χρησιμοποιηθούν ελεύθερα στο σύνολό τους ή τμηματικά, για την ανάπτυξη του ταξικού ανταγωνιστικού κινήματος, χωρίς να είναι απαραίτητη η αναφορά στην πηγή. Είμαστε εχθρικοί απέναντι σε κάθε είδος πνευματικής ιδιοκτησίας.

Ευχαριστούμε από καρδιάς τη φίλη και συντρόφισσα **Ιωάννα Σ.**, που έκανε τη μεταφράση της μπροσούρας από τα γαλλικά, τους συντρόφους και τις συντρόφισσες από το **Ελευθεριακό Εργαστήρι Κινηματικών Υποδομών** που επιμελήθηκαν και υλοποίησαν τη μεταξοτυπία του εξώφυλλου και τον σύντροφο **Patrick** για τη συγκλονιστική αφήγησή του αλλά και για τη βοήθεια που μας έδωσε στο στήσιμο της ελληνικής έκδοσης. Ευχαριστούμε, επίσης, τον τυπογράφο Ν. Καρακώστα, στο τυπογραφείο του οποίου εκτυπώθηκε και βιβλιοδετήθηκε η μπροσούρα, για την πολύτιμη βοήθεια που μας έδωσε στο στήσιμό της.

Διεύθυνση e-mail: thesi@antithesi.gr
Ιστοσελίδα: www.antithesi.gr

Εισαγωγικό σημείωμα στην ελληνική έκδοση

Η πρωτότυπη έκδοση της μπροσούρας *Rendez-vous avec Z* (Ραντεβού με τον Ζ) έπεσε στα χέρια μας το καλοκαίρι του 2017 σε μια διεθνή κομμουνιστική συνάντηση στη Γαλλία. Το ίδιο βράδυ είδαμε το τρίτο μέρος του ντοκιμαντέρ *Η μάχη της Χιλής* του Πατρίσιο Γκουζμάν το οποίο καταγράφει την εμπειρία του προλεταριακού κινήματος στη Χιλή την περίοδο 1970-73: καταλήψεις εργοστασίων, καταλήψεις γης, διανομή των προϊόντων που παρήγαγαν οι εργάτες στις κατελημμένες επιχειρήσεις και τα αγροκτήματα σε επίπεδο γειτονιάς από προλεταριακές συλλογικότητες, συχνά χωρίς τη διαμεσολάβηση του χρήματος, ένοπλες περιφρουρήσεις των αγώνων. Ήταν μια πραγματική αποκάλυψη: ένα ταξικό κίνημα που έκανε τα πρώτα βήματα για τον επαναστατικό μετασχηματισμό της κοινωνίας και τη δημιουργία νέων κομμουνιστικών κοινωνικών σχέσεων παραγωγής και αναπαραγωγής.

Τι ήταν όμως αυτό που κράτησε πίσω αυτό το κίνημα; Ποια ήταν τα όριά του; Η μπροσούρα που κρατάτε στα χέρια σας επιχειρεί να απαντήσει σε αυτό το ερώτημα μέσα από μια κριτική θεώρηση της ιστορίας αυτού του φλογερού και, συνάμα, τραγικού κινήματος αναδεικνύοντας, από τη μεριά, τον αντεπαναστατικό ρόλο της *Λαϊκής Ενότητας*, του συνασπισμού του Σοσιαλιστικού, του Κομμουνιστικού και ορισμένων άλλων μικρότερων κομμάτων, που εκείνη την περίοδο είχε στα χέρια του την κυβερνητική εξουσία, υπονομεύοντας συστηματικά, αποπλίζοντας και καταστέλλοντας τις πιο ριζοσπαστικές πρακτικές του κινήματος και, από την άλλη μεριά, τις αυταπάτες πολλών χιλιανών προλετάρων που έβλεπαν την κυβέρνηση του Αλιέντε ως δική τους κυβέρνηση, μένοντας προσκολλημένοι στη λεγκαλιστική ιδεολογία της «ειρηνικής μετάβασης στον σοσιαλισμό».

Ας περιπλανηθούμε λοιπόν στην αφήγηση του Patrick Réquenaud και του κυρίου Ζ που θα μας τα εξηγήσουν καλύτερα όλα αυτά.

Μάρτιος 2018

Αντίθεση
για την κατάργηση της μισθωτής εργασίας,
του χρήματος και του κράτους
– για τον κομμουνισμό

ΡΑΝΤΕΒΟΥ ΜΕ ΤΟΝ Ζ

Είναι αδύνατο να ξεχάσουμε αυτή την εικόνα: ο πρόεδρος της Χιλής Σαλβαδόρ Αλιέντε, περιτριγυρισμένος από μερικούς πιστούς υποστηρικτές του και οπλισμένος με ένα μικρό πολυβόλο, αντιμετωπίζει με θάρρος τα αεροπλάνα και τα τανκς του στρατηγού Πινοσέτ, σε μια αναμέτρηση μέχρι τον θάνατο. Το πραξικόπημα της 11ης Σεπτεμβρίου 1973 σοκάρει ολόκληρο τον κόσμο και ηχεί ως τρομακτική προειδοποίηση στους σφοδρούς αγώνες που συγκλονίζουν την υφήλιο. Η εικόνα αυτή του Αλιέντε έχει μείνει χαραγμένη ως τις μέρες μας: ένας επαναστάτης πρόεδρος ο οποίος δολοφονήθηκε από την άκρα δεξιά λόγω της πολύ μεγάλης ριζοσπαστικότητάς του. Μα ποιος ήταν αλήθεια; Πώς έφτασαν τα πράγματα ως εκεί; Ακολουθεί η αφήγηση του κυρίου Ζ.

Καταρχάς πρέπει να γνωρίζουμε πως οι κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες στη Χιλή τη δεκαετία του 1960 είναι απολύτως καταστροφικές. Το εξωτερικό χρέος συσσωρεύεται. Τα ιδιωτικά μονοπώλια ενδιαφέρονται κυρίως για τα άμεσα κέρδη τους παρά για τη χιλιανή ανταγωνιστικότητα στο διεθνές εμπόριο. Πολλοί τομείς της οικονομίας λειτουργούν με παρωχημένες μεθόδους, κυρίως η γεωργία, η οποία ακόμη λειτουργεί υπό ένα σχεδόν φεουδαρχικό καθεστώς. Οι αγρότες ζουν σε συνθήκες ακραίας φτώχειας. Κατά συνέπεια, η αγροτική έξοδος αυξάνεται εκθετικά, ωθώντας δεκάδες χιλιάδες εργάτες στις μεγάλες πόλεις στις οποίες συγκεντρώνεται η βιομηχανική δραστηριότητα, χωρίς όμως οι τελευταίες να μπορούν να προσφέρουν δυνατότητες στέγασης. Η κακή στέγαση γίνεται κανόνας: το ένα τέταρτο των οικογενειών δεν διαθέτει πρόσβαση ούτε σε τρεχούμενο νερό ούτε σε ηλεκτρισμό. Οι *rotos* γονατίζουν...

Patrick Réquenaud: Α, ναι! Αυτή η φιγούρα του «*roto chileno*»¹, του αιώνιου αποστερημένου!

Αυτή η έννοια είναι ενδιαφέρουσα. Έχει την ίδια ετυμολογία με τη γαλλική λέξη «*toturier*»², μα εάν στη γαλλική γλώσσα αυτός ο όρος έλαβε κυρίως τη σημασία εκείνου που «εναντιώνεται στην αριστοκρατία», στη Χιλή ο *roto* ενσαρκώνει ταυτόχρονα τον μιγά-κληρονόμο αιώνων καταπίεσης, τον εργάτη ή τον αγρότη δίχως γη, τον χωρίς εκπαίδευση και κουρελή πένητα, τον οποίο ευχαρίστως θα χαρακτηρίζαμε μάγκα και λίγο μάτσο-όλα, δηλαδή, αυτά τα χαρακτηριστικά που θα προσδίδαμε επίσης στον «προλετάριο», αποστερημένο και, ταυτόχρονα, κάτοχο μιας δυνητικά τεράστιας κοινωνικής δύναμης η οποία είναι έκδηλη στο τέλος της δεκαετίας του 1960. Μαρξιστές και εθνικιστές βλέπουν να ενσαρκώνεται σε αυτή τη δύναμη η ιδέα του «Λαού». Κάποιοι τον οικτίζουν, η πλειοψηφία διακατέχεται από έναν παράλογο φόβο γι' αυτόν...

Μα ίσως δεν είναι παράλογος!

Πράγματι, είναι ένας φόβος με αρκετά βαθιές ρίζες, διότι η εξέγερση ζυμώνεται σε πολλά κοινωνικά πεδία.

Ως αντίδραση ενάντια στους μεγαλοιδιοκτήτες στην ύπαιθρο, η διάχυτη πρακτική των *corridas de cerco*, δηλαδή η κρυφή επέκταση του αγροτικού εδάφους μέσω

της μετακίνησης των περιφράξεων κατά τη διάρκεια της νύχτας, είναι ήδη εξαιρετικά διαδεδομένη.

Σταδιακά όμως εδραιώνεται το κίνημα των «*tomas*», δηλαδή των συλλογικών καταλήψεων ιδιωτικών γαιών. Κατά τη μαζική αγροτική έξοδο εκείνης της δεκαετίας, αυτή η πρακτική θα εισαχθεί στην πόλη: το 1940 οι περιφερειακοί δήμοι του Σαντιάγο αντιπροσωπεύουν περίπου το 40% του συνόλου των κατοίκων, το 1970 αντιπροσωπεύουν περίπου το 80%. Οι φτωχές αυτές συνοικίες, οι *problaciones*, γεμίζουν με χιλιάδες οικογένειες αστέγων: μέσα σε μια νύχτα οι παραγκουπόλεις φυτρώνουν σαν μανιτάρια σε εδάφη που προορίζονταν για οικοδομική κερδοσκοπία. Το 1970 το 10 % του πληθυσμού του Σαντιάγο έχει, στην πραγματικότητα, πρόσβαση σε ένα κομμάτι γης μέσω μιας *toma*. Κάποιοι καταλαμβάνουν μέχρι και ιδιωτικές εκτάσεις, όπως κήπους ιδιωτικών κατοικιών!

Αλήθεια;

Ναι, βέβαια! Οι εργατικοί αγώνες εντείνονται επίσης καθ' όλη τη διάρκεια της δεκαετίας του 1960. Σημαντικό είναι το εξής γεγονός: το ποσοστό των παράνομων απεργιών θα αυξηθεί ραγδαία καθ' όλη τη διάρκεια της δεκαετίας, μέχρι να φτάσει το 90% των απεργιακών κινητοποιήσεων το 1969! Αυτό οφείλεται στον άκαμπτο χαρακτήρα του Εργατικού Κώδικα που χρονολογείται από τη δεκαετία του '30, ο οποίος μείωσε σε σημαντικό βαθμό τις νόμιμες δυνατότητες σύστασης ενός συνδικάτου...

Εντούτοις, αυτή η καταστολή του συνδικαλισμού είναι δίκικο μαχαίρι για τα αφεντικά: χρειάζονται τα τοπικά συνδικάτα για να ελέγχουν τη βάση και να πειθαρχούν τους ανυπάκουους...

Ακριβώς! Αυτή η έλλειψη ισχυρών οργανώσεων μέσα στις επιχειρήσεις τούς εμποδίζει να διαχειριστούν μέσω της διαπραγμάτευσης τις συγκρούσεις, που η παρανομία και η διαρκής καταστολή δεν καταφέρνουν πια να αποθαρρύνουν!

ΡΑΝΤΕΒΟΥ ΜΕ ΤΟΝ Ζ

Οι απεργίες πολλαπλασιάζονται. Μόνο το 1967 ο αριθμός των απεργιών σχεδόν διπλασιάζεται, με κορύφωση τη γενική απεργία στις 3 Νοέμβρη. Την επόμενη χρονιά θα μπει στον χορό και ο δημόσιος τομέας, έπειτα θα ακολουθήσουν η μεταλλουργία, η εμπορική ναυτιλία, οι σιδηροδρομικοί υπάλληλοι και οι αγρότες...

Ο Σαλβαδόρ Αλιέντε, λοιπόν, επιτυγχάνει την άνοδό του στην κεφαλή της εκτελεστικής εξουσίας μέσα σε, τουλάχιστον, παραγμένες συνθήκες!

Ακριβώς, μα πριν μπούμε στην ουσία του θέματος, πιστεύω πως είναι αρκετά ενδιαφέρον να εξετάσουμε μία άλλη προσωπικότητα σ' αυτόν τον κακοτράχαλο δρόμο: τον πρόεδρο της Χιλής κατά την παραγμένη περίοδο από το 1964 ως το 1970, τον Εδουάρδο Φρέι Μοντάλβα.

Ο χριστιανοδημοκράτης, μάλλον κεντροδεξιός, Εδουάρδο Φρέι κατά κάποιον τρόπο θα προηγηθεί της κοινωνικής πολιτικής του Αλιέντε...

Ακριβώς! Αλλά δεδομένων των κοινωνικών συνθηκών, πώς αλλιώς θα μπορούσε να γίνει; Σχεδόν ολόκληρη η πολιτική τάξη, στην πραγματικότητα συμφωνεί με την επιτακτική ανάγκη μεταρρυθμίσεων στη χώρα, ειδικότερα σε ό,τι αφορά τρία πολύ σημαντικά ζητήματα:

Τον περιορισμό της δύναμης των ξένων trust, με στόχο τη στήριξη της εθνικής βιομηχανίας και τη «χιλιανοποίηση» της εκμετάλλευσης των μεταλλευτικών πόρων· την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας σε οικονομικό επίπεδο, περιορίζοντας τα μεγάλα μονοπώλια που βλάπτουν την ανταγωνιστικότητα της Αγοράς· τέλος, και κυρίως, τον έλεγχο του κύματος βαθιάς δυσαρέσκειας των rotos.

Περιληπτικά, μπορούμε να πούμε πως το δεξιό φιλελεύθερο Εθνικό Κόμμα συνηγορεί υπέρ του πλέον άκαμπτου συντηρητισμού, οπλισμένου μ' ένα σιδερένιο ρόπαλο. Κατά τη διάρκεια της προεκλογικής εκστρατείας, οι δυνάμεις των υποστηρικτών της Λαϊκής Ενότητας θα επιτεθούν σε αυτόν τον συντηρητισμό φωνάζοντας: «Όποιος δεν πετάει από τη χαρά

του [για την εκλογή του Αλιέντε], είναι μούμια!» Τα άλλα κόμματα είναι κατά βάση κληρονόμοι της παράδοσης του Κοινωνικού Συμβιβασμού, ουσιαστικά από τη δεκαετία του '20, μέσω διαφορετικών ιδεολογικών διαδρομών, παράδοση σύμφωνα με την οποία το Κράτος οφείλει να εμφανίζεται σαν μια ουδέτερη δύναμη, η οποία αναγκάζει τις ελίτ να αποδεχθούν περιορισμένες παραχωρήσεις με αντάλλαγμα μια σχετική κοινωνική ειρήνη που παρέχει ασφάλεια στην αγορά.

Σε αυτό το πλαίσιο, το Χριστιανοδημοκρατικό Κόμμα θέλει να προωθήσει τη συγκρότηση εργατικών και κοινωνικών οργανώσεων. Αλλά ταυτόχρονα πρέπει να έχει εξασφαλίσει ότι αυτές οι οργανώσεις δεν θα βρίσκονται υπό την επιρροή των αντίπαλων κομμάτων της αριστεράς, ειδικότερα του Κομμουνιστικού και του Σοσιαλιστικού Κόμματος. Κατά την κάθοδό του στις προεδρικές εκλογές του 1964, ο Φρέι ισχυρίζεται ότι έχει διακόψει τις σχέσεις του τόσο με τον φιλελευθερισμό, ο οποίος στα μάτια του γεννά μόνο αδικία και «απομόνωση του υποκειμένου από το κοινωνικό περιβάλλον του», όσο και με τον Μαρξισμό, ο οποίος απλά «υποκαθιστά την καταπίεση των καπιταλιστών με εκείνη του Κράτους».

Αυτή η «Επανάσταση μέσα από την Ελευθερία», προωθεί μια κεντρία ιδεολογική προσέγγιση, τον «κοινοτισμό»: πρόκειται για τη μετατροπή κάθε επιχείρησης σε μία «κοινότητα», στη διαχείριση της οποίας οι εργάτες θα καλούνταν να συμμετάσχουν. Κατά τα λεγόμενα του Φρέι, μια τέτοια κίνηση θα έβαζε τέλος «στη θεμελιώδη ταξική σύγκρουση, η οποία είναι εγγενης στη σημερινή κοινωνική οργάνωση», καθώς όλοι οι εργάτες θα ταυτίζονταν με τα συμφέροντα της ίδιας της επιχείρησής τους, οι εργάτες γης με τα συμφέροντα της φάρμας τους κ.λπ.

Ενώ επιχειρεί να συσπειρώσει γύρω του την, αρκετά σημαντική, αριστερή πτέρυγα του Κόμματός του, δηλώνει ξεκάθαρα ότι είναι «έτοιμος να περάσει στο λαϊκό στρατόπεδο», αλλά παρεμπιπτόντως επωφελείται από τη στήριξη της αμερικανικής διπλωματίας, που ελπίζει

να αντικρούσει την, θεωρούμενη ως «κόκκινη», υποψηφιότητα του Αλιέντε καθώς και εκείνη του Εθνικού Κόμματος, που αποσύρει τον υποψήφιό του για χάρη του Φρέι.

Εν ολίγοις, παίζοντας σ' αυτά τα δύο ταμπλώ, καταφέρνει να εκλεγεί χωρίς δυσκολίες!

Με μεγάλη ευκολία, πράγματι! Μόλις ανεβαίνει στην εξουσία, αρχίζει να εισάγει αυτές τις «κοινότητες» με σκοπό να περιορίσει την αυξανόμενη δυσαρέσκεια σε όλα τα μέτωπα: ανακοινώνει τη σταδιακή φιλελευθεροποίηση του συνδικαλιστικού δικαίου, τη δημιουργία συνεταιρισμών και δομών κοινωνικής αλληλεγγύης, τη θεσμοθέτηση τοπικών οργανώσεων όπως οι «συνελεύσεις γειτονιάς» ή τα «κέντρα για μητέρες».

Στην ύπαιθρο εισάγει μια αγροτική μεταρρύθμιση που έχει ως στόχο τόσο να εξασθενίσει τη δύναμη των λατιφούντων όσο και να περιορίσει και να καταστείλει τις «*totomas*». Δηλώνει ξεκάθαρα ότι στόχος του δεν είναι «να υπονομεύσει την ιδιοκτησία, μα κυρίως να την ενισχύσει»...

Τώρα καθισχυαστήκαμε!

Μεγάλη ανακούφιση, πράγματι! Αυτή η μεταρρύθμιση προβλέπει την απαλλοτρίωση κτημάτων έκτασης άνω των 80 εκταρίων προς όφελος μεικτών συνεταιρισμών, δηλαδή «κοινοτήτων», καθώς επίσης τη δημιουργία στενά ελεγχόμενων από το Κράτος αγροτικών συνδικάτων. Αυτή η μεταρρύθμιση είναι εξαιρετικά μετριοπαθής, αν λάβουμε υπόψιν το ισχυρό κίνημα άμεσων καταλήψεων που βρισκόταν σε εξέλιξη, και θα υιοθετηθεί στη συνέχεια αυτούσια από τον Αλιέντε.

Οι υποστηρικτές του Φρέι, οι οποίοι εμπλέκονται στην οργάνωση των *campamentos*, παροτρύνουν τους *robladores* να επισημοποιήσουν αυτή την αυθόρμητη πρακτική: μια επιτροπή συγκεντρώνει τις συμμετοχές, ορίζει το μέρος και την ώρα, στη συνέχεια παίρνει μια μορφή πολιτικής οργάνωσης, μιας διοικητικής διαίρεσης της *roblacion*, με τακτικές γενικές συνελεύσεις, περιφρουρήσεις κ.λπ. Αυτό το πελατειακό σύστημα τού δίνει τη δυνατότητα να επεκτείνει την εκλογική του βάση και να εκμεταλλευτεί με ελάχιστο κόστος μία δυναμική αυτοσυγκρότησης, ξεπερνώντας την κατάλληλη στιγμή την καθυστέρηση που επιδεικνύει στο ζήτημα της κατασκευής κατοικιών.

Αυτή, όμως, η πολιτική κηδεμονία δεν εμποδίζει την ανάπτυξη μιας αληθινής τάσης για αυτοοργάνωση. Μακροπρόθεσμα αυτός ο φορμαλισμός αποδίδει καρπούς: οι *robladores*, παρότι δειλοί στο ξεκίνημα, συνειδητοποιούν ότι κερδίζουν σε συλλογική δύναμη...

Εάν καταλαβαίνω καλά, σε αντίθεση με την υπάρχουσα αντίληψη για εκείνον, ο Αλιέντε δεν είναι ο άνθρωπος της ρήξης, της ριζοσπαστικής αλλαγής σε πολιτικό επίπεδο, αλλά, αντιθέτως, φαίνεται να συνέχισε κατά κάποιον τρόπο την πολιτική της προηγούμενης κυβέρνησης.

Αλλαγή μέσα από τη συνέχεια! Αλλά θα επανέλθουμε σε αυτό... Η επιχείρηση προσέλκυσης των *rotos* από το Χριστιανοδημοκρατικό Κόμμα θα αποτύχει. Όπως ήδη είδαμε, το κύμα κοινωνικών αγώνων δεν κοπάζει καθόλου κατά τη διάρκεια της θητείας του! Παρά τη μαζική συνδικαλιστική εδραίωσή του στις πόλεις και την ύπαιθρο, παρά την ενεργητική αφοσίωση των μελών του στις *roblaciones*, το Χριστιανοδημοκρατικό Κόμμα δεν καταφέρνει να καταστείλει μέσω της ενσωμάτωσης την αναταραχή που προκαλείται από αυτά τα κοινωνικά στρώματα.

Κατά ειρωνικό τρόπο, οι δομές που έχουν ιδρυθεί γι' αυτόν τον σκοπό επιτρέπουν αντιθέτως ένα ριζώμα στον χώρο και τον χρόνο, ευνοώντας μια συνέχεια που εντείνει και βαθαίνει τους αγώνες.

Σαν να μην έφταναν όλα αυτά, τα κόμματα της αριστεράς επιμένουν προκλητικά καθώς αυξάνουν συνεχώς την παρουσία τους σε αυτές τις δομές. Το Χριστιανοδημοκρατικό Κόμμα δεν έχει άλλη επιλογή από το να παίζει με τη σειρά του το χαρτί της καταστολής, πνίγοντας στο αίμα τη γενική απεργία του 1967 και το *campamento* του Πουέρτο Μοντ³ το 1969.

Και τι γίνεται με τις εθνικοποιήσεις;

Ο Φρέι διαπραγματεύεται με τα αμερικανικά *trust* την εξαγορά του 51% του ενεργητικού τους. Μα ανακαλύπτει τη δυσκολία ενός τέτοιου εγχειρήματος και ότι η αξία αυτού του ενεργητικού έχει υπερεκτιμηθεί κατά πολύ. Παραδόξως αυτός ο ελιγμός, ο οποίος αποσκοπούσε να αυξήσει την εθνική κυριαρχία πάνω στους πόρους της χώρας, οδήγησε τελικά σε σημαντική αύξηση του εξωτερικού χρέους.

Ο Αλιέντε θα επαναφομοιώσει αυτή τη δυσαρέσκεια κατά την προεδρική εκλογή.

ΡΑΝΤΕΒΟΥ ΜΕ ΤΟΝ Ζ

Το Κράτος αναγκασμένο να δανειστεί από τράπεζες του εξωτερικού τα απαραίτητα κεφάλαια για την αποπληρωμή αυτού του χρέους, πιάνεται στην παγίδα και υποχρεώνεται να πάρει κι άλλα δάνεια απλώς και μόνο για να εξοφλήσει τους τόκους των προηγούμενων. Το 1965, ο μισός ενεργός πληθυσμός ζει κάτω από το όριο της φτώχειας, δύο χρόνια αργότερα αυτό το ποσοστό αγγίζει το 71,2%. Το κόστος ζωής αυξάνεται κατά 18% το 1967 και κατά 34% το 1970... Εν συντομία, οι *rotos* απογοητεύονται και ο Αλιέντε θα επαναφομοιώσει αυτή τη δυσαρέσκεια με την εκλογή του ως προέδρου το 1970.

Το Χριστιανοδημοκρατικό Κόμμα έχει ηττηθεί, οπότε οι αμφιταλαντεύσεις του Φρέι και του κόμματός του επανέρχονται δυναμικά. Στην αρχή υποστηρίζουν διστακτικά την κυβέρνηση του Αλιέντε, έπειτα στηρίζουν την αντιπολίτευση μέχρι το πραξικόπημα του Πινοσέτ το 1973. Ο Φρέι χαιρετίζει το πραξικόπημα, σκεπτόμενος αφελώς ότι αυτοί οι γενναίοι στρατιωτικοί δεν θα καθυστερήσουν να του στρώσουν το κόκκινο χαλί. Για λίγο συνεργάζεται, μετά χάνει την υπομονή του και συμμαχεί με την αντιπολίτευση. Το 1980, ενώ το καθεστώς αναζητά νομιμότητα θέτοντας σε δημοψήφισμα ένα νέο σχέδιο συντάγματος, αναλαμβάνει ηγετικό ρόλο στην αντιπολίτευση. Ο Φρέι ενοχλεί: θα δολοφονηθεί το 1982 από την DINA, το διαβόητο σώμα πολιτικής αστυνομίας της Χούντας. Τέλος των αμφιταλαντεύσεων.

Μετά απ' όλα αυτά, ας επιστρέψουμε στο θέμα μας.

Ο Σαλβαδόρ Αλιέντε προέρχεται από την ανώτερη αστική τάξη. Εντούτοις, η πολιτική του διαδρομή η οποία είναι ριζωμένη στην αριστερά τον κάνει δημοφιλή. Κατεβαίνει τρεις φορές στις προεδρικές εκλογές χωρίς επιτυχία, αλλά στην προεκλογική καμπάνια του 1970, που είναι και η τέταρτη απόπειρά του, οι συνθήκες είναι πολύ πιο ευνοϊκές για εκείνον, διότι ο Φρέι, ο πιο επικίνδυνος αντίπαλός του, δεν μπορεί να διάγει δεύτερη θητεία βάσει του συντάγματος.

Το πουλέν του Χριστιανοδημοκρατικού Κόμματος είναι αυτήν τη φορά ο Ραδομίρο Τόμιτς, θιασώτης μιας σαφώς πιο αριστερής πολιτικής από εκείνην του Φρέι: η δεξιά δεν επιδεικνύει συνεπώς καμία επιθυμία να τον υποστηρίξει και επιμένει στον υποψήφιό της, Χόρχε Αλεσάντρι, του Εθνικού Κόμματος. Ο τελευταίος, μεγάλο φαβορί των δημοσκοπήσεων στην αρχή, γρήγορα χάνει την αξιοπιστία του λόγω της προχωρημένης άνοιας και της νόσου του Πάρκινσον που τον έχουν καταβάλλει. Οι πιθανότητες νίκης εκείνη τη στιγμή είναι πιο μεγάλες από ποτέ. Μπροστά σ' αυτή την προοπτική, τα κόμματα της αριστεράς ξεπερνούν τις αντιπαλοτήτες τους και σχηματίζουν έναν συνασπισμό στις 17 Δεκεμβρίου του 1969...

Τη «Λαϊκή Ενότητα»!!

Τη Λαϊκή Ενότητα, ναι, βέβαια... Δεν υπάρχει λόγος να φωνάζουμε όμως... Ας περιπλανηθούμε λίγο στον ορίζοντα των κομμάτων που την αποτελούν:

Το Κομμουνιστικό Κόμμα είναι το πιο ισχυρό ανάμεσά τους, διαθέτοντας 160.000 μέλη, οργανωμένα σε έναν πολύ συμπαγή μηχανισμό, μαζικά εγκατεστημένο στους κόλπους της Ενοποιημένης Ομοσπονδίας Εργατών (CUT), γεγονός που του εξασφαλίζει μια αξιοσημείωτη επιρροή στις μεγάλες βιομηχανίες, τους εργάτες και τους κατώτερους υπαλλήλους.

Ο Αλιέντε είναι στέλεχος του Σοσιαλιστικού Κόμματος, το οποίο αποτελείται από μια αριστερή πτέρυγα με πολύ επαναστατική φρασεολογία και από μια δεξιά πτέρυγα με πολύ ρεφορμιστικές θέσεις, κοντινές σ' εκείνες του Κομμουνιστικού Κόμματος. Θα δούμε στη συνέχεια σε ποιο βαθμό αυτές οι δύο τάσεις του Σοσιαλιστικού Κόμματος θα έρθουν σε αντιπαράθεση. Ασκούν σημαντική επιρροή στην Ενοποιημένη Ομοσπονδία Εργατών, στους εργαζόμενους, καθώς επίσης και στους πιο ριζοσπαστικούς κλάδους, χάρη στις αναλύσεις τους και στη συχνή υιοθέτηση κριτικών θέσεων. Τα μέλη τους είναι περίπου 50.000 το 1970 και θα αγγίξουν τις 130.000 το 1973, συγκε-

Τα κόμματα της αριστεράς σχηματίζουν έναν συνασπισμό: τη Λαϊκή Ενότητα

ντρώνοντας πολλούς από τους απογοητευμένους του Κομμουνιστικού Κόμματος.

Η συμμαχία του Κομμουνιστικού Κόμματος και του Σοσιαλιστικού Κόμματος δεν είναι κάτι νέο. Αρχικά στις εκλογές του 1958, έπειτα στους κόλπους του Μετώπου Λαϊκής Δράσης το 1964, τα δύο αυτά κόμματα ήδη υπερασπίζονταν κοινό πρόγραμμα και υποψηφιότητα. Αλλά αυτή τη φορά, η συμμαχία αποσκοπεί να επεκταθεί όσο περισσότερο μπορεί προς την κατεύθυνση του κέντρου, κι έτσι τρία κόμματα που είναι πιο κοντά στους επιχειρηματικούς κύκλους, τη βιομηχανική αστική τάξη και τον Στρατό θα συμμετάσχουν στον συνασπισμό: το Ριζοσπαστικό Κόμμα, η Ανεξάρτητη Λαϊκή Δράση και το Κίνημα Ενωμένης Λαϊκής Δράσης, απόσχιση μιας πτέρυγας του Χριστιανοδημοκρατικού Κόμματος. Υπό την κοινωνική πίεση της βάσης του, το τελευταίο κόμμα θα ξεκινήσει μια δυναμική στροφή προς την αριστερά. Φανταστείτε πως και το ίδιο το Χριστιανοδημοκρατικό Κόμμα είναι προσκεκλημένο, αλλά απορρίπτει την πρόσκληση ώστε να μπορεί να αμφιταλαντεύεται με την άνεσή του!

Αυτή η Ενότητα απλώνει τα δίκτυα της!

Σίγουρα! Πρέπει επίσης να αναφέρουμε το MIR...

Ναι, το MIR, το Κίνημα της Επαναστατικής Αριστεράς!

Ακριβώς. Αυτό το κίνημα σχηματίζεται το 1965 μέσα από τη συνένωση πολλών ακροαριστερών ομάδων. Δύο είναι οι κύριες τάσεις του: η μία είναι προσανατολισμένη στην ένοπλη πάλη, με απαλλοτριώσεις και επιθέσεις σε τράπεζες για τη χρηματοδότηση του ένοπλου αγώνα, γεγονός που της προσδίδει μια κάθετη και διαιρετική δομή· η άλλη τείνει να εμπλέκεται στα κοινωνικά κινήματα σε όλα τα επίπεδα, και κυρίως σε εκείνα των φτωχών αγροτών, των Ινδιάνων Μαπούτσε, καθώς και στο κίνημα των *robladores*, οι οποίοι εκλαμβάνονται ως το νέο επαναστατικό υποκείμενο. Στο τέλος του 1960, το MIR μετρά 2.000 ενεργά μέλη· το 1973, τρία χρόνια μετά την έξοδό του από την παρανομία, προσεγγίζει τα 10.000 μέλη.

Αυτό το κόμμα δεν θα αποτελέσει ποτέ κομμάτι της Λαϊκής Ενότητας, θα προκαλεί όμως διαρκώς πονοκεφάλους, καθώς θα αρέσκει να τριβελίζει τα αυτιά των πολιτικών με την αμφίβολη «κριτική υποστήριξη» του.

Ο λόγος των ηγετών του θα παραμείνει στην ιδεολογική κριτική: παρότι εχθρικοί απέναντι στη ρεφορμιστική αδράνεια της κυβέρνησης, θα σέρνονται πίσω της απεγνωσμένα, με την ελπίδα να αποδειχθούν πιο «αριστεροί» από εκείνη.

Καλλιεργώντας μια οργάνωση βάσης η οποία έρχεται σε ρήξη με τις περισσότερες θέσεις της Λαϊκής Ενότητας, θα γίνει προφανές ότι αυτός ο «κινήματισμός» αποτελεί ένα μέσο στρατολόγησης για την ενίσχυση του Κόμματος παρά το αντίθετο... Όπως έλεγε ένα μέλος του: «*Αρχίσαμε να καταλαβαίνουμε ότι η πολιτική του MIR δεν ήταν σωστή, η πολιτική δηλαδή της δημιουργίας παρατάξεων μέσα στο εργατικό κίνημα... Στην αρχή την υποστηρίζαμε, διότι σκεπτόμασταν πως θα μπορούσε να προωθήσει ένα ταξικό συνδικαλιστικό κίνημα. Δεν ήταν όμως αυτός ο στόχος, αλλά η κομματική χειραγώγησή του*»... Θα έχουμε όμως την ευκαιρία να ξαναμιλήσουμε γι' αυτό το θέμα...

Ας επανέλθουμε στη Λαϊκή Ενότητα. Πώς ορίζουν τον κοινό τους υποψήφιο τα κόμματα που την απαρτίζουν;

Ο Ζακ Σονσόλ, υποψήφιος του Κινήματος Ενωμένης Λαϊκής Δράσης, και κυρίως ο Πάμπλο Νερούδα του Κομμουνιστικού Κόμματος, είναι οι βασικοί αντίπαλοι του Αλιέντε τον οποίο υποστηρίζει το Σοσιαλιστικό Κόμμα. Ο Αλιέντε θα υπερισχύσει στο τέλος, αλλά, ως αντάλλαγμα, υπογράφει ένα σύμφωνο διακυβέρνησης που όριζε ότι σε περίπτωση νίκης, τη διακυβέρνηση της Χιλής θα μοιραστούν όλα τα κόμματα της Λαϊκής Ενότητας. Αυτό, εκ των πραγμάτων, του στερεί κάποια προνόμια που θα απολάμβανε ως Πρόεδρος της Δημοκρατίας.

Αυτή η συμμαχία δίνει την ώθηση για τη δημιουργία 15.000 Επιτροπών της Λαϊκής Ενότητας, πρώτιστο καθήκον των οποίων είναι να βοηθήσουν ενεργά στην επιτυχία της προεκλογικής καμπάνιας. Οι εθελοντές συρρέουν και προσπαθούν με ζήλο να πείσουν τους *robladores* και τους εργάτες ότι ο υποψήφιος της Λαϊκής Ενότητας είναι ο δικός τους υποψήφιος. Συναντήσεις, λαϊκές συγκεντρώσεις, διαδηλώσεις και απεργίες ακολουθούν, στις οποίες η άκρα δεξιά απαντά με επιθέσεις στους χώρους εργασίας και με αμείλικτη αστυνομική καταστολή. Όταν, στις 4 Σεπτεμβρίου του 1970, η Λαϊκή Ενότητα κερδίζει με μικρή διαφορά τις προεδρικές εκλογές, ακολουθεί οκτάωρη απαγόρευση κυκλοφορίας, καθώς η αστική τάξη φοβάται αναταραχές.

ΡΑΝΤΕΒΟΥ ΜΕ ΤΟΝ Ζ

Πρέπει να πούμε πως εκείνη τη στιγμή το παιχνίδι δεν έχει ακόμη τελειώσει...

Πράγματι. Διότι η ισχύουσα νομοθεσία ορίζει ότι, εάν κανένας υποψήφιος δεν χαίρει απόλυτης πλειοψηφίας, το Κογκρέσο, στο οποίο τότε κυριαρχούσαν οι κεντρώοι του Χριστιανοδημοκρατικού Κόμματος, μπορεί ν' αποφασίσει τον ορισμό ή μη του υποψηφίου που έχει συγκεντρώσει τη σχετική πλειοψηφία. Ο υποψήφιος του Εθνικού Κόμματος, Χόρχε Αλεσάντρι, προκειμένου να κερδίσει τις ψήφους των χριστιανοδημοκρατών, υπόσχεται πως εάν τον ψηφίσουν, θα παραιτηθεί ώστε να διεξαχθούν νέες εκλογές: αυτό θα έκανε δυνατή μια νέα υποψηφιότητα του Φρέι, ο οποίος σε αυτή την περίπτωση θα αναγνωριζόταν ως ο μοναδικός υποψήφιος της δεξιάς.

Το κλίμα είναι εξαιρετικά τεταμένο. Μια σειρά επιθέσεων οι οποίες ορθά ή λανθασμένα αποδίδονται από τη Λαϊκή Ενότητα στην άκρα δεξιά, λειτουργούν εν τούτοις προς όφελος του Αλιέντε ο οποίος χρησιμοποιεί το χαρτί της απειλής:

Το πρόγραμμα της Λαϊκής Ενότητας μοιάζει σήμερα εξαιρετικά ριζοσπαστικό

«Ο λαός ξέρει πώς να υπερασπιστεί τη νίκη του. Αν αυτοί [τα μέλη του Κογκρέσου] απαιτούν μέσα στην τρέλα τους να προκαλέσουν μια κατάσταση την οποία αρνούμαστε, [...] να γνωρίζουν ότι οι εργάτες θα καταλάβουν τα εργοστάσια, να γνωρίζουν ότι οι χωρικοί θα καταλάβουν τη γη, να γνωρίζουν πως οι δημόσιοι υπάλληλοι θα υπακούσουν στη φωνή και στις εντολές της Λαϊκής Ενότητας. Να καταλάβουν ότι έχουμε αίσθηση των ευθυνών μας και να λάβουν υπόψη τους τη δύναμη που έχει ένας πειθαρχημένος και οργανωμένος λαός».

Το τελεσίγραφο είναι ξεκάθαρο: «αν η αστική τάξη μου βάζει αναχώματα, η λαϊκή οργή θα τη σαρώσει». Από μια άλλη σκοπιά, αυτό το τελεσίγραφο μεταφράζεται επίσης ως εξής: «Είμαι ο μόνος ικανός να δαμάσω και να καναλιζάρω αυτήν την οργή». Αυτό το τελεσίγραφο θα λειτουργήσει καθώς οι αστοί φοβούνται το ξέσπασμα ενός κύματος οργής από τους *rotos*.

Μμμ.. Αλλά δεν παραχωρούν την εμπιστοσύνη τους χωρίς εγγυήσεις για όσα είναι ουσιώδη για εκείνους...

Είναι προφανές: στις 15 Οκτωβρίου ο Αλιέντε, προκειμένου να κερδίσει την έγκριση του Χριστιανοδημοκρατικού Κόμματος στο Κογκρέσο, κάνει παραχωρήσεις, υπογράφοντας μια συμφωνία γνωστή ως *Καταστατικό συνταγματικών εγγυήσεων*, τα πιο σημαντικά σημεία του οποίου είναι η αυστηρή δέσμευση ότι δεν θα γίνει παρέμβαση στο ιδιοκτησιακό καθεστώς και η εγγύηση ότι οι Ένοπλες Δυνάμεις θα διατηρήσουν το μονοπώλιο της κρατικής βίας.

Έτσι, ο Αλιέντε λαμβάνει ψήφο εμπιστοσύνης από τη συντριπτική πλειοψηφία του Κογκρέσου: 153 ψήφους έναντι 35 του Αλεσάντρι και 7 αποχών. Στις 3 Νοεμβρίου αναλαμβάνει τα καθήκοντά του ως Πρόεδρος της Δημοκρατίας.

Όμως, αντιμετωπίζει δύο εμπόδια: τη δέσμευσή του απέναντι στα κόμματα της Λαϊκής Ενότητας και τις εγγυήσεις που έχει παραχωρήσει στους αντιπάλους.

Έχει λοιπόν ήδη περιοριστεί αρκετά από το κλασικό πολιτικό παιχνίδι... Το λέω αυτό διότι έχουν ειπωθεί πολλά για τον ρόλο της CIA...

Ναι, και πολλές φορές με υπερβολικό τρόπο.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι το αμερικανικό κράτος αισθάνεται μεγάλη απειλή από την προεδρία του Αλιέντε, εντούτοις ο ίδιος πασχίζει να δώσει εχέγγυα μετριότητας. Γιατί; Μπορούμε να απαριθμήσουμε τρεις λόγους: από τη μια πλευρά, το εκρηκτικό κοινωνικό κλίμα σε ολόκληρο τον Νότιο Κώνο της Λατινικής Αμερικής τείνει να επαναφέρει τις Ηνωμένες Πολιτείες στον ρόλο του χωροφύλακα της περιοχής· από την άλλη πλευρά η οικονομική αναδιάρθρωση στην αμερικανική ήπειρο που επηρεάζεται από την οικονομική άνθιση της Βραζιλίας, προκαλεί μια ιλιγγιώδη αύξηση των εμπορικών συναλλαγών μεταξύ των λατινοαμερικανικών χωρών, γεγονός που εντέλει θα μπορούσε να αμφισβητήσει την οικονομική ηγεμονία των ΗΠΑ. Τέλος, δεν θα μπορούσαμε να απορρίψουμε εντελώς έναν κάποιο παραλογισμό λόγω του πανικού του Νίξον και της CIA απέναντι στην «κόκκινη απειλή». Δεν θέλουν μια δεύτερη Κούβα στη Λατινική Αμερική, ακόμη κι αν είναι «ειρηνική».

Έκπληκτοι από την ήττα του γέρικου φαβορί τους, του Αλεσάντρι, οι Αμερικανοί προσπαθούν με όλα τα μέσα να καθαιρέσουν τον υποψήφιο της Λαϊκής Ενότητας. Προσπαθούν ματαίως να επηρεάσουν την ψήφο του Κογκρέσου, μετά να χρηματοδοτήσουν ένα πραξικόπημα μέσω του στρατηγού Ρομπέρτο Βιό σε συνεργασία με το κίνημα της άκρας δεξιάς «*Πατρίδα και Ελευθερία*».

Ενώ προετοιμάζεται αυτό το πραξικόπημα ο, υπερβολικά νομιμόφρων, διοικητής Σνάνιντερ τραυματίζεται θανάσιμα κατά τη διάρκεια της απόπειρας απαγωγής του κι έτσι το σχέδιο ματαιώνεται. Οι συνθήκες αποδεικνύονται δυσμενείς: το πραξικόπημα είναι πρόωρο.

Είναι ακόμη πολύ νωρίς.

Οι Ηνωμένες Πολιτείες επιχειρούν τότε να πιάσουν οικονομικά...

Απολύτως. Οργανώνουν ένα σχέδιο που αποσκοπεί στην αποδόμηση της χιλιανής οικονομίας: εμπάργκο, αναστολή των αμερικανικών πιστώσεων, αποθάρρυνση των διεθνών επενδύσεων κ.λπ. Η CIA, προκειμένου να δημιουργήσει ένα ευνοϊκό κλίμα για το πραξικόπημα, θα χρηματοδοτήσει ανταπεργίες, επιθέσεις...

Κάποιοι ισχυρίζονται πως οι αμερικανικές υπηρεσίες συμμετείχαν άμεσα στο πραξικόπημα του Σεπτεμβρίου του 1973. Κάποιοι άλλοι ισχυρίζονται πως είναι υπεύθυνες για την απότομη πτώση της τιμής του χαλκού το 1971-72, υπονομεύοντας με αυτόν τον τρόπο την κύρια πηγή εξαγωγών της Χιλής. Άλλοι ισχυρίζονται ότι η CIA κατευθύνει τους παράνομους απεργούς, τους διεφθαρμένους βιομήχανους, τους παραστρατιωτικούς της άκρας δεξιάς, τους αγρότες που προβαίνουν σε ενέργειες άμεσης δράσης ή την Οργανωμένη Λαϊκή Πρωτοπορία που υποστηρίζει τον ένοπλο αγώνα και ούτω καθεξής. Η σκοτεινή αυτή δύναμη έχει κατηγορηθεί για πολλά πράγματα, είναι αρκετά βολικό!

Ρεαλιστικά, όντως υφίσταται κοινός τόπος ανάμεσα στον βαθιά ριζωμένο αντικομμουνισμό της CIA και τα συμφέροντα κάποιων χιλιανών αστών...

Εξού και οι εμφανείς αλληλεπιδράσεις! Ωστόσο, θα κάναμε λάθος αν διακρίναμε στη δραστηριότητα αυτής της οργάνωσης μια παντοδύναμη φαιά εξοχότητα (*éminence grise*)⁴ η οποία κινεί τα νήματα και κρύβεται πίσω από το παραμικρό γεγονός, γνωρίζει τα πάντα, βλέπει τα πάντα, διευθύνει τα πάντα. Αντίθετα, θα μπορούσαμε επίσης να θεωρήσουμε ότι το χιλιανό παράδειγμα δείχνει ότι, παρά τις προσπάθειές τους, οι αμερικανικές υπηρεσίες δεν καταφέρνουν να ανατρέψουν τον Αλιέντε όσο εκείνος έχει την υποστήριξη της εθνικής αστικής τάξης της χώρας του, όσο εκείνος εμφανίζεται ως ένα ανάχωμα που με δυσκολία συγκρατεί την προλεταριακή οργή!

Ακριβώς, αν συμφωνείτε όμως, ας επιστρέψουμε στον Αλιέντε. Ποια ήταν τα πρώτα μέτρα που πήρε;

Έχετε δίκιο. Παρασύρθηκα. Όλα αυτά μου θυμίζουν μια συζήτηση που είχα πρόσφατα μ' έναν συνάδελφό μου, τον κύριο X... Μμ, λοιπόν! Το πρόγραμμα της Λαϊκής Ενότητας υπόσχεται να «ξεκινήσει την οικοδόμηση του σοσιαλισμού στη Χιλή». Ο Αλιέντε κυβερνά μέσω διαταγμάτων, γεγονός που του επιτρέπει να προσπερνά το Κοινοβούλιο στο οποίο η Λαϊκή Ενότητα δεν διαθέτει την πλειοψηφία, και νομοθετεί 40 μέτρα.

Αυτά τα μέτρα ενέχουν μια σημαντική κοινωνική διάσταση:

Πολλές επιχειρήσεις εθνικοποιούνται, η αγροτική μεταρρύθμιση επιταχύνεται, η προγραμματισμένη αύξηση της τιμής του ηλεκτρικού ρεύματος αποσύρεται, η Κοινωνική Ασφάλιση διευρύνεται προς όλους και ξεκινά ένα πρόγραμμα ανέγερσης 120.000 κατοικιών.

Οι μισθοί αυξάνονται κατά 35% (ανταποκρινόμενοι στην αύξηση του κόστους ζωής το 1970) για τους υπαλλήλους, 70% για τους στρατιωτικούς και τους δημοσίους υπαλλήλους, 100% για τους εργάτες και τους αγρότες. Μέσα σ' ένα χρόνο δημιουργούνται περίπου 200.000 θέσεις εργασίας. Τίθεται σε εφαρμογή ένα πρόγραμμα δωρεάν παροχής γάλακτος για τα παιδιά και ανακοινώνεται ένα νομοσχέδιο για τη νομιμοποίηση του διαζυγίου.

Τον Νοέμβριο απονέμεται αμνηστία στους πολιτικούς κρατούμενους και απελευθερώνεται μεγάλος αριθμός αγωνιστών της άκρας αριστεράς, προσβλέποντας στην αποκατάσταση της ηρεμίας υπό μια αριστερή κυβέρνηση. Το MIR τότε βγαίνει από την παρανομία και εγκαταλείπει τον ένοπλο αγώνα· άλλες ομάδες, όπως η Οργανωμένη Λαϊκή Πρωτοπορία, εκτιμούν ότι αυτή η κυβέρνηση δεν διαφέρει από τις προηγούμενες και παραμένουν ενεργές.

Το πρόγραμμα της Λαϊκής Ενότητας μοιάζει σήμερα εξαιρετικά ριζοσπαστικό...

Αναμφίβολα! Αρκετά χαρακτηριστικό είναι το εξής γεγονός: κατά τη διάρκεια μιας συνέντευξης τύπου, ένας δημοσιογράφος απευθύνθηκε στον Αλιέντε αποκαλώντας τον «Εξοχότατε!» και ο Αλιέντε τον διόρθωσε «Όχι, να με αποκαλείς *Σύντροφο Πρόεδρο*»...

Παρόλα αυτά, πρέπει να έχουμε κατά νου ότι η πλειοψηφία αυτών των μέτρων αποτελούν συνέχεια της πολιτικής της προηγούμενης κυβέρνησης, και επιβλήθηκαν σε μια συγκυρία που απαιτούσε ριζικές μεταρρυθμίσεις: αυτές οι σημαντικές παραχωρήσεις, η δραστική μείωση της αποσπώμενης υπεραξίας και ως εκ τούτου η θεαματική άνοδος του βιοτικού επιπέδου, όντως εκλαμβάνονται από την αστική τάξη σαν ένα αναγκαίο κακό.

ΡΑΝΤΕΒΟΥ ΜΕ ΤΟΝ Ζ

Συνεπώς οι μούμιες ομολογούν την ήττα τους;

Όχι βέβαια, διότι με αυτά τα μέτρα φρόντισαν να προσφέρουν στους ιδιοκτήτες ευκαιρίες και δυνατότητες να περιορίσουν τις ζημιές:

Επί παραδείγματι, η αγροτική μεταρρύθμιση του Αλιέντε είναι ίδια με εκείνη του Φρέι, πράγμα που σημαίνει πως μόνο τα κτήματα που ξεπερνούσαν τα 80 εκτάρια μπορούσαν να απαλλοτριωθούν· οι μεγαλοϊδιοκτήτες μπορούσαν λοιπόν να διαιρέσουν τα κτήματά τους για να γλυτώσουν την απαλλοτρίωση, να επιλέξουν ποια εδάφη θα κρατήσουν, να πάρουν όλο τον αγροτικό εξοπλισμό τους, τα ζώα τους κ.λπ. Πρόκειται κατά βάση για ήπιες «απαλλοτριώσεις», καθώς αυτές οι κατασχέσεις συνοδεύονται από καθόλου ευκαταφρόνητες αποζημιώσεις.

Δεν πρόκειται για μια επίθεση στην ατομική ιδιοκτησία, αλλά για μια πολιτική ενίσχυσης του αγροτικού τομέα μέσω της διάλυσης των, ελάχιστα παραγωγικών, μεγάλων λατιφούντιων, προς όφελος μιας πληθώρας μικρών και ανταγωνιστικών μεταξύ τους μονάδων παραγωγής, είτε ιδιωτών παραγωγών είτε κρατικών συνεταιρισμών στους οποίους ενσωματώθηκαν οι πρώην μόνιμοι εργαζόμενοι. Οι περιστασιακοί και εποχικοί εργάτες, οι εργάτες γης που δούλευαν σε αναλογικά μικρότερου μεγέθους εκμεταλλεύσεις ή ακόμη και οι μικροί αγρότες, η συντριπτική δηλαδή πλειοψηφία του αγροτικού πληθυσμού στη Χιλή, βρίσκονται στην πραγματικότητα εκτός αυτής της μεταρρύθμισης.

Εξάλλου, να έχετε κατά νου πως αυτές οι παραχωρήσεις γίνονται σε συνθήκες όπου οι παράνομες καταλήψεις γης πολλαπλασιάζονται. Απ' αυτήν τη σκοπιά, η αγροτική μεταρρύθμιση αποσκοπεί κυρίως στο να πλαισιώσει μία υπάρχουσα πρακτική παρά στο να προωθήσει κάτι καινούργιο.

Και λειτουργεί κάτι τέτοιο;

Όχι ομαλά... Για παράδειγμα, τον Δεκέμβριο του 1970 οι Μαπούτσε, ακολουθώντας κατά γράμμα τις οδηγίες για «απαλλοτρίωση», οργανώνονται για να ανακαταλάβουν τη γη στην επαρχία Καουτέν (Cautin). Παρότι οι ιδιοκτήτες απαντούν με τη συγκρότηση της αυτοαποκαλούμενης «Λευκής Φρουράς» που αποτελείται από εξήντα οχήματα με τα οποία κάνουν περιπολίες ένοπλοι μισθοφόροι, μία υπουργική ανακοίνωση βάζει γρήγορα τα πράγματα στη θέση τους:

«Προκειμένου να αποτραπούν οι παράνομες καταλήψεις, η κυβέρνηση εγγυάται την ψήφιση νομοσχεδίου, μέσω του οποίου θα τιμωρούνται με ποινές κατανα-

γκαστικής εργασίας τα άτομα που συμμετέχουν στην εκτέλεση τέτοιων πράξεων ως υποκινητές, συνεργοί ή καταληψίες».

Αρκετά αντιφατική στάση!

Αντιθέτως, πολύ συνεπής προς τον εαυτό της: λίγο καιρό αργότερα, κατά τη διάρκεια μιας ομιλίας του, ο Αλιέντε θα αποδοκιμαστεί για την υιοθέτηση αυτών των εχθρικών, προς τις παράνομες καταλήψεις, θέσεων. Θα δικαιολογήσει τη στάση του λέγοντας: «Ο επαναστατικός εξτρεμισμός είναι προδοσία του σοσιαλισμού. Αποδοκιμάστε τον Λένιν, όχι εμένα!»

Η κυβέρνηση θα ενθαρρύνει λοιπόν τη δημιουργία του Εθνικού Αγροτικού Συμβουλίου και ενδεχομένως και τον Νόμο για τους Αυτόχθονες ενάμιση χρόνο αργότερα, προκειμένου να διαχειριστεί αυτού του είδους τις υπερβάσεις...

Πράγματι, αυτή είναι και η δική μου άποψη! Μα όλο αυτό δεν αποτρέπει τις παράνομες καταλήψεις γης οι οποίες πολλαπλασιάζονται...

Ας δούμε όμως τον νόμο περί εθνικοποίησης του ορυκτού πλούτου, μια κεντρική συνιστώσα του προγράμματός της. Ο νόμος υιοθετήθηκε ομόφωνα στο Κοινοβούλιο παρότι η αντιπολίτευση μπορούσε να ξεκάθαρα τη συνεδρίαση. Είναι ο μόνος νόμος για τον οποίο ο Αλιέντε παίρνει την έγκριση του Κοινοβουλίου, πλειοψηφικά προς την αντιπολίτευση: η δεξιά και η αριστερή πτέρυγα της χιλιανής αστικής τάξης συμφωνούν ότι είναι προς το συμφέρον τους να επανενσωματώσουν αυτόν τον θησαυρό στους κόλπους της εθνικής κληρονομιάς.

Εκ των πραγμάτων, η συγκέντρωση του ελέγχου της εθνικής παραγωγής με σκοπό την αποτελεσματική αναδιάρθρωσή της γινόταν ολόένα και πιο επιτακτική για τον καπιταλισμό σε ολόκληρο τον Νοτιοαμερικάνικο Κόσμο, συγκέντρωση που θα ενδυθεί διαφορετικά ιδεολογικά ενδύματα σε κάθε χώρα. Αυτή όμως η αναγκαιότητα προφανώς βλάπτει τα ιδιαίτερα συμφέροντα των μεγαλύτερων μεταλλευτικών εταιρειών, που ανήκουν στις αμερικανικές Anaconda και Kennecott. Η κατάσταση είναι αρκετά λεπτή: αυτή η διαδικασία πρέπει πάση θυσία να μην φαίνεται σαν μια καθαρή αρπαγή, και πρέπει να έχουμε κατά νου ότι οι διαπραγματεύσεις με τις εταιρείες προβλέπουν αρκετά υψηλές αποζημιώσεις· αλλά, που να βρεθούν τα χρήματα;

Τελικά, τα προσχήματα τηρούνται με έναν έξυπνο λογιστικό υπολογισμό: το 1969 η Χιλή του Φρέι είχε υπογράψει το «Σύμφωνο των Άνδεων» με τη Βολιβία, την

Κολομβία, τον Ισημερινό, το Περού και τη Βενεζουέλα, συμφωνία που περιόριζε στο 20% τον επαναπατρισμό των κερδών των ξένων επιχειρήσεων. Αλλά θα αποδειχτεί ότι το ποσό των επαναπατρισμένων κερδών από την αμερικανική πλευρά, ξεπερνά αυτό το ποσοστό και ότι υπολογίζεται αναδρομικά στα 770 εκατομμύρια δολάρια! Στον βαθμό που η αξία αυτών των ορυχείων εκτιμάται στα 660 εκατομμύρια δολάρια, η χιλιανή κυβέρνηση δηλώνει πως ήδη έχει επαρκώς αποζημιώσει τους προηγούμενους ιδιοκτήτες.

Αυτό πρέπει να εξόργισε τους διευθυντές αυτών των εταιρειών!

Αυτό είναι το λιγότερο που μπορούμε να πούμε! Ως αντίποινα, η επαναδιαπραγμάτευση του χιλιανού χρέους αναστέλλεται μέχρι να αποζημιωθούν οι μεταλλευτικές εταιρείες, πράγμα που δεν θα γίνει ποτέ. Όσον

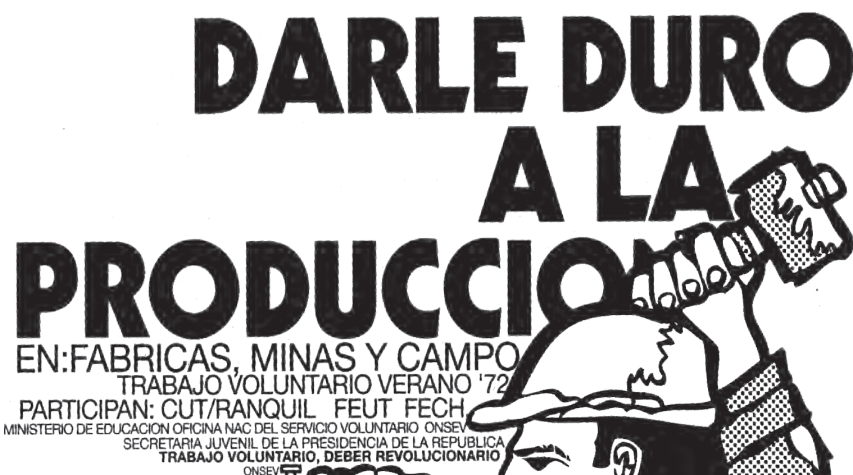
μεταλλευτικών πόρων, της σιδηρουργίας, του χρηματιστηριακού και τραπεζικού τομέα, των εξαγωγών και των εισαγωγών. Μπορούμε να φανταστούμε ότι η χιλιανή αστική τάξη μπορεί λοιπόν να διαπραγματευτεί ευκολότερα και σε καλύτερη τιμή αυτούς τους ενεργειακούς πόρους απ' ό,τι με τον θείο Σαμ...

Αυτή η «χιλιανοποίηση» των πλουτοπαραγωγικών πηγών παρουσιάζεται όμως και σαν μια νίκη για τον χιλιανό «λαό»...

Ναι, βέβαια. Και οι μεταλλωρύχοι που θέτουν σε κίνδυνο τη ζωή τους 600 μέτρα κάτω από τη γη ή που δουλεύουν σαν σκλάβοι κάτω από τον καυτό ήλιο, υποτίθεται ότι πρέπει να βρίσκουν τη δουλειά τους λιγότερο κοπιαστική υπό την εθνική κρατική διοίκηση απ' ό,τι κάτω από τη διοίκηση ενός «γιάνκη»! Αλλά εκείνη τη στιγμή ελάχιστες φωνές υψώνονται για να ασκήσουν

κριτική σ' αυτή την απάτη. Πρέπει να πούμε ότι σε κοινωνικό επίπεδο το πρώτο αυτό εξάμηνο διακυβέρνησης έχει ανακουφιστικά αποτελέσματα στις καθημερινές δυσκολίες: η αύξηση των τιμών σταματά, η ανεργία πέφτει. Επικρατεί ενθουσιασμός, για κάποιους είναι ο «χιλιανός δρόμος προς τον σοσιαλισμό», για άλλους η οικονομική ανάκαμψη. Οι δημοτικές εκλογές του Απριλίου του 1971 δίνουν το 50% των ψήφων στη Λαϊκή Ενότητα.

Μέσα σ' αυτήν την περίοδο πολιτικής ευημερίας, κάποιοι συμβουλεύουν τον Πρόεδρο να εκμεταλλευθεί αυτό το κύμα δημοτικότητας και να διεξάγει δημοψήφισμα για τη διάλυση της Συνέλευσης και τον σχηματισμό μίας Λαϊκής Συνέλευσης με άμεση ψηφοφορία, ώστε να αποσπάσει τον έλεγχο του Νομοθετικού Σώματος από την Αντιπολίτευση. Ο Αλιέντε απορρίπτει αυτήν την πρόταση... Θα το μετανιώσει πικρά! Διότι τα ευχάριστα οικονομικά αποτελέσματα δεν διαρκούν όταν ξεσπά η παγκόσμια νομισματική κρίση. Μία από τις συνέπειές της είναι η ιλιγγιώδης πτώση των τιμών των πρώτων

αφορά τις τράπεζες, η δεξιά είναι πιο διστακτική. Η Λαϊκή Ενότητα βάζει ένα τολμηρό σούιχημα ανακοινώνοντας την επερχόμενη εθνικοποίησή τους, και προτείνει στους μετόχους να προλάβουν πουλώντας άμεσα σ' εκείνη τις μετοχές τους, χωρίς να περιμένουν τα επίσημα αποτελέσματα αυτής της ανακοίνωσης στις τιμές, κάτι που θα την οδηγήσει χωρίς μεγάλες αντιδράσεις στην ανάληψη του ελέγχου 21 από τις 26 τράπεζες της χώρας. Η αντιπολίτευση, βραχυκυκλωμένη, δεν μπορεί να εκτιμήσει την κατάσταση.

Στα τέλη του 1971, το Κράτος ελέγχει σχεδόν το σύνολο των

ΡΑΝΤΕΒΟΥ ΜΕ ΤΟΝ Ζ

υλών, όπως του χαλκού, ο οποίος αντιπροσωπεύει το 80% των εξαγωγών της Χιλής. Η αξία των εξαγωγών μειώνεται ενώ αυξάνεται αυτή των εισαγωγών, συμπεριλαμβανομένων των τροφίμων: αυτή η «ψαλίδα τιμών»⁵ διακόπτει βίαια την ανοδική τάση του βιοτικού επιπέδου και οι πραγματικοί μισθοί πέφτουν. Η χώρα μπαίνει σε οικονομική ύφεση. Το ισοζύγιο πληρωμών στο τέλος της χρονιάς εμφανίζει σημαντικό έλλειμμα ύψους 315 εκατομμυρίων δολαρίων, καθώς το ποσό που καταβάλλεται στους ιδιοκτήτες για τη «φιλική» εθνικοποίηση έχει αυξηθεί...

Με λίγα λόγια, τα πράγματα είναι σκατά, εάν μου επιτρέπετε την έκφραση...

Ναι, έτσι είναι. Ως αποκορύφωμα, οι Ηνωμένες Πολιτείες, αντιμέτωπες με τα ίδια προβλήματα, διακόπτουν κάθε βοήθεια προς τη Χιλή από τη στιγμή που δεν έχει αποζημιώσει τις μεταλλευτικές εταιρείες, ενώ το Κοινοβούλιο, στο οποίο κυριαρχεί η

Οι εργάτες διεκδικούν δυναμικά...

αντιπολίτευση, αρνείται να επικυρώσει κάθε πρόσθετη φορολόγηση. Ακολουθεί μια κατακόρυφη πτώση των εσόδων και μια εντυπωσιακή αύξηση των δαπανών. Είναι προφανές ότι η κυβέρνηση προκειμένου να εξασφαλίσει την εφαρμογή των μέτρων που έχει υποσχεθεί, κάνει ό,τι και η πλειοψηφία των χωρών που έχουν πληγεί εκείνη την περίοδο. Τυπώνει χρήμα, κάτι που αυξάνει τον πληθωρισμό.

Μπορούμε όμως να πούμε πως η αποτυχία αυτής της πολιτικής ήταν αναμενόμενη;

Εύκολα το λέμε εκ των υστέρων! Όχι, θα μπορούσε να έχει λειτουργήσει... Οι επιπτώσεις της παγκόσμιας νομισματικής κρίσης ήταν απρόβλεπτες, αλλά το κενσυναίο στοίχημα ήταν δελεαστικό για την αστική τάξη: βελτιστοποίηση του παραγωγικού μηχανισμού, ενίσχυση της εθνικής οικονομίας μέσω επίθεσης στα μονοπώλια, τα οποία λειτουργούν με όρους άμεσου κέρδους και βλάπτουν τη δυναμική του καπιταλισμού...

Και για να κερδίσει αυτό το στοίχημα πρέπει να εξασφαλίσει και τη συμμετοχή των εργατών;

Οπωσδήποτε. Το βράδυ της εκλογής του, ο Αλιέντε δηλώνει ότι «Θα εργαστούμε περισσότερο, θα παράγουμε περισσότερο, αλλά θα εργαστούμε περισσότερο για τη χιλιανή οικογένεια, για τον λαό και για τη Χιλή». Αυτός ο «αγώνας για την παραγωγή» θα αποτελέσει ένα από τα

αγαπημένα θέματα της προπαγάνδας της Λαϊκής Ενότητας στις εξαιρετικές αφίσες της, οι οποίες παρουσίαζαν τους εργάτες περήφανους για τη σοσιαλιστική πατρίδα τους και πανέτοιμους να δουλέψουν σκληρά για αυτήν.

Από τον Δεκέμβριο του 1970 συνάφθηκε μία συμφωνία ανάμεσα στη Λαϊκή Ενότητα και την Ενιαία Εργατική Ομοσπονδία, που θεσμοθετούσε τον «*Τομέα Κοινωνικής Ιδιοκτησίας*», έναν δημόσιο τομέα που συγκέντρωνε τις εθνικοποιημένες βιομηχανίες. Μια Συμμετοχική Εκτελεστική Επιτροπή ήταν αρμόδια για την οργάνωση μιας μορφής συνδιαχείρισης μέσω των Επιτροπών Παραγωγής. Το Κράτος και οι εργάτες είχαν από 5 έδρες στο Διοικητικό της Συμβούλιο. Όταν το αφεντικό διατηρούσε την κυριότητα της επιχείρησης κρατούσε μία έδρα, αλλά συχνά το Κράτος τον αποζημίωνε αγοράζοντας την πλειοψηφία των μετοχών, και όριζε έναν «*interventor*» (ελεγκτή), δηλαδή ένα στέλεχος του δημόσιου τομέα που διοριζόταν στη θέση του διευθυντή.

Στον ιδιωτικό τομέα, η κυβέρνηση προσπαθεί να εμπλέξει τους εργαζόμενους στις Επιτροπές Επαγρύπνησης, υπεύθυνες να διατηρούν το υψηλότερο δυνατό επίπεδο παραγωγής και να αγωνίζονται ενάντια στα σαμποτάζ...

Θέλετε να πείτε ότι είναι ευθύνη των ίδιων των εργατών να διασφαλίζουν ότι η εκμετάλλευσή τους είναι όσο το δυνατόν πιο ορθολογική και παραγωγική;

Ναι. Στον ιδιωτικό τομέα, οι εργάτες συνειδητοποιούν ότι, πέρα από τη συμβολή στην ευρωστία της εθνικής οικονομίας, η αύξηση της παραγωγής έχει σαν άμεσο αποτέλεσμα τον πλουτισμό του αφεντικού τους! Στον δημόσιο τομέα, τα κέρδη κατευθύνονται κυρίως στην αποζημίωση του προηγούμενου ιδιοκτήτη. Γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο θα αναπτυχθεί ένα μεγάλο κίνημα διαμαρτυρίας ενάντια σε αυτήν την πρακτική, αλλά καθώς η κυβέρνηση δεν θέλει να συγκρουστεί με την Ατομική Ιδιοκτησία, θα αποζημιώσει άμεσα την πλειοψηφία των «απαλλοτριωμένων»!

Η Λαϊκή Ενότητα, προκειμένου να ολοκληρώσει επιτυχώς το σχέδιο των εθνικοποιήσεων χωρίς να αντιμετωπίσει εμπόδια από το, πλειοψηφικά προσκείμενο στην αντιπολίτευση, Κοινοβούλιο, στηρίζεται σ' έναν παλαιό νόμο. Ο νόμος αυτός, που θεσπίστηκε το 1932 υπό την εντυπωσιακή αλλά εφήμερη προεδρία του σοσιαλιστή Μάρμαντιουκ Γκρόουβ, δεν απασχόλησε ποτέ τις κυβερνήσεις που ακολούθησαν ώστε να τον καταργήσουν: πρόκειται για το διάταγμα 532. Αυτός ο νόμος επιτρέπει την κρατική παρέμβαση σε περίπτωση μεγάλης διαφοράς στη μισθολογική διαπραγμάτευση ή σε περίπτωση κακοδιαχείρισης της επιχείρησης.

Οι εργάτες, για να ενταχθεί η επιχείρησή τους στον Τομέα Κοινωνικής Ιδιοκτησίας, δεν θα διστάσουν να προβάλλουν συνειδητά μη-ρεαλιστικές απαιτήσεις, προκειμένου να οδηγήσουν τη διαπραγμάτευση σε αδιέξοδο, γεγονός που κάνει την επιχείρηση να εμπίπτει ακριβώς σ' αυτόν τον νόμο.

Πέραν της προσδοκίας για άμεση βελτίωση των συνθηκών, κάποιοι εργάτες το κάνουν για πολιτικούς λόγους με στόχο να βοηθήσουν τη Λαϊκή Ενότητα να υλοποιήσει το πρόγραμμά της, άλλοι απλώς ως κοινωνική εκδίκηση βλέποντας την κρατική παρέμβαση σαν μια σφαλιάρα στο αφεντικό τους...

Ναι, για να μην αναφερθούμε και στη χαρά που νιώθουν για την αντικατάσταση του μικρού αφεντικού από ένα αφεντικό που προέρχεται από τους κόλπους τους...

Όχι, μην γελιέστε: αντιθέτως, σε πολλά εργοστάσια ο *interventor* (ελεγκτής) είναι διορισμένος από τα πάνω, και τον κατευθύνει το τάδε ή το δείνα κόμμα. Αυτοί οι γραφειοκράτες γρήγορα αναδύονται ως τα νέα μικρά αφεντικά, και είναι μερικές φορές αρκετά ισχυροί πολιτικά μα τελείως ανίκανοι τεχνικά. Σε ορισμένες μάλιστα περιπτώσεις, οι εργάτες θα ασκήσουν πίεση για να απολυθεί το συγκεκριμένο στέλεχος και να αντικατασταθεί με κάποιον από τις γραμμές τους, πιο νομιμοποιημένο στα μάτια τους.

Σύμφωνοι, αλλά βασικά, το μικρό αφεντικό δεν παίζει και μεγάλο ρόλο, εάν η εργασία καθαυτή δεν αλλάζει.

Δεν επικρατεί η ίδια κατάσταση παντού, αλλά στα πιο μαχητικά εργοστάσια μπορούμε να παρατηρήσουμε μερικές ποιοτικές αλλαγές καθώς και το ξεπέρασμα του ρόλου των Επιτροπών Επαγρύπνησης: καθώς οι εργάτες δεν αρκούνται να κάνουν απλώς την ίδια δουλειά που έκαναν προηγουμένως αλλά πιο γρήγορα, αποφασίζουν ν' αλλάξουν τα προϊόντα που παράγουν. Στόχος είναι η αναδιοργάνωση της παραγωγής προς την κατεύθυνση της παραγωγής προϊόντων πρώτης ανάγκης αντί για προϊόντα πολυτελείας.

Επί παραδείγματι, στο Peflak⁶ οι εργάτες επιβάλλουν τη διακοπή της παραγωγής μιας σειράς κονσερβοποιημένων ζωικών μυαλών υπέρ της παραγωγής μιας σειράς παιδικών τροφών, αλλού οι εργάτες ενός εργοστασίου πορσελάνης σταματούν τη διακόσμηση πιάτων και κατευθύνουν το εργατικό δυναμικό στην παραγωγή ειδών υγιεινής... Αργότερα, κατά τη διάρκεια του Κόκκινου Οκτώβρη, κάποιοι θα ξεκινήσουν μάλιστα να παράγουν

κράνη ειδικά σχεδιασμένα για οδομαχίες. Μπορούμε επίσης να αναφέρουμε τον σχεδιασμό χειροβομβίδων ή τη μετατροπή των *fenwicks*⁷ σε τεθωρακισμένα οχήματα.

Πολύ ενδιαφέρον, αλλά τέτοιου είδους προσπάθειες ακυρώνονται εάν οι εργάτες ελέγχουν μόνο την παραγωγή και όχι τη διανομή των αγαθών!

Η ακόλουθη μαρτυρία σάς επιβεβαιώνει: «Οι εργάτες στο Mademsa οι οποίοι συναρμολογούν ψυγεία, ηλεκτρικές κουζίνες και άλλες ηλεκτρικές συσκευές, παρήγαγαν μια φτηνή ηλεκτρική κουζίνα που έπρεπε να πωλείται από τους ιδιώτες διανομείς στην τιμή των 4100 εσκούδος. Θα ανακαλύψουν ότι στα μαγαζιά πωλείτο τρεις φορές ακριβότερα. [...] Ένας εργάτης κλωστοϋφαντουργίας διαμαρτυρόταν ότι ενώ το μετάξι παραγόταν για να πωληθεί στην τιμή των 35 εσκούδος το μέτρο, πωλείτο στην τιμή των 95, και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι “ο εργάτης δεν μπορεί να αρκεστεί στον αγώνα για την παραγωγή, πρέπει επίσης να γνωρίζει πού πηγαίνει η παραγωγή!”»

Μα δεν διέθεταν κατ' ανάγκη όλοι οι εργάτες εξίσου οξυμένη πολιτική συνείδηση...

...και σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό απ' ό,τι είχε προβλεφθεί

Και βέβαια όχι! Ωστόσο είναι σαφές ότι πολλοί εργάτες αντιλαμβάνονται ότι δεν έχει αλλάξει ουσιαστικά τίποτα. Η αντίθεση ανάμεσα στις επιταγές της παραγωγικότητας και σε μία επίμονη αντίσταση στην εργασία συνεχίζει να εκφράζεται.

Η συνέχιση της ταξικής πάλης υπό μία αριστερή κυβέρνηση στοιχειώνει τον Αλιέντε, ο οποίος πάντα θα συνεχίζει να καλεί τους εργάτες του Τομέα Κοινωνικής Ιδιοκτησίας να αναλάβουν τις ευθύνες τους, ζητώντας τους να μην διεκδικούν «υπερβολικές» αυξήσεις μισθών. Στο συνέδριο στο El Agrayan όπου θα συναντηθούν στις αρχές του 1972 τα κόμματα της Λαϊκής Ενότητας για να προσδιορίσουν την πολιτική τους γραμμή, ο «σύντροφος πρόεδρος» θα παραδεχθεί ότι για εκείνον το ρίσκο των «υπέρμετρων» εργατικών διεκδικήσεων αποτελεί την «Αχίλλειο πτέρνα του καθεστώτος».

Ιδού η μαρτυρία ενός μέλους της Γαλλικής Δημοκρατικής Συνομοσπονδίας Εργασίας: «Για [τους εργαζόμενους] αυτό που είχε αλλάξει ήταν το κλίμα, η αλλαγή της ιεραρχίας, η άρση της επιτήρησης. Από την άλλη, μόλις

ΡΑΝΤΕΒΟΥ ΜΕ ΤΟΝ Ζ

τίθεντο επί τάπητος τα υπόλοιπα προβλήματα –η οργάνωση της εργασίας, ο ρυθμός της, η βελτίωση σε επίπεδο ασφάλειας και υγιεινής– τα πράγματα δεν ήταν πια τόσο απλά. Συζητήσεις, ακόμη και διαμάχες ξέσπαγαν ανάμεσα στη βάση και την ομάδα των συνδικαλιστών εκπροσώπων τους, από τη μια πλευρά, και τους εκλεγμένους εκπροσώπους των εργατών στο συμβούλιο διοίκησης και στην επιτροπή παραγωγής, από την άλλη πλευρά. Για παράδειγμα, σε σχέση με το πρόβλημα των συστηματικών απουσιών από την εργασία».

Η συστηματική απουσία από την εργασία αρχίζει να γίνεται ένα σοβαρό πρόβλημα που μειώνει την παραγωγικότητα.

Ένα μικρό αφεντικό θυμάται: «Εκείνη την εποχή είχα ένα μικρό εργαστήριο μεταλλουργίας, είχα λοιπόν 5 υπαλλήλους. Από την ημέρα που ο Αλιέντε ανέβηκε στην εξουσία, άρχισαν να νομίζουν ότι είναι αφεντικά. Έρχονταν ό,τι ώρα ήθελαν. Όταν η Λαϊκή Ενότητα οργάνωνε διαδηλώσεις ή συγκεντρώσεις δεν έρχονταν για δουλειά και δεν μας συνέφερε να πούμε κάτι· εκείνοι έδιναν διαταγές, ο κόσμος είχε έρθει τα πάνω-κάτω!» Η κόρη ενός μικρού αφεντικού της εποχής εκείνης το επιβεβαιώνει: «Οι εργάτες αισθάνθηκαν ότι είχαν περισσότερα δικαιώματα, πίστεψαν ότι το γεγονός του ερχομού του Αλιέντε στην εξουσία θα τους έκανε αφέντες και ιδιοκτήτες των πάντων χωρίς να χρειάζεται να δουλέψουν. [...] Για παράδειγμα, κάθε φορά που ξέσπαγαν συγκρούσεις, οι εργαζόμενοι για ασήμαντο λόγο απειλούσαν ότι θα πήγαιναν να διαμαρτυρηθούν σε κάποια ανώτερη αρχή η οποία θα απέλυε το αφεντικό (γέλια). Αυτό ήταν το κλίμα της εποχής. [...] Ο πατέρας μου, παρότι αριστερός, αντιμετώπιζε αρκετά συχνά τέτοιου είδους προβλήματα. Και μόνο το να είσαι αφεντικό ήταν ένα κουσούρι. [...] Αντί να βοηθούν, είχαν αρχίσει να καταστρέφουν τα πάντα, υπήρχαν επικεφαλής συνδικαλιστικών οργανώσεων που ήταν τελείως ανεύθυνοι. [...] Αντιλαμβάνονταν τον “σοσιαλισμό” ως πόλεμο ενάντια στους κατέχοντες [...]. Αντιλαμβάνονταν την κυβέρνηση του Αλιέντε ως εκδίκηση: “μας έχετε εκμεταλλευτεί, τώρα είναι η σειρά μας, θα σας...”»

Η γυναίκα ενός επικεφαλής συνδικαλιστικής οργάνωσης, η οποία εκείνη την εποχή δούλευε με τον άντρα της, αναφέρει ότι «ο γενικός κανόνας ήταν ότι όλος ο κόσμος ήθελε να πηγαίνει στις διαδηλώσεις (για να υποστηρίξει την κυβέρνηση), αλλά σε πολλές περιπτώσεις, ο πραγματικός λόγος που πήγαιναν ήταν για να μην δουλέψουν. [...] Όλες οι δουλειές σταματούσαν και αυτό ήταν μεγάλο λάθος. Έλεγα πάντα στον άντρα μου ότι έπρεπε να κανονίζουμε βάρδιες ώστε η επιχείρηση να μην παραλύει. [...] Εκείνοι που δεν είχαν δουλέψει (διότι είχαν πάει στη διαδήλωση) έπρεπε να καλύψουν αυτές τις ώρες την Κυριακή, ήταν αυτό που λεγόταν εθελοντική εργασία. [...] Έρχονταν όσοι είχαν συνείδηση καθώς δεν ήταν υποχρεωμένοι να το κάνουν, στην πραγματικότητα ερχόταν μόνο ένα 15%».

Απ' ό,τι φαίνεται δεν ήταν ομόθυμη αυτή η περίφημη «μάχη για την παραγωγή»!

Δυστυχώς, στο όνομα της μάχης για την παραγωγή, κάθε απροθυμία απέναντι στην εργασία συχνά θα καταγγέλλεται από τους αριστερούς ως έκφραση των εργατών που δεν έχουν «επαναστατική ηθική», ή των εργατών που είναι ανοιχτά αντιδραστικοί.

Η συνεργασία μεταξύ της Ενοποιημένης Ομοσπονδίας Εργατών και της κυβέρνησης, η οποία ξεκινά με πρωτοβουλία της κυβέρνησης για να κερδίσει την εμπιστοσύνη των εργατών, αρχίζει να παράγει τα αντίθετα αποτελέσματα. Η πλειοψηφία των ηγετών των συνδικαλιστικών οργανώσεων και των *interventores* προσπαθούν να λειτουργήσουν ως ιμάντες μεταβίβασης των επιταγών του βιομηχανικού πλάνου της Λαϊκής Ενότητας στους εργάτες, με αποτέλεσμα μερικές φορές δικαιολογημένα να εγείρουν στη βάση υποψίες για πολιτικό οπορτουνισμό.

Παρόλα αυτά νόμιζα πως αυτό το κίνημα κοινωνικοποίησης των επιχειρήσεων είχε μεγάλη επιτυχία στους εργάτες...

Αναμφισβήτητα... τεράστια επιτυχία!

ΡΑΝΤΕΒΟΥ ΜΕ ΤΟΝ Ζ

Στην αρχή η Λαϊκή Ενότητα στοχεύει στην ίδρυση του Τομέα Κοινωνικής Ιδιοκτησίας με σκοπό να αναλάβει τον έλεγχο της διεύθυνσης των επιχειρήσεων-κλειδιών, του ενεργειακού πλούτου, των εξαγωγών και των τομέων που είναι καθοριστικοί για την εθνική οικονομία. Δεν υπήρχε κάποιος απώτερος σκοπός· η κυβέρνηση δεν έχει σε καμία περίπτωση τα μέσα για να χρηματοδοτήσει ούτε το μισθολογικό κόστος ούτε τις επενδύσεις για ποσοστό μεγαλύτερο από το 10% των επιχειρήσεων, και σκοπεύει να αφήσει το υπόλοιπο 90% στα χέρια των ιδιωτών.

Ζηλεύοντας τη βελτίωση των άμεσων υλικών συνθηκών που απολαμβάνουν οι εργαζόμενοι των επιχειρήσεων του Τομέα Κοινωνικής Ιδιοκτησίας, οι εργάτες του ιδιωτικού τομέα αρχίζουν να διεκδικούν δυναμικά και σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό απ' ό,τι είχε προβλεφθεί!

Η κυβέρνηση δεν τολμά να αντιμετωπίσει αυτήν την τεράστια δυναμική και νομιμοποιεί ό,τι είχε αποκτηθεί παράνομα, ώστε φαινομενικά τουλάχιστον να επικρατήσει ο νόμος. Σε τέτοιο βαθμό που διευρύνεται σημαντικά αυτός ο κοινωνικοποιημένος τομέας. Στα τέλη του 1972 υπάρχουν 250 κοινωνικοποιημένες επιχειρήσεις έναντι 91 που προέβλεπε ο Αλιέντε έναν χρόνο πριν, ιδρύονται δε και άλλες 80 ως συνεταιρισμοί.

Και πώς η Λαϊκή Ενότητα θα πλήρωνε μισθούς σε όλους αυτούς τους διεκδικητές του Τομέα Κοινωνικής Ιδιοκτησίας;

Αυτό ακριβώς είναι το πρόβλημά της, πόσο μάλλον, όπως σας έλεγα, όταν το Κοινοβούλιο της απαγορεύει την επιβολή νέων φόρων!

Της απομένει ένα μέσο για να αντιμετωπίσει αυτό το πρόβλημα, το πάγωμα των τιμών, το οποίο επιτρέπει την αύξηση των μισθών με έμμεσο τρόπο, ώστε να συσπειρωθούν στη Λαϊκή Ενότητα οι πιο φτωχοί. Αλλά το φίδι δαγκώνει την ουρά του, καθώς η εφαρμογή αυτού του μέτρου μειώνει παράλληλα τα έσοδα από τις πωλήσεις, γεγονός που καθιστά τα έσοδα για την αυτοχρηματοδότηση των εθνικοποιημένων επιχειρήσεων εντελώς ανεπαρκή και οδηγεί σε πτώση τα έσοδα των ιδιωτών παραγωγών.

Μισθοί και τιμές είναι άρρηκτα συνδεδεμένα: ενώ η κυβέρνηση παγώνει την τιμή των ζαχαρότευτλων, οι καλλιεργητές μειώνουν την, ήδη λιγότερο κερδοφόρα, παραγωγή τους, γεγονός που κάνει τα ζαχαρότευτλα να σπανίζουν. Επιχειρώντας να επανορθώσει, αυξάνει την τιμή τους για να ενθαρρύνει τους παραγωγούς, συνειδητοποιώντας εν τέλει ότι τα εργοστάσια παραγωγής ζάχαρης πρέπει εκείνη τη στιγμή να πουλήσουν τη ζάχαρη φτηνότερα από τα ζαχαρότευτλα που απαιτούνται για την παραγωγή της!

Και τι γίνεται με τους μεσάζοντες και τους εμπόρους; Αυτό το μέτρο θα πρέπει αναπόφευκτα να προκαλέσει αντιδράσεις από την πλευρά τους, σωστά;

Αναπόφευκτα! Η κυβέρνηση διαθέτει δημόσια πρακτορεία διανομής: την Εθνική Εταιρεία Διανομής για προϊόντα παντοπωλείου, το πρακτορείο SOCOAGRO για τα κρέατα, το πρακτορείο TEXTIL για τα υφάσματα... Αλλά δεν είναι αυτοί οι οργανισμοί που κυριαρχούν: το μεγαλύτερο κομμάτι της διανομής ελέγχεται από τους ιδιώτες μεσάζοντες. Καθώς ο νόμος απαγορεύει να πωλούν πολύ ακριβά, οι τελευταίοι δημιουργούν μια σχετική έλλειψη και πωλούν στη μαύρη αγορά. Ως αποτέλεσμα έρχεται η σπάνη: τα ζώα μεταφέρονται λαθραία στο εξωτερικό, το σαπούνι, οι οδοντόκρεμες, η ζάχαρη, το λάδι, το αλεύρι βρίσκονται σε έλλειψη, αλλά οι πιο εύποροι μπορούν να βρουν τα πάντα στη μαύρη αγορά σε τιμές δέκα φορές υψηλότερες από τις κανονικές.

Η κυβέρνηση, σοκαρισμένη, αποδεικνύεται εντελώς ανίσχυρη μπροστά σε αυτές τις τεράστιες απάτες: η διοίκηση μετά βίας διενεργεί τυπικούς ελέγχους ενώ προβαίνει σε κάποιες κατασχέσεις σε περιπτώσεις σκανδαλώδους απόκρυψης αποθεμάτων και μαύρης αγοράς.

Πολλοί είναι εκείνοι που διακρίνουν σε όλη αυτήν την κατάσταση έλλειψη πολιτικού σθένους και απαιτούν «σιδερένια πυγμή» (mano dura) από την κυβέρνηση ενάντια στους μαυραγορίτες. Με την επέκταση των Επιτροπών Επαγρύπνησης στις επιχειρήσεις, η αριστερή πτέρυγα της Λαϊκής Ενότητας επιθυμεί να εμπλέξει τον κόσμο: τον Ιούλιο του 1971, υπό την ισχυρή πίεση των Επιτροπών των Γυναικών του Σαντιάγο, κατά τη διάρκεια μιας συνεδρίασης στην οποία συμμετέχουν τουλάχιστον 5.000 άτομα, ο Υπουργός Οικονομίας Πέδρο Βούσκοβιτς ιδρύει τις JAP (Juntas de Abastecimiento y Precios).

Α, ναι, οι περίφημες Επιτροπές για τον Έλεγχο των Προμηθειών και των Τιμών...

Ακριβώς. Στηριζόμενες στις υπάρχουσες οργανώσεις γειτονιάς, αυτές οι επιτροπές σχηματίζονταν από μία ομάδα πέντε εκλεγμένων αντιπροσώπων: ένα μέλος από το τοπικό *Κέντρο για Μητέρες*, δύο μέλη από την *Επιτροπή Κατοίκων*, ένας έμπορος και ένα μέλος από μία άλλη τοπική ομάδα. Παρότι εθελοντές, αυτά τα μέλη θα γίνουν εν μία νυκτί οι επίσημοι τοπικοί αντιπρόσωποι της Διεύθυνσης Βιομηχανίας και Εμπορίου, όργανο του Υπουργείου Οικονομίας. Καθήκον τους είναι ο έλεγχος των τιμών και η καλή κυκλοφορία των εμπορευμάτων. Αυτή η πρωτοβουλία είχε επιτυχία: για να πάρουμε μια ιδέα, μόνο στο Καουτέν ιδρύονται 36 Επιτροπές μέσα σε τρεις μήνες, οι οποίες τροφοδοτούν 60.000 *pobladores*. Ένα χρόνο αργότερα μετράμε 1.000 Επιτροπές στη Χιλή, εκ των οποίων οι 675 βρίσκονται στο Σαντιάγο.

Βέβαια, ανάλογα με την περιοχή, το κοινωνικό τους περιεχόμενο διαφέρει τελείως: στο Καουτέν θα παραμείνουν επίσημα γραφειοκρατικά όργανα, αλλού θα καλύψουν παντός είδους απάτες και προσωπικούς πλουτισμούς κάποιων αριβιστών, αλλά στην πλειοψηφία των περιπτώσεων θα ενσωματωθούν στο ευρύ δίκτυο οργανώσεων βάσης και θα αποκτήσουν μεγαλύτερη ισχύ μέσω της εμπλοκής όλων των τοπικών πρωτοβουλιών.

Είχαν πραγματικά όμως καμιά εξουσία; Ποιες ήταν οι δυνατότητες αυτών των τόσο μικρών οργανώσεων απέναντι στην καθολική ανάπτυξη της μαύρης αγοράς;

Εκείνη την περίοδο σχηματίζονται οι Βιομηχανικές Ζώνες

Έχετε δίκιο, είχαν περιορισμένες δυνατότητες. Μπορούν να δράσουν περιστασιακά, αλλά δεν έχουν στα χέρια τους κανένα συγκεκριμένο, επίσημο μέσο πίεσης για να κάνουν κάτι περισσότερο. Όταν τον Μάρτη του 1972 μία Επιτροπή στο Βαλπαράϊσο παίρνει την πρωτοβουλία να καθιερώσει ένα δελτίο τροφίμων, δηλαδή να εφοδιαστεί με τα απαραίτητα μέσα πίεσης, η δεξιά καταγγέλλει αυτή την κίνηση ως σκανδαλώδη. Τότε η κυβέρνηση κάνει πίσω και η Επιτροπή αναγκάζεται να εγκαταλείψει αυτό το σύστημα, το οποίο εντούτοις είχε δώσει τέλος στις ουρές και στις στερήσεις που οφείλονταν στην αρχή της προτεραιότητας («first come, first served»), δηλαδή στο σύστημα «όποιος πρόλαβε τον Κύριο είδε».

Αυτή η πρωτοβουλία ήδη προμηνύει μια τάση η οποία αργότερα θα εξαπλωθεί και θα ενισχυθεί. Καθώς τα πράγματα δυσκολεύουν, οι *probladores* θα καταλάβουν τις υπάρχουσες επιτροπές ως σημεία συσπείρωσης των πιο μαχητικών δυνάμεων και στην πράξη θα κινηθούν προς την απελευθέρωση από την κηδεμονία της Λαϊκής Ενότητας.

Εάν δεν κάνω λάθος, περίπου εκείνη την περίοδο σχηματίζονται οι περίφημες Βιομηχανικές Ζώνες;

Ακριβώς. Οι Ζώνες αντιπροσωπεύουν ένα σαφώς μειοψηφικό, αλλά εξαιρετικά σημαντικό κίνημα. Αντανακλούν μεταξύ άλλων την εξέλιξη μιας δυναμικής, μία πραγματική ανάγκη οργανικού συγκεντρωτισμού⁹ δι-αφορετικών και αντικρουόμενων όψεων της πραγματι-

ΡΑΝΤΕΒΟΥ ΜΕ ΤΟΝ Ζ

κότητας: οργανική ενότητα πόλης-υπαίθρου, οργανική ενότητα αγροτών-εργατών, οργανική ενότητα παραγωγής και διανομής κ.λπ.

Αυτή η δυναμική υπάρχει σε διαφορετικούς βαθμούς συγκρότησης και έντασης σε όλες τις περιοχές της χώρας. Άλλες φορές εκφράζεται από τις Βιομηχανικές Ζώνες, άλλες φορές από τα Κοινοτικά Συμβούλια (Commandos Comunales), τις Επιτροπές για τον Έλεγχο των Προμηθειών και των Τιμών ή τις οργανώσεις των *probladores*... Επιμένω σ' αυτή την έννοια της δυναμικής, διότι συχνά οι ονομασίες που τους «φοριούνται από πάνω» δημιουργούν μια κάποια φετιχοποίηση, μια παγωμένη εικόνα των πραγμάτων.

Η πρώτη Βιομηχανική Ζώνη εμφανίζεται το 1972 αλλά ο όρος, με τη γεωγραφική του σημασία, υπάρχει εδώ και πολύ καιρό.

Αυτές οι επιτροπές εμφανίζονται την κατάλληλη στιγμή

Οι περισσότερες επιχειρήσεις στα μεγάλα βιομηχανικά προάστια βρίσκονται πράγματι παρατεταγμένες σε σειρά κατά μήκος των μεγάλων οδικών αξόνων, σαν σε ζώνες... Όταν στην περιφέρεια του Σαντιάγο συγκροτείται ένα «Συντονιστικό Συμβούλιο των εργατών της Ζώνης Cerrillos-Mairú», μετονομάζεται, όπως ήταν φυσικό, σε «Βιομηχανική Ζώνη Cerrillos-Mairú»...

Δεν ήταν τυχαίο ότι αυτή η γειτονιά θα αποτελέσει προάγγελο αυτής της κίνησης...

Καθόλου! Το Cerrillos είναι το κεντρικό βιομηχανικό προάστιο του Σαντιάγο, περιλαμβάνοντας 250 επιχειρήσεις στις οποίες εργάζονται 46.000 εργάτες, καθώς και περίπου τριάντα *campamentos*. Το Μairú είναι η πιο κοντινή αγροτική περιοχή στην οποία ξεσπούν οι σημαντικές μάχες των *campesinos*¹⁰ και η οποία προμηθεύει το 70% των λαχανικών του Σαντιάγο. Επιπλέον, η Ζώνη περιλαμβάνει πολλούς σημαντικούς δρόμους για την κυκλοφορία των εμπορευμάτων, έναν δρόμο προς το λιμάνι, σιδηροδρομικές γραμμές-κλειδιά κ.λπ. Ο παραμικρός αποκλεισμός εκεί έχει άμεσες συνέπειες στο Κεφάλαιο. Σε αυτήν τη Ζώνη μια ισχυρή παράδοση αγώνα συνδυάζεται με μια ευρύτερη προλεταριακή κοινωνικότητα: πολύ δυνατοί κοινωνικοί δεσμοί διατηρούνταν μέσω γιορτών σε επίπεδο γειτονιάς ή αθλητικών συναντήσεων.

Οι αγώνες που ξεσπούν τις τελευταίες μέρες του Ιουνίου του 1972 σε αυτή τη Ζώνη είναι ιδιαίτερα σημαντικοί. Αντιμέτωπες με τις καταδικαστικές αποφάσεις των δικαστηρίων και την κατηγορηματική άρνηση του Υπουργείου Εργασίας, ορισμένες επιχειρήσεις δεν καταφέρνουν να μπουν στον Τομέα Κοινωνικής Ιδιοκτησίας. Τότε οργανώνεται μια συγκέντρωση με σκοπό να τις υποστηρίξει, η οποία είναι εμπνευσμένη από την ιδέα της «*olla comun*», της «κοινής κατσαρόλας»...

Οι άνθρωποι πρέπει να τρώνε καλά!

Ναι όντως, χρειάζεται να συντηρούμαστε...

Η συγκέντρωση στέφεται με επιτυχία: οι εργάτες συμμετέχουν πέρα από πολιτικές διαφορές μαζί με εργαζόμενους από άλλες επιχειρήσεις της Ζώνης και με τους *probladores*. Για πολλές ημέρες στήνονται οδοφράγματα μέχρι που ικανοποιούνται τα αιτήματά τους. Εμψυχωμένη από αυτήν τη νίκη, η Ζώνη καλεί στη συνέχεια σε μια διαδήλωση υποστήριξης των αγροτών που είχαν συλληφθεί κατά τη διάρκεια μιας κατάληψης γης. Το κίνημα είναι ακόμη στα σπάργανα και θα ανθίσει κατά τη διάρκεια του Κόκκινου Οκτώβρη.

Οι ηγεσίες των πολιτικών κομμάτων οι οποίες είναι προσκεκλημένες να ανέβουν στο βήμα, τα χάνουν. Ο Αλιέντε, το Κομμουνιστικό Κόμμα και η Ενοποιημένη Ομοσπονδία Εργατών αρχικά αντιτίθενται με σφοδρότητα σε αυτή την ορμητική κίνηση, άλλοι όμως, και κυρίως η αριστερή πτέρυγα του Σοσιαλιστικού Κόμματος, γρήγορα εκμεταλλεύονται την πολιτική ευκαιρία που προσφέρουν αυτού του είδους οι συγκεντρώσεις και δίνουν ρητή εντολή στα μέλη τους να εμπλακούν στις Ζώνες: αυτή η οργάνωση βάσης, που βρίσκεται εκτός της Ενοποιημένης Ομοσπονδίας Εργατών, θα ενισχύσει την επιρροή του Σοσιαλιστικού Κόμματος στη βάση σ' ένα εργατικό προπύργιο.

Από εκείνη τη στιγμή, αυτή η βιομηχανική Ζώνη μπορούσε πάντα να υπολογίζει σ' έναν σκληρό πυρήνα 500 ατόμων που βρίσκονται σε επαγρύπνηση. Σε περιόδους έντασης, ο αριθμός των ατόμων που ανταποκρίνονται στα καλέσματα της Ζώνης αγγίζει τις 5.000.

Αυτή η εμπειρία θα εξαπλωθεί...

Θα εξαπλωθεί πολύ γρήγορα. Σε όλες τις επαρχίες, οι συνδικαλιστές των επιχειρήσεων που ανήκουν στον Τομέα Κοινωνικής Ιδιοκτησίας διαισθάνονται την ανάγκη να ενωθούν αυτές οι επιχειρήσεις στη βάση, διότι παρά την επιθυμία της να εδραιωθεί στις μάζες, η Ενοποιημένη Ομοσπονδία Εργατών αποτελεί μια υπερβολικά κάθετη οργάνωση και δεν εκπροσωπείται ουσιαστικά σε κανενός είδους Τοπικό Συνδικάτο. Πρέπει να πούμε

πως από το 1961 η Συνομοσπονδία αποδεικνύεται όλο και πιο πολύ ένα απλός διάλογος επικοινωνίας του Κομμουνιστικού, του Σοσιαλιστικού και του Χριστιανοδημοκρατικού Κόμματος, εκφράζοντας περισσότερο τον πολιτικό τους ανταγωνισμό παρά το ενδιαφέρον τους για τους οικονομικούς αγώνες...

Το «organismo maximo»¹¹ της εργατικής τάξης έχει αποδυναμωθεί!

Τελείως. Αξίζει να σημειώσουμε ότι ο Εργατικός Κώδικας απαγορεύει τη δημιουργία συνδικάτων σε επιχειρήσεις με λιγότερους από 25 υπαλλήλους ή σε εκείνες όπου η ψηφοφορία δεν έχει αναδείξει κάποιον με τουλάχιστον το 55% των ψήφων. Ένας τεράστιος αριθμός εργατών δεν μπορεί λοιπόν να έχει συνδικαλιστική δράση μέσω νόμιμων οδών, ενώ γίνεται όλο και πιο ξεκάθαρο ότι το ενδιαφέρον της Λαϊκής Ενότητας επικεντρώνεται στις μεγάλες επιχειρήσεις-κλειδιά.

Αυτή η έντονη ανάγκη για μία νέα οργανωτική συγκρότηση των εργατικών αγώνων, ιδιαίτερα στις πολύ μικρές επιχειρήσεις, εξηγεί τη δημιουργία πολλών Ζωνών: στην πρωτεύουσα του Σαντιάγο μιλάμε για τη Ζώνη Vicuña Mackenna, τη Ζώνη O'Higgins, τη Ζώνη San Joaquin, τη Ζώνη Renca, τη Ζώνη Estacion Central, τη Ζώνη La Florida, τη Ζώνη Macul...

Η Ζώνη O'Higgins θα συμπεριλάβει στην πολιτική της πλατφόρμα τη διοργάνωση ενός τουρνουά ποδοσφαίρου μεταξύ των Ζωνών;

Ναι, ακριβώς. Και γιατί όχι; Πού είχα μείνει; Α ναι, στην εξάπλωσή τους! Πολλές Ζώνες αναπτύσσονται επίσης στην επαρχία, συσπειρώνοντας μερικές φορές τους πιο αποφασισμένους βιομηχανικούς εργάτες, πολιτικούς ακτιβιστές, φοιτητές, αγρότες, τις τοπικές κοινότητες των Μαπούτσε...

Ο Gaudichaud εκτιμά ότι «είναι περίπου 30.000 ο αριθμός των εργαζόμενων και των αγωνιστών που σχετίζονται με τη συλλογική δράση των Ζωνών στην πρωτεύουσα του Σαντιάγο και ανταποκρίνονται στα καλέσματά τους, ωστόσο σε εθνικό επίπεδο και σε όλες τις επαρχίες, ο αριθμός αυτός είναι παραπάνω από διπλάσιος [...]. Αλλά τις περισσότερες φορές μόνο λίγες δεκάδες είναι αυτοί που συμμετέχουν στις συνελεύσεις των Ζωνών και συζητούν τη γραμμή τους».

Αυτό δεν προκαλεί κατ' ανάγκη έκπληξη. Αν οι συνελεύσεις γεμίζουν σταδιακά από πολιτικούς ακτιβιστές, οι συζητήσεις θα πρέπει να γίνονται όλο και πιο θεωρητικές...

Ναι, αυτή η σημαντική αριθμητική διαφορά η οποία δείχνει τον βαθμό κοινωνικής μαχητικότητας εκείνη τη στιγμή, μας δίνει μια εικόνα της περιόδου κατά τη διάρκεια της οποίας οι Ζώνες λειτουργούν τόσο σαν πολιτικά όργανα όσο και σαν επαναστατικοί πόλοι. Και το λέω αυτό διότι είναι προφανές ότι αυτές οι δύο πλευρές είναι αναμεμιγμένες. Οι Ζώνες θα παραμείνουν ως το τέλος αντιφατικά σώματα: θα είναι πεδίο πολιτικού ανταγωνισμού που αναπαράγει σε τοπικό επίπεδο τα αδιέξοδα του δημοκρατικού διαλόγου ανάμεσα σε ειδικούς και τον πλέον αποστειρωμένο παραγοντιστικό συνδικαλισμό και ταυτόχρονα πεδίο συσπείρωσης της κοινωνικής δυσaráσκειας που δίνει επανειλημμένα τη δυνατότητα για ένα ποιοτικό άλμα στο κίνημα.

Και τι είναι τα Κοινοτικά Συμβούλια (Commandos Comunales);

Τα Κοινοτικά Συμβούλια αποσκοπούσαν να είναι μεγαλύτερα από τις Ζώνες, περιλαμβάνοντας τους *probladores* και τους αγρότες...

«Αποσκοπούσαν»;...

Παρότι θα μπορούσαν να αποδειχθούν άδαιο κέλυφος, φαίνεται πως ανταποκρίθηκαν στις ανάγκες των *rotos* και των αγώνων τους

Η διάκριση μεταξύ των Ζωνών και των *Commandos* δεν ήταν τόσο ξεκάθαρη όσο αφήνεται να φανεί στα ωραία οργανογράμματα των κομμάτων: στην πραγματικότητα πολλές Ζώνες, κυρίως στην επαρχία, εξαπλώνονται και στους *probladores* ή τους *campesinos*... Μην κολλάτε στις λέξεις! Σημασία έχει η δυναμική! Το MIR τείνει να υποβιβάζει τη σημασία των Ζωνών και να υπογραμμίζει εκείνη των Κοινοτικών Συμβουλίων καθώς εκεί έχει μεγαλύτερη απήχηση, και το αντίστροφο ισχύει για το Σοσιαλιστικό Κόμμα...

Ναι, αλλά μιλάτε για την ηγεσία: κάποια μέλη του MIR, του Σοσιαλιστικού Κόμματος ή άλλων πολιτικών οργανώσεων ξεπερνούν αυτούς τους πολιτικούς και έχουν μία καθ' όλα έντιμη πορεία!

Είπαμε στους εργάτες «Όχι στις απεργίες!» «Όχι στις καταλήψεις!»

Φυσικά! Σε αυτό το πλαίσιο θα ήταν εύστοχο να σημειώσουμε ότι το MIR, αντιμέτωπο με την εσωτερική αντίφαση που υπάρχει ανάμεσα στην άκαμπτη και διαιρεμένη πολιτικο-στρατιωτική δομή του και στη φιλοδοξία του για άνοιγμα, επιλέγει το 1971 να δημιουργήσει στους κόλπους του τα Μέτωπα Επαναστατών Εργατών (FTR) και τα Κινήματα των Επαναστατών Αγροτών (MCR). Αυτά τα «μαζικά μέτωπα» θα σχηματιστούν προσελκύοντας μεγάλο αριθμό νέων αποφασισμένων αγωνιστών, εχθρών του ρεφορμισμού της Λαϊκής Ενότητας και προσκείμενων στις πιο ριζοσπαστικές θέσεις του MIR. Αλλά επειδή ουσιαστικά το πρωτόκολλο που επιτρέπει την άνοδο σε κάποια θέση στο κόμμα είναι εξαιρετικά αυστηρό και δυσκίνητο, ο αριθμός των στελεχών του MIR δεν αυξάνεται, και αυτοί οι νεοεισερχόμενοι ξεφεύγουν κάπως από την υπερβολικά βαριά κηδεμονία, από την κάθετη δομή και από την πολιτική αναβλητικότητα. Στα Μέτωπα Επαναστατών Εργατών θα συναντηθούν οι αγωνιστές του MIR και άλλων κομμάτων αλλά και ανένταχτοι, και οι δημόσιες τοποθετήσεις τους συχνά θα είναι αρκετά ασαφείς, αρκετά γενικές, γεγονός που δείχνει τη σχετική χειραφέτησή τους από τα λενινιστικά στελέχη των Πολιτικο-στρατιωτικών Ομάδων.

Μπορούμε λοιπόν να θεωρήσουμε τα Μέτωπα των Επαναστατών Εργατών περισσότερο συλλογικότητας δραστηρίων ενεργών μειοψηφιών παρά πολιτική έκφραση κάποιας οργάνωσης;

Ναι, πιστεύω ότι μπορούμε να κάνουμε αυτή τη λεπτή διάκριση. Η συνεπής δραστηριότητα των αγωνιστών βάσης του MIR στις *problaciones* απέφερε επίσης πολλούς καρπούς. Κάποιοι, αντισταθμίζοντας την αποστασία των πλέον παθητικών *rotos*, συμμετείχαν με μετριοπάθεια στις υπάρχουσες πρακτικές, δίνοντάς τους μια συνέχεια και ενθαρρύνοντας την ανάδυση συγκεκριμένων «μετώπων»: ένα στον τομέα της Υγείας, ένα για τη λαϊκή δικαιοσύνη, ένα μέτωπο για τις γυναίκες, ένα μέτωπο για την εκπαίδευση κ.λπ. Παρά τη σαλαμοποίηση των επιμέρους ζητημάτων, αυτά τα μέτωπα επιτρέπουν την πρακτική εμπλοκή όλων στην άμεση δράση, γεγονός που έπαιξε πολύ θετικό ρόλο. Κάποιοι εκτιμούν ότι ο αριθμός των *probladores* που ζουν στα *campamentos* και οι οποίοι «καθοδηγούνται» από το MIR, το «Κίνημα των Επαναστατών *Pobladores*», αγγίζει τις 20.000. Βέβαια, αυτή η δομή παραμέ-

νει βαθιά διαποτισμένη από τις πολιτικές ανοησίες κάποιων μιλιτάντηδων...

Έχω διαβάσει, για παράδειγμα, ότι στα «λαϊκά» δικαστήρια που στήνονταν στα *campamentos*, οι παραβάτες καταδικάζονταν σε ανάγνωση των κειμένων του Μαρξ, στα οποία μάλιστα θα έπρεπε να εξεταστούν γραπτώς!

Σωστά, αλλά ας μην υποτιμάμε τον αληθινό αντίκτυπο αυτών των κινήσεων: σε κάποιες επιχειρήσεις η διανομή πολιτικών κειμένων έχει μεγάλη απήχηση και ενεργοποιεί τον διάλογο. Σε άλλες, διοργανώνονται γιορτές στις οποίες ο κόσμος χορεύει, προς μεγάλη δυσαρέσκεια των σταλινικών που παρευρίσκονται· στις *problaciones* οι αγωνιστές οργανώνουν παραστάσεις, κάνουν προτάσεις για καλλιτεχνικά εργαστήρια τα οποία, από τη στιγμή που δεν είναι υπερβολικά πολιτικοποιημένα, προσελκύουν κόσμο. Σε κάποια *campamentos*, αξιοποιείται η κριτική που έχει ασκηθεί σε άλλες εμπειρίες, η οργάνωση βρίσκεται κυρίως στα χέρια των *probladores* κι όχι στα χέρια των φοιτητών που συμμετέχουν αλλά δεν κατοικούν σε αυτά, ασκείται κριτική στην περιρρέουσα μάτσο συμπεριφορά, οργανώνονται ομάδες συζήτησης...

Εν συντομία, χωρίς να υποτιμήσουμε τα προβλήματά τους, οι επιτροπές αυτές έρχονται την κατάλληλη στιγμή να λειτουργήσουν ως σημεία συνάντησης προς τα οποία συγκλίνει η ενέργεια του κόσμου, επιτρέποντας μια κάποια ρήξη με την τάση προς τον κορπορατισμό και μια αποτελεσματική οργάνωση που συντονίζει τις πολλαπλές και διαφορετικές κοινωνικές δυνάμεις.

Σαν εργατικά συμβούλια δηλαδή, τα οποία...

Η σύγκριση των Βιομηχανικών Ζωνών ή των Κοινοτικών Συμβουλίων με όλες τις άλλες μορφές αυτοοργάνωσης του αγώνα θα ήταν εξαιρετικά ενδιαφέρουσα, αλλά δυστυχώς κάτι τέτοιο θα μας πήγαινε πολύ μακρύτερα από το θέμα μας. Σε κάθε περίπτωση, οι όροι «σοβιέτ», «συμβούλια», «*shoras*»¹² και ούτω καθεξής είναι απλά γενικές μορφές τυπικής οργάνωσης, οι οποίες εξέφρασαν τελείως διαφορετικά περιεχόμενα ανάλογα με την περίοδο και τα πολιτικά συμφέροντα που διακυβευόνταν... Αυτές οι μορφές οργάνωσης μπορούν να κατανοηθούν μέσα από την τοποθέτησή τους σε μία μα-

κροχρόνια δυναμική, ως μια δυνατότητα επαναστατικής συνέχειας σε μια δεδομένη περίοδο, χωρίς να φетиχοποιούνται καθαυτές ως κάτι το απόλυτο έξω από την Ιστορία. Όλες αυτές οι επιτροπές παρότι θα μπορούσαν να αποδειχθούν άδειο κέλυφος, φαίνεται πως ανταποκρίθηκαν στις ανάγκες των *rotos* και των αγώνων τους, κυρίως τις στιγμές που κορυφωνόταν αυτός ο ταξικός πόλεμος, τον Οκτώβριο του 1972 και τον Ιούνιο-Ιούλιο του 1973. Εν πάσει περιπτώσει, όλο αυτό είναι δύσκολο να αξιολογηθεί...

Και σαν να μην έφτανε αυτό, μαρτυρίες αγωνιστών συχνά περιγράφουν με λεπτομέρεια αυτές τις δομές, μέσα από τα καταστατικά και τα οργανογράμματά τους, χωρίς όμως να δίνουν σαφή στοιχεία για την κοινωνική τους πραγματικότητα...

Είναι προφανές! Κάποιοι φουσκώνουν τους αριθμούς, «συγχέοντας» τον συνολικό αριθμό των εργαζόμενων της «Ζώνης» ως γεωγραφικής οντότητας με τον αριθμό των εργατών που πράγματι εμπλέκονταν στη «Ζώνη» ως δομή: η μεν άκρα αριστερά αρέσκεται στο να υπερεκτιμά την επιρροή της για να εντυπωσιάζει, η δε αστική τάξη το κάνει ως μέσο εκφοβισμού και επίκλησης της ασφάλειας. Η ύπαρξη αυτών των μορφών οργάνωσης είναι καθοριστική για τη δυναμικότητα της κοινωνικής απεικόνισης εκείνης της περιόδου. Εντούτοις, δεν είναι σε καμία περίπτωση τόσο μαζικές και τέλεια δομημένες οργανώσεις, όπως μερικές φορές περιγράφονται...

Αυτή είναι, ειδικότερα, η εικόνα που έχουν για αυτές οι πραξικοπηματίες: ένα είδος παράλληλου στρατού που βρίσκεται σε πόλεμο με τον πολιτισμό...

Ακριβώς. Όπως και σήμερα στις «αντι-τρομοκρατικές» επιχειρήσεις, όπου οι δυνάμεις καταστολής βλέπουν τους στόχους τους μόνο σαν μια αντεστραμμένη εικόνα του εαυτού τους.

Αλλά, αν θέλετε, ας επανέλθουμε σε αυτό που λέγατε. Τον χειμώνα του 1972 (καλοκαίρι για εμάς), η Λαϊκή Ενότητα δέχεται ισχυρές πιέσεις και από τις δύο πλευρές από την ίδια της τη βάση;

Πολύ ισχυρές. Σε τέτοιο βαθμό που τον Ιούνιο του 1972 τα κόμματα που είναι στην εξουσία συγκαλούν μια συνάντηση αντιμετώπισης κρίσεων, τη μυστική σύσκεψη του Λο Κούρο (Lo Curro).¹³ Πρόκειται για μία συζήτηση ανάμεσα σε δύο τάσεις στους κόλπους της Λαϊκής Ενότητας:

Η πρώτη τάση, της οποίας ηγείται ο Ορλάνδο Μίλιας, συσπειρώνεται γύρω από το σύνθημα «σταθεροποίηση για την πρόοδο». Αυτή η τάση στην οποία συμμετέχουν το Κομμουνιστικό και το Ριζοσπαστικό Κόμμα, υποστηρίζει τη διακοπή της επέκτασης του Τομέα Κοινωνικής Ιδιοκτησίας ώστε να καθισχυραστεί η αστική τάξη και να υπάρξει αφοσίωση στην προσέλκυση των μεσαίων τάξεων. Θέλει να στηριχθεί στην εθνική αστική τάξη για να αντιταχθεί στον «Ιμπεριαλισμό». Το σχέδιό της είναι κλασικό: η Χιλή πρέπει πρώτα να φτάσει στον «αληθινό» καπιταλισμό, στην αστική δημοκρατία, ώστε στη συνέχεια να μπορέσει να περάσει στον αυθεντικό σοσιαλισμό.

Η δεύτερη τάση συσπειρώνεται γύρω από το σύνθημα «πρόοδος για τη σταθεροποίηση» και έχει ως κύριο εκπρόσωπο τον Πέδρο Βούσκοβιτς, έναν από τους στυλοβάτες της κεϋνσιανής πολιτικής της Λαϊκής Ενότητας. Σ' αυτήν συμμετέχουν η αριστερή πτέρυγα του Σοσιαλιστικού Κόμματος, το Κίνημα Ενωμένης Λαϊκής Δράσης, η Χριστιανική Αριστερά και δορυφόροι του MIR. Θέλει να προχωρήσει περαιτέρω η κοινωνικοποίηση της οικονομίας, διότι θεωρεί ότι η Χιλή είναι ήδη μία χώρα πλήρως καπιταλιστική και έχει πλέον έρθει ο καιρός για το πέρασμα στον σοσιαλισμό. Γι' αυτή την τάση, η «μάχη για την παραγωγή» πρέπει ασφαλώς να αυξήσει την παραγωγικότητα, αλλά, μέσω της εργατικής διαχείρισης, τα οφέλη από την αύξησή της πρέπει να κατευθύνονται άμεσα στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου του προλεταριάτου και των μεσαίων τάξεων. Έτσι, θα εξασφαλιζόταν η υποστήριξη των μεσαίων τάξεων με κίνδυνο τη δυσαρέσκεια της αστικής τάξης.

Αυτή η Κυβέρνηση είναι σκατά, αλλά είναι δική μου και την υπερασπίζομαι

ΡΑΝΤΕΒΟΥ ΜΕ ΤΟΝ Ζ

Είναι ένα θέμα προς συζήτηση το ποιος θίγεται και το ποιος δεν θίγεται, κι εκείνη την περίοδο η ευθιξία των μεν και των δε...

Μεγαλώνει πράγματι! Ο κατομοίρης ο Αλιέντε φαίνεται πως είχε φτάσει να πιστεύει ότι υπήρχε η πιθανότητα να μην θιχτεί κανείς, εν μέσω ενός ταξικού πολέμου ο οποίος εντεινόταν μέρα με τη μέρα. Εκμυστηρεύεται με αφέλεια: «Προσωπικά, η μεγαλύτερη προσδοκία μου είναι, στο τέλος της θητείας μου, να μπορώ να επιστρέψω με τα πόδια σπίτι μου και να με περιβάλλει ο σεβασμός όλων των Χιλιανών».

Τώρα, δεν ξέρω τι να πω...

Δεν χρειάζεται να πείτε κάτι.

Στο Λο Κούρο επικρατεί η επιλογή «σταθεροποίηση για την πρόοδο». Εκείνο που προέχει λοιπόν είναι να κα-

Ο ΣΤΡΑΤΟΣ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΒΑΣΙΚΟ ΚΑΤΑΦΥΓΙΟ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΗΣ ΤΑΞΗΣ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΩΝ

θησυχαστεί η αστική τάξη, να «γίνει μία παύση» ώστε να «εδραιωθεί η συμμαχία με τις μεσαίες τάξεις» και το Χριστιανοδημοκρατικό Κόμμα. Έχει αποφασιστεί να σταματήσει η επέκταση του κρατικοποιημένου τομέα, να ξεπαγώσουν οι τιμές για να αυξηθεί η αυτοχρηματοδότηση των επιχειρήσεων στον Τομέα Κοινωνικής Ιδιοκτησίας και να μπει ένα τέλος στις «παράνομες» καταλήψεις, ενισχύοντας, αν κρίνεται αναγκαίο, την καταστολή...

Και πώς αντιδρούν οι υποστηρικτές της άλλης τάξης σ' αυτήν την προσβολή;

Ένα μήνα αργότερα, τον Ιούλιο του 1972, συγκεντρώνονται στη Λαϊκή Συνέλευση της Κονσειψιόν, επισημοποιώντας την ύπαρξη μιας εσωτερικής αντιπολίτευσης στη Λαϊκή Ενότητα. Στη συνέλευση συμμετέχουν με ενθουσιασμό 5000 άτομα. Το τοπικό Μέτωπο των Επαναστατών Εργατών θα επιβάλει τις φλογερές ομιλίες 35 εργατών από τη βάση, κόντρα στην άποψη των παρόντων Κομμάτων τα οποία προτιμούσαν να αφήσουν

10 επαγγελματίες ομιλητές να εκφράσουν τις πολιτικές θέσεις των παρατάξεών τους.

Παρόλα αυτά, αυτή η συνέλευση θα παραμείνει περιορισμένη στο πολιτικό πεδίο της ανταλλαγής ιδεών και οι όποιες διαφωνίες δεν θα οδηγήσουν ούτε σε μία πρόωγη παραίτηση της κυβέρνησης ούτε σε κάποιον διαχωρισμό σε επίπεδο δράσης. Πάντα θα παραμένουν δηλώσεις, λεκτικά κηρύγματα, που υποτίθεται ότι δίνουν υπόσταση σε αυτό που αποκαλούν «κριτική στήριξη» σε μια κυβέρνηση την οποία αντιμετωπίζουν ως «σύντροφο που κάνει λάθος», ακόμη και όταν η Λαϊκή Ενότητα έχει όλο και περισσότερο αίμα στα χέρια της...

Αλλά η υποστήριξη στην κυβέρνηση παραμένει πολύ μεγάλη...

Μαζική. Στις 4 Σεπτεμβρίου 1972, επέτειο της νίκης του Αλιέντε, πραγματοποιείται μια τεράστια διαδήλωση 800.000 ατόμων, αποφασισμένων να υποστηρίξουν την κυβέρνηση ενάντια στη βία της δεξιάς και των παραστρατιωτικών ομάδων της. Υποβόσκει όμως μια λανθάνουσα δυσaréσκεια.

Ένα εύγλωττο πλακάτ εκφράζει αυτό το αντιφατικό κίνημα: «Αυτή η κυβέρνηση είναι σκατά, αλλά είναι δική μου και την υπερασπίζομαι».

Δεν μας εκπλήσσει αυτό, διότι η νίκη της δεξιάς πτέρυγας της Λαϊκής Ενότητας στο Λο Κούρο θα έχει άμεσες συνέπειες σε επίπεδο καθημερινότητας!

Καταστροφικές συνέπειες. Η Λαϊκή Ενότητα θα καταλήξει να θίξει τους πάντες προσπαθώντας να ικανοποιήσει τους πάντες: παρά την επιχείρηση προσέγγισης του Χριστιανοδημοκρατικού Κόμματος μέσω μυστικής σύσκεψης, το χάσμα βαθιάει και ο Φρέι διακόπτει τις διαπραγματεύσεις. Οι τιμές που είχαν απελευθερωθεί, ανεβαίνουν απότομα προς μεγάλη δυσaréσκεια των φτωχών αλλά και των εμπόρων· τελικά το ποτήρι που κερνά τους rotos ο «σύντροφος-πρόεδρος» είναι πικρό: ο επικεφαλής ενός μικρού εργοστασιακού συνδικάτου εκφράζει την απογοήτευσή του λέγοντας:

«Πίστευα ότι, με αυτή την κυβέρνηση, θα πιέζαμε σκληρά μέχρι να πετύχουμε τους στόχους μας. Στην αρχή πιέσαμε σκληρά για οκτώ μήνες, έναν χρόνο, έπειτα χαλαρώσαμε. [...] Θέλω επίσης να αναφερθώ στο γεγονός ότι λένε στους εργάτες “όχι στις απεργίες”, “όχι στις καταλήψεις”, πως δεν θα τις ανεχτούν και πως θα εφαρμοστεί αυστηρά ο Νόμος. Και αναρωτιέμαι: ποιο άλλο όπλο έχουμε στα χέρια μας εμείς οι εργάτες για να χτυπήσουμε τον αντίπαλο που πάντα αρνείται να διαπραγματευτεί τις συμβάσεις;»

Όλα αυτά προκαλούν έκπληξη, διότι ο Αλιέντε είναι γνωστός ως ένας Πρόεδρος που εφαρμόζει σχεδόν ένα πρόγραμμα αυτοδιαχείρισης...

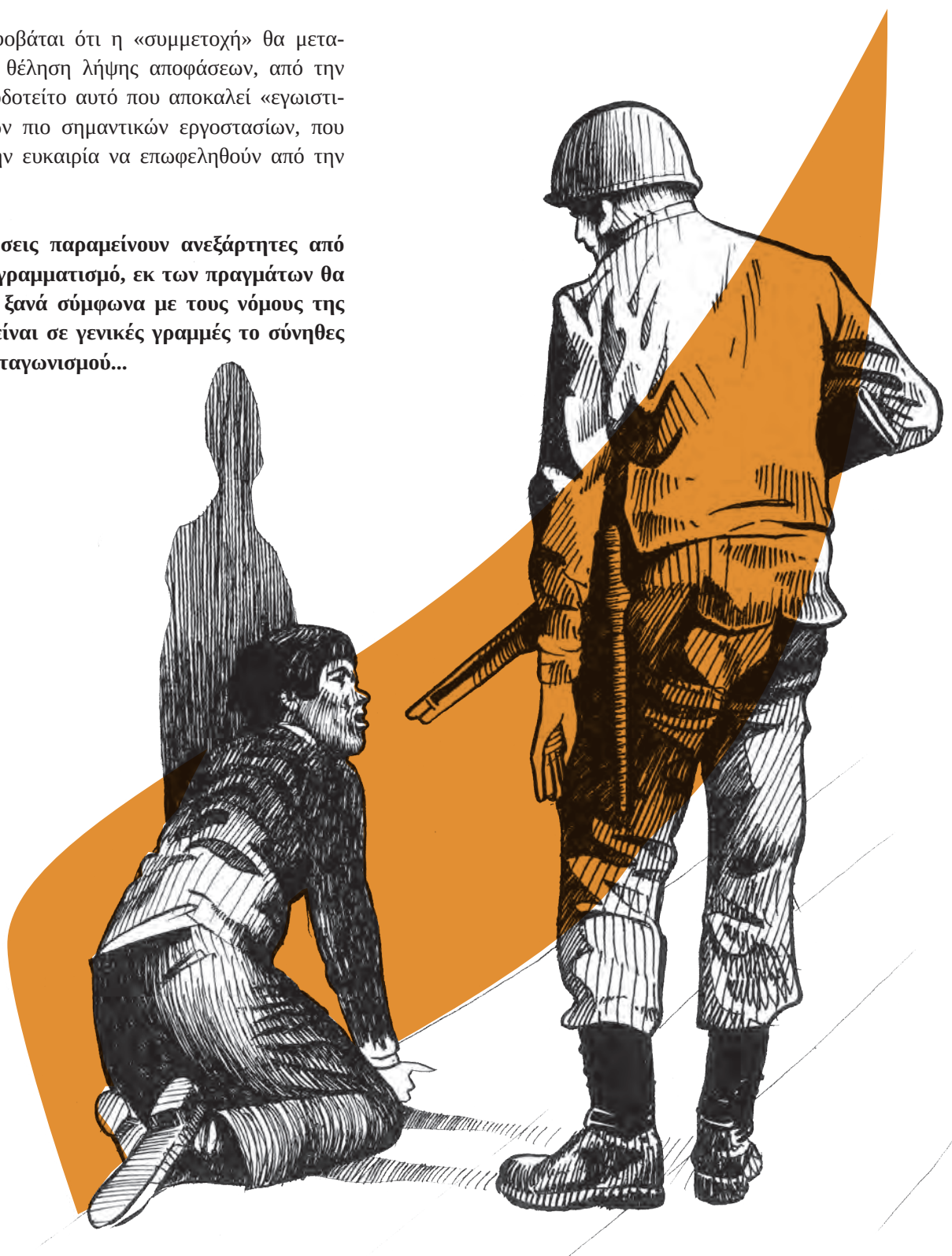
Όχι και τόσο. Όσον αφορά την αυτοδιαχείριση της παραγωγής, η Λαϊκή Ενότητα είναι ευνοϊκή μόνο για τις μικρές επιχειρήσεις, οι οποίες ελάχιστα επηρεάζουν την εθνική οικονομία. Διότι η αποτελεσματικότητα του προγραμματισμού που επιχειρεί να εφαρμόσει η Λαϊκή Ενότητα, προϋποθέτει ότι το Κράτος είναι αυτό που καθορίζει τους στόχους της παραγωγής: οι επιτροπές βρίσκονται εκεί για να διασφαλίσουν ότι η επιχείρησή «τους» συμμορφώνεται με αυτούς τους στόχους.

Η κυβέρνηση φοβάται ότι η «συμμετοχή» θα μετασχηματιστεί σε θέληση λήψης αποφάσεων, από την οποία θα τροφοδοτείτο αυτό που αποκαλεί «εγωιστική στροφή» των πιο σημαντικών εργοστασίων, που αναζητούσαν την ευκαιρία να επωφεληθούν από την κατάσταση...

Αν οι επιχειρήσεις παραμείνουν ανεξάρτητες από τον γενικό προγραμματισμό, εκ των πραγμάτων θα λειτουργήσουν ξανά σύμφωνα με τους νόμους της αγοράς. Αυτό είναι σε γενικές γραμμές το σύνθημα παιχνίδι του ανταγωνισμού...

Ναι, βέβαια. Στην πραγματικότητα, το πρόγραμμα της αυτοδιαχείρισης συνδέεται περισσότερο με το Χριστιανοδημοκρατικό Κόμμα, υπό τη μορφή του «Κοινοτισμού», για τον οποίο σας μίλησα προηγουμένως. Στις εκλογές της Ενοποιημένης Ομοσπονδίας Εργατών τον Μάιο του 1972, το Χριστιανοδημοκρατικό Κόμμα δηλώνει άλλωστε ορθά: «*Η Κρατική ιδιοκτησία [των επιχειρήσεων] είναι απλώς αλλαγή αφεντικού!*»

Από την έκφραση που παίρνετε, μοιάζετε έκπληκτος. Δεν περιμένατε κάτι τέτοιο από την πλευρά των χριστιανοδημοκρατών; Διότι εμένα μου φαίνεται σχετικά λογικό: η αυτοδιαχείριση της παραγωγής προϋποθέτει

ΡΑΝΤΕΒΟΥ ΜΕ ΤΟΝ Ζ

εξ ορισμού ότι οι εργαζόμενοι αποτελούν το αρμόδιο όργανο της επιχείρησης για τη λήψη αποφάσεων. Από τη στιγμή που η παραγωγή ξεπερνά σε πολυπλοκότητα τη βιοτεχνική παραγωγή, τα λευκά κολάρα, οι τεχνικοί, αποκτούν θέση ισχύος ως προς τον έλεγχο της διαδικασίας παραγωγής στο σύνολό της, ακόμη και αν παίρνουν τον ίδιο μισθό...

Το Χριστιανοδημοκρατικό Κόμμα, λοιπόν, έχοντας με το μέρος του το ένα τρίτο των μελών της Ενοποιημένης Ομοσπονδίας Εργατών, γνωρίζει καλά πως ένα μεγάλο κομμάτι ανάμεσά τους είναι αυτά τα λευκά κολάρα. Η προώθηση αυτού του συστήματος ευνοεί επομένως αυτά τα στρώματα και έχει ως στόχο να αυξήσει την επιρροή του, ελπίζοντας να πάρει με το μέρος του όλους τους δυσαρεστημένους.

Φυσικά, πέραν τούτου, αυτή η ερμηνεία δεν αναιρεί το γεγονός ότι οι Χριστιανοδημοκράτες είχαν τέτοιες ιδεολογικές πεποιθήσεις...

Όσον αφορά την αυτοδιαχείριση της διανομής, παρότι η κυβέρνηση μοιάζει να την ενθαρρύνει μέσω της δημιουργίας των Επιτροπών για τον Έλεγχο των Προμηθειών και των Τιμών ώστε να ελέγχονται οι τιμές, οι Επιτροπές αυτές είχαν πάντοτε περιορισμένα περιθώρια κινήσεων... Σε τέτοιο βαθμό μάλιστα που, αργότερα, ο Αλιέντε, αντιδρώντας στις πρωτοβουλίες που ξέφευγαν από τον έλεγχό του, θα αφαιρέσει από τις Επιτροπές για τον έλεγχο των Προμηθειών και των Τιμών τις βασικές αρμοδιότητές τους και θα τις αναθέσει στον στρατηγό Μπασελέ...

Σ' έναν στρατηγό;

Ναι.

Ενώ οι rotos προσπαθούν να βρουν χειροπιαστές λύσεις που πηγάζουν απευθείας από την ίδια τη δραστηριότητά τους, η Λαϊκή Ενότητα τους αφαιρεί όλα τα μέσα και τα εκχωρεί στον Στρατό;

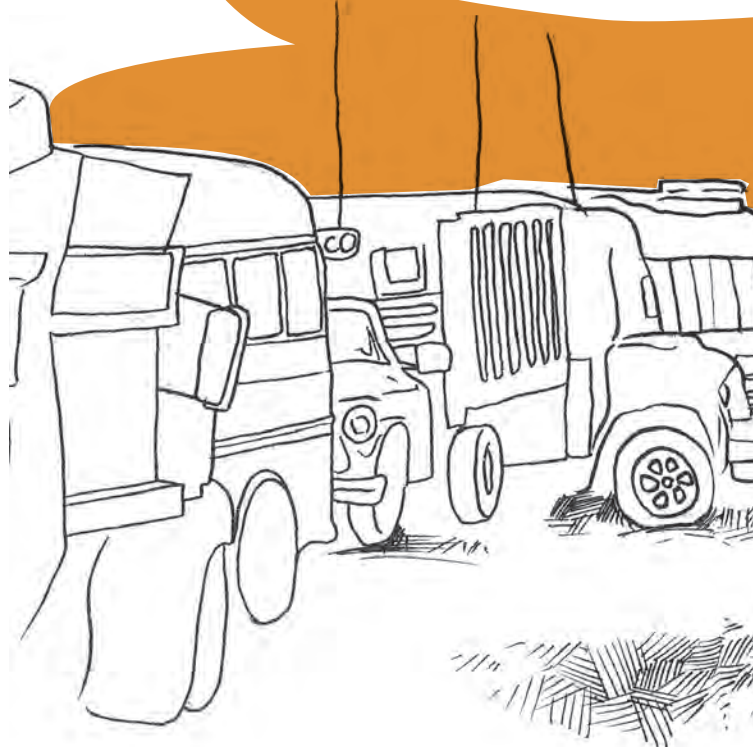
Ακριβώς. Δίνει επίσης το ελεύθερας στη δικαστική εξουσία. Η αστυνομία παραμένει άθικτη. Όλα αυτά τα όργανα του αστικού κράτους συνεχίζουν λοιπόν ανενόχλητα το ευαγές κατασταλτικό τους έργο, υπερασπίζοντας τους ιδιοκτήτες ενάντια στους αγρότες που καταλαμβάνουν τη γη ή τους εργάτες που καταλαμβάνουν τα εργοστάσια, εκδιώκοντας, καταδικάζοντας, φυλακίζοντας...

Αλλά, ακόμη κι έτσι, οι στρατιωτικοί στην κυβέρνηση;! Η Λαϊκή Ενότητα δεν μυρίζεται το πραξικόπημα;

Εκ των υστέρων φυσικά μοιάζει ακατανόητο, ειδικά αν σκεφτούμε ότι τα πραξικοπήματα αφθονούν στην ιστορία αυτής της ηπείρου. Στην Αργεντινή τα στρατιωτικά πραξικοπήματα έρχονται το ένα μετά το άλλο από το 1955, το 1964 ο στρατηγός Barrientos καταλαμβάνει την εξουσία στη Βολιβία και μια χούντα επιβάλλει στρατιωτική δικτατορία στη Βραζιλία, στην Ουρουγουάη ο Στρατός ενισχύεται μετά τις εκλογές του 1971 και καταλαμβάνει την εξουσία τον Ιούνιο του 1973...

Όσο για τη Χιλή, τον Μάρτιο του 1971 ο στρατηγός Κανάλες επιχειρεί ένα αποτυχημένο πραξικόπημα. Παίρνει μετάθεση, αλλά διατηρεί τον βαθμό του. Τον Αύγουστο, κάνει μια νέα απόπειρα, αποτυγχάνει και πάλι και τιμωρείται απλώς με αποστράτευση. Αργότερα, ο στρατηγός Σουπέρ ετοιμάζει το δικό του πραξικόπημα την 27η Ιουνίου, αλλά γίνεται αντιληπτός και αποτρέπεται. Απερίσκεπτα θα κάνει νέα απόπειρα πραξικοπήματος δύο ημέρες αργότερα, η οποία θα αποτύχει για μια ακόμη φορά. Μέχρι την αποφράδα μέρα της 11ης Σεπτεμβρίου του 1973... Μπορούμε να πούμε ότι η επιείκεια του Αλιέντε προς τις Ένοπλες Δυνάμεις συνέβαλε αρκετά σε αυτήν την επίμονη προσπάθεια.

Παρόλα αυτά, ένα είδος μύθου παραμένει χαραγμένο στη φαντασία των επικεφαλής της Λαϊκής Ενότητας: ο χιλιανός στρατός δεν θα ήταν «όπως οι άλλοι», θα ήταν κατά βάση πιστός στο καθεστώς και δεν θα μπορούσε να επιδοθεί σε τέτοιου είδους φρικαλεότητες. Φυσικά, προς στήριξη αυτού του μύθου, υπήρχαν πιστοί στο καθεστώς στρατηγοί που ήταν ενάντια στους πραξικο-

πηματίες, αλλά μπορούμε να υποθέσουμε ότι ο λόγος αυτής της αφοσίωσης είναι περισσότερο προϊόν υπολογισμού παρά κάποιας απαραβίαστης αρχής. Έδωσαν την ευκαιρία στη Λαϊκή Ενότητα να δαμάσει τη δίψα των *rotos* για κοινωνική εκδίκηση, αφού γνώριζαν ότι εάν η Λαϊκή Ενότητα αποτύγχανε, η επιλογή του πραξικοπήματος ήταν πάντοτε διαθέσιμη.

Ο στρατός εγγυάται την ασφάλεια και κρατά σφιχτά το μαστίγιο στο χέρι στην περίπτωση που το καρότο αποδειχθεί ανεπαρκές.

Επιπλέον, όπως έχουμε ήδη πει, ο Αλιέντε είναι μεγαλοαστός. Είναι πολύ πιθανόν μέσα του να συγκρούεται η πατερναλιστική αγάπη του για τον «καλό Χιλιανό λαό» μ' έναν βαθιά ριζωμένο φόβο για την οργή των απόκληρων. Αυτός είναι κυρίως ο λόγος για τον οποίο θεωρεί ότι ο στρατός είναι όντως το βασικό καταφύγιο για τη διατήρηση της τάξης σε περίπτωση κοινωνικών συγκρούσεων, απ' όπου κι αν προέρχονται. Τον Ιούνιο του 1971 για παράδειγμα, η Οργανωμένη Λαϊκή Πρωτοπορία, μία ομάδα ένοπλου αγώνα της άκρας αριστεράς, εκτελεί τον χριστιανοδημοκράτη Πέρες Ζούκοβιτς, υπεύθυνο για την καταστολή στο Πουέρτο Μοντ. Ολόκληρη η αριστερά διαχωρίζεται από αυτή την ενέργεια, συμπεριλαμβανομένου του MIR. Ο Αλιέντε τη

χαρακτηρίζει «επίθεση ενάντια στη Χιλή», κηρύσσει κατάσταση έκτακτης ανάγκης και δίνει έκτακτες αστυνομικές εξουσίες στον στρατό!

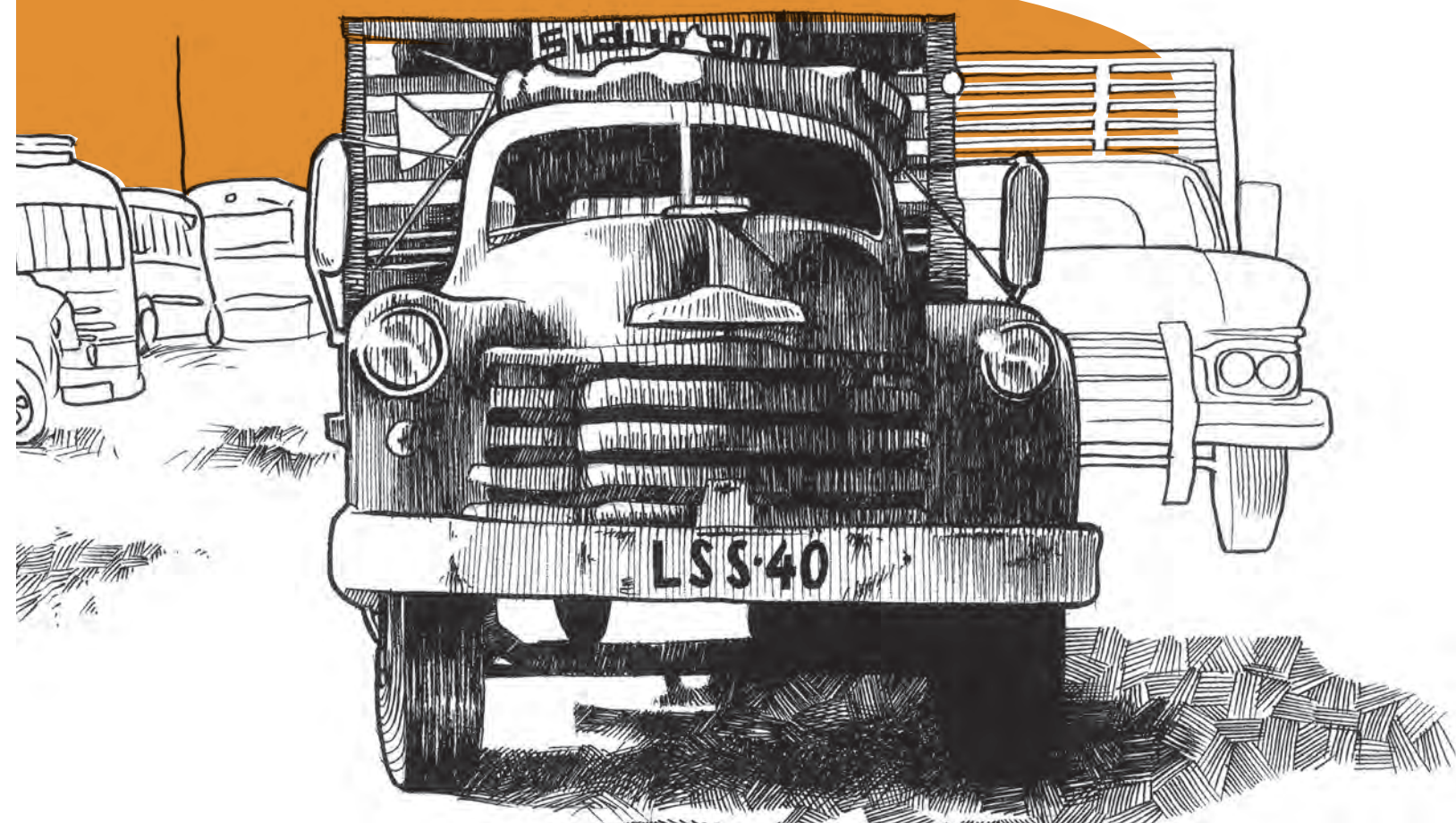
Κάνει ό,τι μπορεί για να διατηρήσει αμείωτο το κύρος του Στρατού:

Τον κολακεύει: «Είμαστε υπερήφανοι για τον ρόλο που επιτελούν οι Ένοπλες Δυνάμεις μας. Το βασικό χαρακτηριστικό των Ένόπλων Δυνάμεων της Χιλής είναι η υπακοή στην πολιτική εξουσία, η αδιαμφισβήτητη αποδοχή της λαϊκής θέλησης που εκφράστηκε στις εκλογές, η αποδοχή των νόμων της Χιλής, του Χιλιανού Συντάγματος».

Τον σπλίζει: Οι αγορές στρατιωτικών εξοπλισμών από τις Ηνωμένες Πολιτείες από 3,2 εκατομμύρια δολάρια το 1970, ξεπερνούν τα 13,5 εκατομμύρια δολάρια το 1972...

Ώστε σ' αυτόν τον τομέα δεν μειώνεται η αμερικανική βοήθεια!

Αντιθέτως μάλιστα! Οι αξιωματικοί συνεχίζουν να εκπαιδεύονται από βορειοαμερικανούς εκπαιδευτές, οι κοινές ασκήσεις αμερικανικού και χιλιανού στρατού στο πλαίσιο των συμφωνιών στρατιωτικής συνεργασίας συνεχίζονται κ.λπ..

ΡΑΝΤΕΒΟΥ ΜΕ ΤΟΝ Ζ

Τον εντάσσει στη διοίκηση: Δίνονται θέσεις ευθύνης σε ανώτατους αξιωματικούς στα διοικητικά συμβούλια των κρατικών επιχειρήσεων, στα ορυχεία, στο συγκρότημα του χάλυβα, στην επιτροπή ατομικής ενέργειας, στο συμβούλιο έρευνας και επιστημονικής ανάπτυξης κ.λπ. Σε ό,τι αφορά τους στρατιώτες και τους υπαξιωματικούς, ο Υπουργός Άμυνας δίνει εξαρχής τον τόνο: «Δεν θα επιτρέψω στα πολιτικά κόμματα να αποκτήσουν πρόσβαση στις τάξεις των Ενόπλων Δυνάμεων κάτω από οποιοσδήποτε περιστάσεις».

Οι ιδιοκτήτες απαιτούν από την κυβέρνηση να γίνει πιο αυστηρή στη διαχείριση των κοινωνικών αγώνων

Με το πρόσχημα ότι ο στρατός οφείλει να παραμείνει «α-πολίτικος», τα κόμματα της Λαϊκής Ενότητας αποφεύγουν επιμελώς να υποστηρίξουν τις οργανώσεις βάσης των στρατιωτών, και ακόμη περισσότερο να εξοπλίσουν τις πολιτοφυλακές για κάθε ενδεχόμενο, τουλάχιστον επίσημα.

Σε αυτό το σημείο ο Αλιέντε είναι εντελώς κατηγορηματικός: «Το έχω πει, το υποστηρίζω και το ξαναλέω: η λαϊκή κυβέρνηση έχει δεσμευθεί –και οφείλει να τηρήσει τον λόγο της απέναντι στη χώρα– ότι δεν θα υπάρξουν άλλες ένοπλες δυνάμεις στη Χιλή εκτός από τις κρατικές, δηλαδή τον στρατό ξηράς, το ναυτικό, την αεροπορία και την αστυνομία. Ο λαός δεν χρειάζεται άλλο μέσο άμυνας εκτός από την ενότητά του και τον σεβασμό του προς τις Ένοπλες Δυνάμεις της Πατρίδας».

Ίσως δεν μπορούσε να προβλέψει τις εξελίξεις...

Μα ποιες προβλέψεις; Οι Ένοπλες Δυνάμεις δεν περίμεναν την 11η Σεπτεμβρίου του 1973 για να εκφράσουν τον κατασταλτικό τους χαρακτήρα! Στις 12 Μαΐου 1972 η δεξιά διαδηλώνει «για την Ελευθερία» στην Κονσεψιόν. Η Ενοποιημένη Ομοσπονδία Εργατών, το MIR και τα τοπικά κόμματα της αριστεράς καλούν σε αντιδιαδήλωση την ίδια μέρα. Η καταστολή είναι αμείλικτη. Σαράντα άτομα τραυματίζονται, ένας φοιτητής σκοτώνεται από σφαίρα κι ένας ψαράς του Κινήματος Ενωμένης Λαϊκής Δράσης καταδιώκεται από την αστυνομία σε μία πολυκατοικία και πέφτει από το παράθυρο. Θα μείνει παράλυτος για όλη του τη ζωή.

Στις 5 Αυγούστου 1972, λαμβάνει χώρα η σφαγή του Lo Hermita όπου πραγματοποιήθηκε μια τεράστια συγκέντρωση 8 *campamentos*:

Με πρόσχημα τη διενέργεια μιας έρευνας, μια ισχυρή αστυνομική δύναμη εισβάλλει νωρίς το πρωί. «Εκοψαν το ρεύμα στην περιοχή και μ' ένα φορτηγό με ντουντούκα μας φώναζαν να βγούμε στον δρόμο για να υπερασπιστούμε τη λαϊκή κυβέρνηση που ανατράπηκε. Οι *robladores* άρχισαν να βγαίνουν στους σκοτεινούς δρόμους. Εκείνη τη στιγμή η αστυνομία, πετώντας βεγγαλικά που φώτισαν κάπως την περιοχή, άρχισε να πυροβολεί τους *robladores*. Μπήκαν μέσα στα σπίτια με κλωτσιές, φωνάζοντας ότι οι επικεφαλής πρέπει να παραδοθούν και συνέχισαν να πυροβολούν. [...] Ποτέ δεν είχαμε φανταστεί ότι αυτό που δεν έγινε με τον Φρέι και τον Αλεσάντρι θα γινόταν με τον σύντροφο Αλιέντε. [...] Σήμερα με πόνο, με θλίψη, με οργή, λέμε ότι αυτή η κυβέρνηση λέρωσε τα χέρια της με το αίμα εκείνων που σταύρωσαν τα ψηφοδέλτια για να προσφέρουν τη νίκη στην κυβέρνηση της Λαϊκής Ενότητας. Εφεξής δεν θα υποστηρίξουμε ποτέ πια τον ρεφορμισμό. Θα ρισκάρουμε τις ζωές μας, θα δείξουμε πως εμείς, οι θυσιασμένοι κάτοικοι, οι τραυματισμένοι, οι νεκροί, οι διάτρητοι από σφαίρες, έχουμε άλλο χαρακτήρα κι άλλη στόχευση». Αρχικά το MIR θα καταδικάσει έντονα αυτή τη σφαγή...

Κατά την άποψή σας, πρόκειται για προβοκάτσια που οργανώθηκε από συγκεκριμένους υπονομευτές για να αμαυρώσουν το κύρος της Λαϊκής Ενότητας;

Ε, λοιπόν, φανταστείτε ότι αυτή είναι η θέση που θα υποστηρίξει τελικά το MIR: «Νομίζουμε ότι ο Αλιέντε ήταν σίγουρα ο πρώτος που ξεπελάγη και ίσως εκείνος που επλήγη περισσότερο από την άγρια καταστολή που εξαπολύθηκε σ' αυτόν τον οικισμό. Ο δεξιός τύπος προσπάθησε να επιρρίψει σ' εκείνον την ευθύνη αυτού που συνέβη, σε μία προσπάθεια εξίσωσης της κυβέρνησής του με τα προηγούμενα καταπιεστικά αντιλαϊκά καθεστώτα...»

Ίσως πείστηκαν από τον Αλιέντε, ο οποίος την επόμενη κιόλας ημέρα απολύει τους αξιωματικούς της αστυνομίας που ήταν υπεύθυνοι για αυτήν την κατάχρηση εξουσίας, όπως όταν ασκείται κριτική στην κυβέρνηση του Τσάρου κι όχι στον ίδιο τον Τσάρο... Ωστόσο, όλα αυτά δεν είναι καθόλου δευτερεύουσας σημασίας: αυτή η σφαγή πρέπει να ενταχθεί στο πλαίσιο ενός μεγάλου κύματος καταστολής ενάντια στις ολοένα και πιο δυναμικές εξεγέρσεις των *rotos*. Και σε κάθε τέτοια επίθεση αποδεικνύεται ότι επικεφαλής της Λαϊκής Ενότητας, του Κομμουνιστικού Κόμματος και του Σοσιαλιστικού Κόμματος είναι παρόντες: αυτές οι αγριότητες παύουν

να είναι το προνόμιο των δεξιών ή των ακροδεξιών παραστρατιωτικών ομάδων, τις υιοθετούν και τα κόμματα της κυβέρνησης!

Μάλιστα. Αλλά τι ακριβώς γίνεται με τη δεξιά, το Χριστιανοδημοκρατικό Κόμμα, το Εθνικό Κόμμα, την οργάνωση «Πατρίδα και Ελευθερία»;...

Για να απαντήσουμε αυτήν την ερώτηση, πρέπει να πάμε λίγο πίσω στον χρόνο.

Ξεπερνώντας το αρχικό σοκ της οικονομικής και εκλογικής επιτυχίας της Λαϊκής Ενότητας κατά το πρώτο διάστημα της διακυβέρνησής της, η αντιπολίτευση θα σταθεί και πάλι στα πόδια της μετά τις πρώτες ήττες της. Ήδη διαθέτει διάφορους θύλακες στους θεσμούς, όπως την πλειοψηφία στο Κοινοβούλιο και επιρροή στο εσωτερικό οργανισμών όπως η Contraloría, μηχανισμός που ελέγχει τη συνταγματικότητα των νόμων της εκτελεστικής εξουσίας. Διαθέτει επίσης δύναμη μέσα στα Δικαστήρια, τα Υπουργεία και τον Στρατό...

Τον Δεκέμβριο του 1971 αρχίζει να οργανώνεται σοβαρά και στους κόλπους της συσπειρώνονται οι δυσαρεστημένοι της μεσαίας τάξης. Η κυβέρνηση μάταια κατέβαλλε τόσες προσπάθειες να τους προσελκύσει! Σύμφωνα με την ανάλυση του Αλταμιράνο, που ήταν επικεφαλής του Σοσιαλιστικού Κόμματος, «η Λαϊκή Ενότητα υιοθέτησε απέναντι σε αυτά τα στρώματα μια πολιτική που ήταν περισσότερο δαπανηρή παρά αποτελεσματική. Βασικά, προσπαθήσαμε να ικανοποιήσουμε τις υλικές απαιτήσεις τους. Η αγοραστική τους δύναμη αυξήθηκε, τα τραπεζικά επιτόκια μειώθηκαν, η πολιτική της πίστωσης αναδιαμορφώθηκε προς όφελός τους. Η φορολόγηση των μικρών εμπορών μειώθηκε, ενώ 200.000 από αυτούς μπόρεσαν να επωφεληθούν από την Κοινωνική Ασφάλιση. Οι διατάξεις για τον περιορισμό των μισθών στις εθνικοποιημένες επιχειρήσεις δεν εφαρμόστηκαν για τους μηχανικούς και τους τεχνικούς».

Μα αν ισχύει κάτι τέτοιο, πώς εξηγείται η αγνωμοσύνη τους απέναντι στη Λαϊκή Ενότητα;

Είναι δύσκολο να πούμε με βεβαιότητα. Από τη μια πλευρά, αυτά τα κοινωνικά στρώματα επωφελήθηκαν

πολύ λιγότερο από τις δομές αλληλοβοήθειας που βρίσκονταν κυρίως στις *problaciones* και τα *campamentos*, γεγονός που τα εξέθετε περισσότερο στις συνεχείς ελλείψεις αγαθών.

Όσον αφορά τους εμπόρους, μπορεί να έπαιξε ρόλο το δέλεαρ του κέρδους, καθώς τα οφέλη που μπορούσαν να αποκομίσουν [από την πολιτική της Λαϊκής Ενότητας] ήταν περιορισμένα σε σύγκριση με τα κέρδη τους από τις κερδοσκοπικές πρακτικές που ακολουθούσαν: έξαλλου, γρήγορα θα αποδειχτεί ότι ακολουθώντας αυτές τις πρακτικές δεν διακινδύνευαν τίποτα, ειδικά αν λάβουμε υπόψη τη χλιαρή αντίδραση της κυβέρνησης απέναντί τους και τις προσπάθειες που κατέβαλλε προς την άλλη πλευρά, για να ελέγξει την οργή των *rotos*! Εάν έβλεπαν ότι ήταν επικίνδυνο να δημιουργούν τεχνικές ελλείψεις, ότι ρίσκαραν την άμεση επίταξη των κρυμμένων αγαθών, γεγονός που θα συνοδευόταν ενδεχομένως και από λυντσαρίσματα, μάλλον θα το ξανασκέφτονταν και ίσως να έμεναν ευχαριστημένοι, έστω βραχυπρόθεσμα, από αυτές βελτιώσεις.

Αλλά για την πλειοψηφία, οφείλεται πιθανότατα σε μια ιδεολογική προκατάληψη, στην εχθρότητα απέναντι σε μια κυβέρνηση που θεωρείτο «κόκκινη»... Ήδη την 1η Δεκεμβρίου του 1971, 20.000 γυναίκες από πλούσιες συνοικίες κατέβηκαν στους δρόμους, υπό την προστασία των παραστρατιωτικών ομάδων της οργάνωσης «Πατρίδα και Ελευθερία», χτυπώντας άδειες κατσαρόλες, για να διαμαρτυρηθούν για την έλλειψη τροφίμων στην αγορά.

Τόσο νωρίς, είναι δύσκολο να το πιστέψουμε...

Όντως, πρόκειται για απόλυτη υποκρισία! Εκείνη τη στιγμή είναι μικρές οι δυσκολίες εφοδιασμού και τα πλούσια νοικοκυριά είναι τα τελευταία που επηρεάζονται, καθώς διαθέτουν τα μέσα να προμηθευτούν τα πάντα στη μαύρη αγορά! Τον Μάρτιο του 1972, οι ελίτ της αντιπολίτευσης και μέλη της ανώτερης αστικής τάξης οργανώνουν μια μικρή συγκέντρωση και καταστρώνουν ένα σχέδιο αποσταθεροποίησης του καθεστώτος για τον Σεπτέμβριο. Τον Απρίλιο, η αντιπολίτευση κατεβάζει 300.000 άτομα στους δρόμους για «την υπεράσπιση της ελευθερίας»...

Δύσκολες ώρες για τις μούμιες

ΡΑΝΤΕΒΟΥ ΜΕ ΤΟΝ Ζ

Δεν είναι αρκετά αστεία αυτή η έντονη επίκληση της «ελευθερίας» από την πλευρά της δεξιάς;

Εε; Ίσως ναι... Αν και αυτό συνεχίζει να συμβαίνει μέχρι και σήμερα. Πού είχα μείνει; Α, ναι, μία εβδομάδα αργότερα η αριστερά απαντά με μια διαδήλωση 400.000 ατόμων. Και κάπως έτσι αρχίζει ένας ανταγωνισμός: κυβέρνηση και αντιπολίτευση μετρούν τους υποστηρικτές τους κατά τη διάρκεια γιγάντιων διαδηλώσεων.

Οι διαδηλωτές σ' αυτές τις γιγάντιες πορείες νιώθουν ενθουσιασμό που πορεύονται μέσα στο συμπαγές πλήθος, αλλά η αστική τάξη φοβάται όλο και λιγότερο, όσο αυτές οι συγκεντρώσεις στηρίζονται αποκλειστικά σε μια εμμονή με τον αριθμό των συμμετεχόντων, χωρίς ούτε να έχουν πραγματικά επιθετικό χαρακτήρα ούτε να ξεπερνούν τις συμβιβαστικές οδηγίες της Λαϊκής Ενότητας.

Είδαμε ότι τα συμπεράσματα της σύσκεψης του Λο Κούρο δεν καθυστερούν καθόλου την αντιπολίτευση, οι διαφορετικές τάσεις της οποίας συσπειρώνονται υπό τη σημαία της «Δημοκρατικής Συνομοσπονδίας». Με τη στήριξη της τελευταίας, τον Αύγουστο του 1972, οι έμποροι, ενώ δοκιμάζονται σκληρά από τον πληθωρισμό και την πτώση της αγοραστικής δύναμης, ξεκινούν γενική απεργία. Η κυβέρνηση ξεκινάει ένα μπρα-ντε-φερ: την πρώτη μέρα ποινικοποιεί το κίνημα και την επόμενη προβαίνει σε μερικές παραχωρήσεις. Η αντιπολίτευση αποφασίζει τότε να μεταθέσει έναν μήνα αργότερα το «Σχέδιο του Σεπτέμβρη»...

Και κάπως έτσι θα ανατείλει ο περίφημος χιλιανός «Κόκκινος Οκτώβρης»!

Στοιχειώδες, αγαπητέ μου Patrick! Την 1η του Οκτώβρη, η κυβέρνηση, προβλέποντας τους αποκλεισμούς που έρχονται, σχεδιάζει την ίδρυση μιας δημόσιας εταιρείας μεταφορών για να αντιμετωπίσει τις ελλείψεις των ιδιωτικών μεταφορέων σε συγκεκριμένες περιοχές. Αυτό ξεπερνάει τα όρια: Ένας εκπρόσωπος των τελευταίων

και επικεφαλής της ακροδεξιάς ομάδας «Πατρίδα και Ελευθερία» δίνει ένα τηλεσίγγραφο στην κυβέρνηση το οποίο θα μείνει αναπάντητο. Στις 10 Οκτωβρίου, κατά τη διάρκεια μιας διαδήλωσης στην οποία συμμετείχαν 300.000 περίπου άνθρωποι, η αντιπολίτευση καλεί σε «αγώνα με όλα τα μέσα» ενάντια στην κυβέρνηση, την οποία καταγγέλλει ως παράνομη. Ένας βουλευτής του Εθνικού Κόμματος δηλώνει: «Έχει πλέον έρθει η στιγμή της δράσης απέναντι σ' αυτήν την κυβέρνηση: οι συγκεντρώσεις διαμαρτυρίας, οι πορείες και ο θόρυβος από τις άδειες κατασάρολες δεν αρκούν πια».

Μοιάζει να δίνει το έναυσμα!

Ρητά! Στις 11 Οκτωβρίου, ο σύλλογος των οδικών μεταφορέων αποφασίζει να ξεκινήσει απεργία διαρκείας, στην οποία συμμετέχουν 30.000 άτομα που έχουν συνολικά στην κατοχή τους 45.000 φορτηγά. Ας λάβουμε υπόψη ότι η Χιλή είναι μια λωρίδα γης μήκους 4.300 χλμ. και πλάτους 180 χλμ., κατά μέσο όρο, και όλες σχεδόν οι μεταφορές των εμπορευμάτων γίνονται με φορτηγά. Ο αποκλεισμός έχει άμεσες συνέπειες στον ανεφοδιασμό όλων των προϊόντων. Αυτή η απεργία έχει όλα τα μέσα για να διαρκέσει, διότι οι χρηματοδοτήσεις της αντιπολίτευσης και των Ηνωμένων Πολιτειών επιτρέπουν την παροχή μισθών στους απεργούς για όσο χρονικό διάστημα χρειάζεται! Οι παραστρατιωτικοί της οργάνωσης «Πατρίδα και Ελευθερία» κάνουν περιπολίες στους δρόμους και επιτίθενται στους εμπόρους ή στους απεργοσπάστες οδηγούς. Κηρύσσεται κατάσταση έκτακτης ανάγκης και η κυβέρνηση προαναγγέλλει τη θέσπιση ενός Νόμου για την Εσωτερική Ασφάλεια που της επιτρέπει να φυλακίσει τους αρχηγούς και να επιτάξει τα φορτηγά. Ως ένδειξη αλληλεγγύης, έμποροι λιανικής, γιατροί, αρχιτέκτονες, δικηγόροι, τραπεζοϋπάλληλοι, ιδιοκτήτες μέσω μαζικής μεταφοράς, εν ολίγοις όλες οι επαγγελματικές οργανώσεις των μεσαίων τάξεων συμμετέχουν στο κίνημα.

Οι ιδιοκτήτες οργανώνονται σε *gremios* (συλλόγους) οι οποίοι θα αποτελέσουν τη ραχοκοκαλιά της αντε-

πενάστασης σε κοινωνικό επίπεδο μέχρι το 1973 και θα ενσωματωθούν στη συνέχεια στην κυβέρνηση του Πινοσέτ.

Το «Εθνικό Συμβούλιο Συλλογικής Άμυνας» ενοποιεί σταδιακά τις ενώσεις των εργοδοτών και τα κόμματα της αντιπολίτευσης. Στέλνει στην κυβέρνηση μία λίστα, τη «Χάρτα της Χιλής» (*pliego de Chile*), στην οποία συνοψίζονται οι απαιτήσεις του, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται η αποκατάσταση της ατομικής ιδιοκτησίας, η συμμετοχή των εταιρειών στα όργανα λήψης αποφάσεων, η επιβολή της ασφάλειας στους χώρους εργασίας και η διάλυση των Επιτροπών για τον Έλεγχο των Προμηθειών και των Τιμών.

Αυτό το τελεσίγραφο έχει ξεκάθαρα ως στόχο τους *rotos*!

Είναι ολοφάνερο! Απαιτεί επιτακτικά από την κυβέρνηση να γίνει πιο αυστηρή στη διαχείριση των κοινωνικών αγώνων που μαίνονται εκείνη την εποχή. Αυτή η επίθεση συνδυάζεται με μια εκρηκτική αύξηση των τρομοκρατικών ενεργειών από την άκρα δεξιά και με την άσκηση πολιτικής πίεσης από την πλευρά της Δημοκρατικής Συνομοσπονδίας.

Η κατάσταση για τους πολύ φτωχούς έχει γίνει πραγματικά αφόρητη: δεδομένου ότι δεν υπάρχει για αυτούς καμιά μέριμνα στην πολιτική της Λαϊκής Ενότητας, πλήττονται σκληρά από τις ελλείψεις και τη συνεχή υποτίμηση των πραγματικών μισθών τους. Σαν να μην έφτανε αυτό, οι απεργίες των μεταφορέων πλήττουν βίαια την επιβίωσή τους. Έχοντας πλήρη επίγνωση των πολιτικών κινήτρων και του κοινωνικού περιεχομένου αυτών των ανταπεργιών, οι *rotos* θα ξαναμπούν με νέο μίσος στη μάχη.

Μάχη, που εκείνη τη στιγμή συνίσταται στο σπάσιμο μιας απεργίας!

Και η μαχητικότητα τους που συνήθως τους κάνει να πρωτοστατούν στις απεργίες, θα αποδειχθεί εξίσου ικανή να συντρίψει μια απεργία!

Το Σαντιάγο, η Κονσεψιόν, η Chiguayante, η Τομέ, η Ρενκο, η Talcahuano, η Los Andes, η Linares, η Nuble, η Καουτέν απευθύνουν προσκλητήριο αγώνα: οι *rotos* καταλαμβάνουν τα εργοστάσια που ανταπεργούν, επανεκκινούν την παραγωγή και διανέμουν οι ίδιοι τα εμπορεύματα της Ζώνης τους προχωρώντας σε επίταξη των φορτηγών των επιχειρήσεών τους, συνοδευόμενοι μερικές φορές από ένοπλους εργάτες.

Οι Επιτροπές για τον Έλεγχο των Προμηθειών και των Τιμών, οι οποίες αριθμητικά φτάνουν τις 2.000 σε ολόκληρη τη χώρα, ρίχνουν όλη την οργανωτική τους δύναμη στη μάχη και επιχειρούν συστηματικά να ανοίξουν διά της βίας τα μαγαζιά που κάνουν απεργία.

Μερικές φορές συμμετέχουν στις δράσεις αυτές εκατοντάδες αποφασισμένοι *probladores* καθώς και αγωνιστές της άκρας αριστεράς, που θέτουν τις παράνομες και συγκρουσιακές πρακτικές τους στην υπηρεσία του συγκεκριμένου αγώνα.

Οι Επιτροπές επιβάλλουν έναν πολύ αυστηρό έλεγχο στη διανομή των αγαθών στις φτωχές συνοικίες και πραγματοποιούνται κατασχέσεις σε τοπικούς εμπόρους που θεωρούνται ύποπτοι για αισχροκέρδεια.

Επιχειρώντας ένα βήμα περαιτέρω, μερικές Επιτροπές για τον Έλεγχο των Προμηθειών και των Τιμών συνάπτουν άμεσες σχέσεις με τις επιτροπές των εργοστασίων και οργανώνουν την πώληση ή την ανταλλαγή αγαθών μεταξύ εργοστασίων, καθώς και ένα οργανωμένο πλάνο παραγωγής. Όσον αφορά τη διανομή, τα αγαθά πρώτης ανάγκης μοιράζονται σύμφωνα με τις αντίστοιχες πραγματικές ανάγκες.

Όταν οι Επιτροπές για τον Έλεγχο των Προμηθειών και των Τιμών θεωρούνται ύποπτες για εμπορευματοποίηση ή πολιτικό οπορτουνισμό, περιθωριοποιούνται και δημιουργούνται τα «Λαϊκά Μαγαζιά» τα οποία διαχειρίζονται άμεσα οι *probladores*. Τις περισσότερες φορές πωλούν τα προϊόντα σε τιμή κόστους. Σούπερ μάρκετ καταλαμβάνονται· χιλιάδες οικογένειες εγγράφονται ως μέλη στις διάφορες επιτροπές· η τροφή διανέμεται άμεσα και προέρχεται είτε από συνεργαζόμενα εργοστάσια

ΡΑΝΤΕΒΟΥ ΜΕ ΤΟΝ Ζ

και Κινήματα Αγροτών που γειτνιάζουν γεωγραφικά ή, μερικές φορές, ακόμη και από Κρατικά Πρακτορεία Διανομής, οι υπάλληλοι των οποίων δείχνουν περισσότερη εμπιστοσύνη στις επιτροπές παρά στα κυβερνητικά δίκτυα! Όλα αυτά μπόρεσαν να πραγματοποιηθούν χάρη στις διάφορες επιτροπές, όπου συναντήθηκαν οι *robladores* με τους εκπροσώπους από τις επιχειρήσεις, από τις Επιτροπές για τον Έλεγχο των Προμηθειών και των Τιμών, από τις Επιτροπές Γειτονιάς, από τα Κέντρα για Μητέρες, από τα Κινήματα Αγροτών κ.λπ.

Στο *campamento* Λο Ερμίδα δημιουργούνται 39 από αυτά τα Λαϊκά Μαγαζιά· στο Temuco, στην επαρχία, τροφοδοτούν περίπου 46.000 *robladores*, στο *campamento* Nueva Habana, το Κοινοτικό Συμβούλιο εγκαινιάζει τα φτηνά «λαϊκά καλάθια», διανέμοντας όλα τα συγκεντρωμένα προϊόντα πρώτης ανάγκης σε όλες τις οικογένειες που είναι παρούσες, πρακτική η οποία δίνει τέλος στις ουρές αναμονής που υπήρχαν συνεχώς σπουδήποτε αλλού.

Αυτή η τάση γρήγορα αγκαλιάζει και άλλους τομείς. Παρέχονται Υπηρεσίες Υγείας με τη βοήθεια όσων δεν απεργούν και ομάδων μη-επαγγελματιών εθελοντών. Τα νοσοκομεία συνεχίζουν να λειτουργούν, παρόλο που η πλειοψηφία των νοσοκόμων και των γιατρών έχει φύγει. Το υπόλοιπο προσωπικό, με τη βοήθεια εθελοντών, ρίχνει όλες του τις δυνάμεις στην αντιμετώπιση των αναγκών. Οργανώνονται επιτροπές αυτοάμυνας και επαγρύπνησης. Για να δώσουμε μια ιδέα του κλίματος της εποχής, ας προσθέσουμε σε όλα αυτά ότι μέσα στην κοινή δράση συναντιούνται αγωνιστές και υποστηρικτές διαφορετικών κομμάτων, *συμπεριλαμβανομένων των χριστιανοδημοκρατών*.

Σε αυτή τη φάση, η κατάσταση έχει ξεφύγει τόσο πολύ, που το Σοσιαλιστικό και το Κομμουνιστικό Κόμμα διαχωρίζουν τη θέση τους με μια κοινή δήλωση στην οποία καλούν τις Βιομηχανικές Ζώνες να μην διακόψουν τις σχέσεις τους με την κυβέρνηση, να μην συγκροτήσουν παράλληλη εξουσία και να τεθούν υπό την εξουσία των αντίστοιχων επαρχιακών Εποπτών.

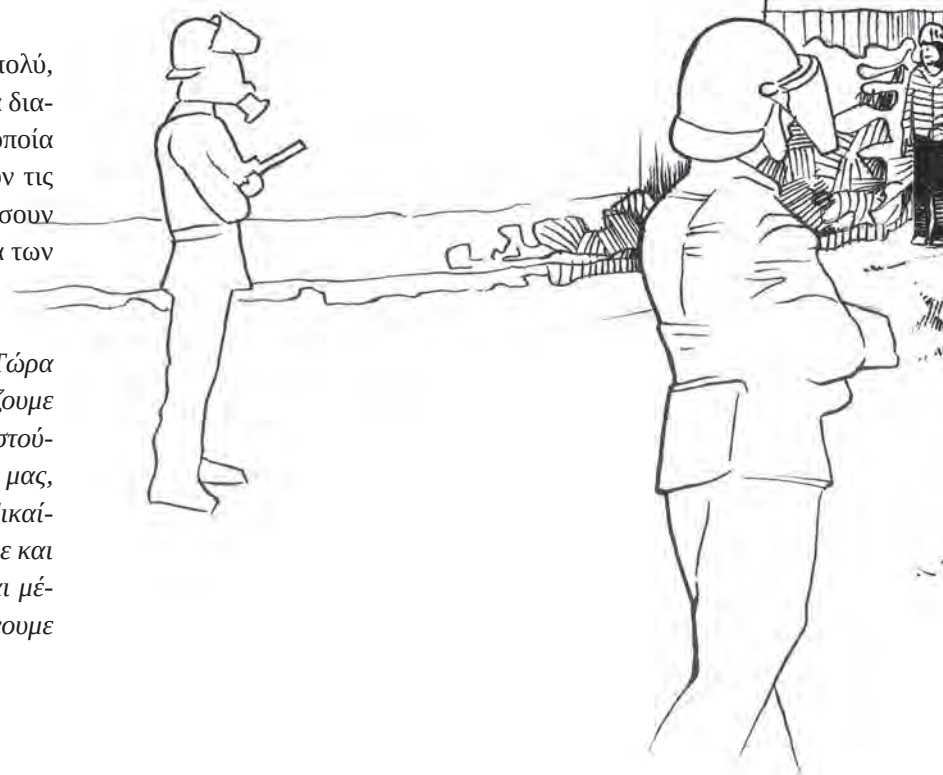
Μια γυναίκα δηλώνει τον Νοέμβριο του 1972: «Τώρα γνωρίζουμε τη δύναμη του αφεντικού, αλλά γνωρίζουμε ότι και εμείς είμαστε δυνατοί. Τώρα δεν θα αγωνιστούμε μόνο για να αυξήσουν οι πλούσιοι τους μισθούς μας, γνωρίζουμε τα δικαιώματά μας: ξεκινούν από το δικαίωμα να καταλάβουμε τα εργοστάσια που δουλεύουμε και φτάνουν μέχρι να τα πάρουμε στην κατοχή μας, και μέχρι να ξεκινήσουμε την παραγωγή και να τα διευθύνουμε εμείς οι ίδιοι».

Αυτή η αντίληψη ξεπερνά κατά πολύ την αυτοδιαχείριση που υποστηρίζει το Χριστιανοδημοκρατικό Κόμμα. Παρεμπιπτόντως, μπορούμε ακόμη να μιλάμε για αυτοδιαχείριση σε αυτή τη φάση;

Η αλήθεια είναι ότι όταν μιλάμε για «αυτοδιαχείριση», ή για «εργατική διαχείριση», έχουμε συχνά κατά νου μια μορφή εναλλακτικού καπιταλισμού διευθυνόμενου από τους εργάτες. Τι μπορούμε να πούμε για αυτό που συμβαίνει εκείνη την εποχή;

Εμφανίζεται μια ισχυρή και ξεκάθαρη απαίτηση απαλλοτρίωσης των αφεντικών, μια απόρριψη της ιεραρχίας και της γραφειοκρατίας. Αναδεικνύεται το κριτήριο της *αξίας χρήσης* έναντι της *ανταλλακτικής αξίας* για τον καθορισμό των στόχων της παραγωγής, πραγματοποιείται επίθεση στην ελευθερία της αγοράς μέσω του παγώματος των τιμών και της ισότητας στη διανομή. Ο συνδυασμός των παραπάνω τάσεων σκιαγραφεί ένα συνολικό κίνημα που περιλαμβάνει κάτι περισσότερο από το άθροισμα των μερών του: αναδύεται μια συλλογική ενέργεια η οποία προϋποθέτει πολύ περισσότερα από μια καλή ή κακή διαχείριση.

Χωρίς καμία διάθεση υπερβολής, η σημασία αυτών των εν γένει μειοψηφικών τάσεων, ακόμη και η ίδια η ύπαρξή τους, συνιστά μια τεράστια απειλή για τον κόσμο του εμπορεύματος, διότι εκείνη την περίοδο της τόσο οξυμένης κοινωνικής κρίσης όλες οι λογικές πρωτοβουλίες μπορεί να εξαπλωθούν ανεξέλεγκτα: από τη στιγμή που μια περιθωριακή πρακτική απόπειρα αποδεικνύεται αποτελεσματική, πλήθος *rotos*, ανεξάρτητα

από τις δηλωμένες πολιτικές τους συμπάθειες, είναι έτοιμοι να την υιοθετήσουν.

Βέβαια, εκείνη ακριβώς τη στιγμή, τα θεμέλια της Ανταλλαγής, της Αξίας και της Εργασίας αμφισβητούνται μόνο επιφανειακά, παρόλα αυτά όμως, πρόκειται για ένα κρίσιμο σημείο: Εάν τα εμπορεύματα συνεχίσουν να παράγονται και να διανέμονται από τους ίδιους τους *rotos* με στόχο την ικανοποίηση των άμεσων αναγκών τους και κατά τα άλλα οι τιμές τους παραμένουν παγωμένες, αυτό θα οδηγήσει αναπόφευκτα σε μια ακόμη βαθύτερη υπονόμευση της Οικονομίας.

Με άλλα λόγια, ακόμη κι αν οι *rotos* έχουν εκείνη τη στιγμή στο μυαλό τους μόνο ένα καπιταλιστικό μοντέλο σχεδιασμένης οικονομίας, με «δίκαιες» τιμές και «αξιοπρεπείς» μισθούς, τα βήματα που κάνουν τους κατευθύνουν προς έναν αρκετά ευρύτερο ορίζοντα. Δύσκολες ώρες για τις μούμιες.

Και παρόλα αυτά, η ψευδαίσθηση του Κράτους Δικαίου παραμένει. Ενώ η νομιμότητα φαίνεται να έχει σαρωθεί εξαιτίας αυτής της επαναστατικής ορμής, η οποία ξεπερνά κατά πολύ το πολιτικό πλαίσιο της Λαϊκής Ενότητας, ο λεγκαλισμός παραμένει κυρίαρχη αντίληψη της πλειοψηφίας των πρωταγωνιστών. Δημιουργείται ρήξη, μια ουσιαστική ρήξη, αλλά δεν εκφράζεται ρητά. Η τεράστια πλειοψηφία των εξεγερμένων συνεχίζουν να πιστεύουν ότι υπερασπίζονται την κυβέρνησή «τους» και ότι έχουν την αναγνώριση και την υποστήριξή της.

Αυτό είναι απολύτως τραγικό!

Δραματικό, ναι... Στο τέλος του Οκτώβρη, ο Αλιέντε ανακοινώνει: «Ακούσαμε στο ραδιόφωνο ότι οι Επιτροπές για τον Έλεγχο των Προμηθειών και των Τιμών θα ανοίξουν τα μαγαζιά που έχουν κλείσει. Τεράστιο λάθος: οι Επιτροπές για τον Έλεγχο των Προμηθειών και των Τιμών δεν έχουν αυτόν τον ρόλο, δεν μπορούν να τον εκ-

ΡΑΝΤΕΒΟΥ ΜΕ ΤΟΝ Ζ

πληρώσουν, θα ανοίξει τον δρόμο σε προβοκάτσιες. Δεν νομίζω πως έχει έρθει η στιγμή να καλέσουμε τον λαό να κατέβει στον δρόμο».

Έπειτα καυχιέται για το γεγονός ότι απέτρεψε την έκφραση μιας τεράστιας δυναμικής:

«Αν θέλαμε, θα μπορούσαμε να κατεβάσουμε εδώ 100.000, 150.000 άτομα. Θα αρκούσε μία λέξη για να έρθουν να ανοίξουν τα μαγαζιά του Σαντιάγο 15.000 με 20.000 εργάτες της βιομηχανικής περιφέρειάς του. Τους είπαμε όχι. Η δύναμη αυτής της κυβέρνησης βρίσκεται στον σεβασμό του συντάγματος και του νόμου».

Πρέπει να βάλει ένα τέλος στην κοινωνική κινητοποίηση το γρηγορότερο δυνατό. Για να σβήσει τη φωτιά του Χιλιανού Οκτώβρη, ο Αλιέντε υπογράφει μία συμφωνία ρίχνοντας δυο κουβάδες νερό:

Ο πρώτος είναι μια κίνηση συμφιλίωσης προς την αντίδραση και τις απαιτήσεις της: τέλος στην καταστολή, υποσχέσεις στους οδηγούς των φορτηγών ότι δεν θα επιβληθεί καμία κύρωση στους απεργούς, ότι δεν θα εθνικοποιήσει ποτέ τον τομέα των μεταφορών και ότι οι παράνομα κατειλημμένες επιχειρήσεις θα αποδοθούν στους ιδιοκτήτες τους.

Ο δεύτερος συνίσταται στο τράβηγμα του χαλιού κάτω από τα πόδια των λυσσασμένων *rotos* καλώντας τον στρατό και τα συνδικάτα να ελέγξουν την κατάσταση. Κηρύσσει κατάσταση έκτακτης ανάγκης

και τοποθετεί τρεις στρατηγούς στην κυβέρνηση, ένας εκ των οποίων ο στρατηγός Πρατς, αρχηγός του Στρατού, ο οποίος αναλαμβάνει το χαρτοφυλάκιο του Υπουργείου Εσωτερικών.

Τα πράγματα είναι όπως μόλις τα περιγράψατε: η «Λαϊκή» Ενότητα, για να εμποδίσει μία «λαϊκή» εξέγερση υποστήριξης της πολιτικής της, αποφασίζει πολύ απλά να εντάξει τον στρατό στην κυβέρνηση!

Ακριβώς. Ο Πρατς διαπραγματεύεται προσωπικά με το Εθνικό Συμβούλιο Συλλογικής Άμυνας. Η εργοδοτική απεργία σταματά και κάποιοι από τους στόχους της έχουν όντως υλοποιηθεί επιτυχώς: την 21η Οκτώβρη του 1972, το Κοινοβούλιο υιοθετεί τον «Νόμο για τον έλεγχο των όπλων» που επιτρέπει στους στρατιωτικούς να κάνουν παντού έρευνες για να ανακτήσουν όπλα που ενδεχομένως κατέχονται παράνομα.

Η Λαϊκή Ενότητα αφήνει λοιπόν την αντιπολίτευση να εξοπλίσει τον Στρατό μ' ένα σημαντικό αντι-εξεγερσιακό νομικό οπλοστάσιο. Αργότερα, οι Στρατηγοί θα κάνουν χρήση αυτών των προνομίων ώστε να οργανώσουν προσεκτικά το πραξικόπημα. Ωστόσο, στο τέλος του 1972, τίποτα ακόμη δεν έχει κριθεί.

Το «Πολιτικοστρατιωτικό Υπουργικό Συμβούλιο» περιλαμβάνει υψηλόβαθμους στρατιωτικούς αλλά και επικεφαλής της Ενοποιημένης Ομοσπονδίας Εργατών, υπολογίζοντας σε μία γόνιμη συνεργασία: από τον Ιανουάριο του 1973, καθένα

από αυτά τα χαρτιά θα χρησιμοποιηθεί ως ένα πλεονέκτημα στον αγώνα ενάντια στους *rotos*.

Το χαρτί του στρατού θα χρησιμοποιηθεί για να ξαναπάρουν σταδιακά τον έλεγχο του ανεφοδιασμού της διανομής: ο Αλιέντε το αναθέτει στον στρατηγό Μπασελέ, ο οποίος επιτίθεται αμέσως στα λαϊκά μαγαζιά, παγώνει σταδιακά τον ανεφοδιασμό τους και απομακρύνει αμείλικτα από τη διοίκηση υπαλλήλους που έχουν βοηθήσει άμεσα στον εφοδιασμό τους... Η λειτουργία των Επιτροπών για τον Έλεγχο των Προμηθειών και των Τιμών γίνεται πιο αυστηρή από ποτέ.

Το χαρτί του συνδικαλισμού θα χρησιμοποιηθεί για την εξάλειψη των «*tomas*» και των παράνομων καταλήψεων εργοστασίων. Υπεύθυνος γι' αυτές τις κατασταλτικές ενέργειες είναι ο Ορλάνδο Μίλιας του Κομμουνιστικού Κόμματος.

Α, ναι, ο υποστηρικτής της «σταθεροποίησης για την πρόοδο»!

Ακριβώς! Παρουσιάζει το δημιούργημά του, το «πρόγραμμα Μίλιας», που προβλέπει την παράδοση 43 κοινωνικοποιημένων επιχειρήσεων στους ιδιοκτήτες τους και τη δημιουργία μίας επιτροπής που θα αποφασίζει για την τύχη άλλων 123, λιγότερο στρατηγικών. Προβλέπει την αποζημίωση των μεγάλων μετόχων, την επαναπρόσληψη ενός μεγάλου αριθμού στελεχών τα οποία διώχτηκαν από τους εργάτες, την απομάκρυνση των υπουργών οι οποίοι θεωρείτο ότι υπέκυψαν στις πιέσεις των διαδηλώσεων και την αντικατάστασή τους με στρατιωτικούς ικανούς να «καθησυχάσουν» την αστική τάξη.

Μπροστά στην υποταγή της Λαϊκής Ενότητας στις μούμιες, μπροστά σ' αυτό το πρόγραμμα της άμεσης επίθεσης σε όλες τις θέσεις που κατέκτησαν οι *rotos* από το τέλος της δεκαετίας του '60, μπροστά στα δικαστήρια που τους απειλούν με εξώσεις, μπροστά στο θράσος των ιδιοκτητών που αυξάνεται μετά από το απρόσμενο δώρο που τους δίνει η κυβέρνηση, το ποτήρι πλέον ξεχειλίζει: η Ζώνη Cerillos-Mairu καταλαμβάνει τη συνοικία και στήνει οδοφράγματα.

Αυτή η κινητοποίηση ακολουθείται από μία συνάντηση όλων των Ζωνών του Σαντιάγο, στην οποία καταστρώνεται ένα «πρόγραμμα άμεσης δράσης» το οποίο δεν απαιτεί τίποτα λιγότερο από την υπαγωγή στον Τομέα Κοινωνικής Ιδιοκτησίας όλων των επιχειρήσεων που παράγουν αγαθά πρώτης ανάγκης, των μεγάλων επιχειρήσεων διανομής και των αγροτικών εκμεταλλεύσεων οι οποίες είναι μεγαλύτερες από 40 εκτάρια, την άμεση απόσυρση του σχεδίου Μίλιας, την άμεση σύσταση των

επιτροπών εργατικής επαγρύπνησης ώστε να μην παραδοθεί καμία επιχείρηση, την ανάθεση εξουσίας επιβολής κυρώσεων στις Επιτροπές για τον Έλεγχο των Προμηθειών και των Τιμών και στα Κοινοτικά Συμβούλια, την καθιέρωση της απευθείας πώλησης στους *robladores*, την εξασφάλιση σταθερής και εγγυημένης εργασίας στον κατασκευαστικό τομέα ο οποίος θα έχει στη διάθεσή του έναν ικανοποιητικό προϋπολογισμό για τη μείωση της ανεργίας κ.λπ.

Φαίνεται να ξέρουν τι θέλουν λοιπόν! Και είναι το ακριβώς αντίθετο από αυτό που θέλει να κάνει η κυβέρνηση...

Η διαμάχη μαιίνεται

Ναι, αυτό είναι προφανές σήμερα. Και παρόλα αυτά, το 7ο σημείο υποστηρίζει «τη δημιουργία μίας διμερούς επιτροπής κυβέρνησης-εργατών [...] που θα ασχολείται με τον σχεδιασμό και τον έλεγχο των προμηθειών». Είναι όντως απίστευτο, αυτό το πρόγραμμα ακολουθεί μία κατεύθυνση πλήρως ανταγωνιστική προς αυτήν της κυβέρνησης, αλλά συνεχίζει να θεωρεί ως πιθανή λύση μία επιτροπή η οποία ενώνει γύρω από το ίδιο τραπέζι τους αντιπροσώπους του κράτους και εκείνους των Ζωνών και των Συμβουλίων!

Το κείμενο συνεχίζει στην ίδια κατεύθυνση, προτείνοντας ταυτόχρονα τη δημιουργία «εντελώς αυτόνομων» Συμβουλίων και τη διατήρηση ενός διαλόγου με τη Λαϊκή Ενότητα και την Ενοποιημένη Ομοσπονδία Εργατών! Ισχυρίζονται ότι αντιτίθενται «σε κάθε είδους παραχώρηση προς την αστική τάξη», και ταυτόχρονα καλούν την αστική τάξη στο τραπέζι τους! Πρόκειται για ένα διφορούμενο και ολότελα αντιφατικό κίνημα!

Με συγχωρείτε, αλλά μήπως είναι απλώς ζήτημα ορολογίας; Για εκείνους, «αστός» σημαίνει «δεξιός αστός»...

Αλίμονο, έχετε δίκιο! Η ίδια η γλώσσα φέρει εγγενώς τα όρια της κατανόησης!

;;;... Λέτε;...

... Ωστόσο μετά την ίδρυση της Ζώνης Cerillos, μια διαμάχη ανάμεσα στους εργάτες του Perlak και της Υπουργού Εργασίας Μιρέγια Μπάλτρα του Κομμουνιστικού Κόμματος έφερε στο προσκήνιο μία από τις πιο διαφωτιστικές συζητήσεις: «Αυτό δεν άρεσε στη Σύνομο Υπουργό [...]. Είπε κάτι για τους αστούς και της απάντησα “μα εσείς, εσείς είστε αστή!”. Αυτή η πρόταση εξόργισε τη σύνομο και με χτύπησε με τις εφημερίδες που έφερε υπό μάλης!»

ΡΑΝΤΕΒΟΥ ΜΕ ΤΟΝ Ζ

Είναι δύσκολο να πούμε αν αυτή η σύγκρουση είναι απλώς ένα ανέκδοτο ή αν αντιθέτως έχει μεγάλη σημασία: στον δημόσιο λόγο, δηλαδή στις εφημερίδες, τα περιοδικά κ.λπ. «αστός» στην πραγματικότητα σημαίνει «δεξιός».

Αυτή η απίστευτη σύγχυση μεγαλώνει ακόμη περισσότερο όταν η κοινωνική ένταση συμπλέκεται με την πολιτική ένταση, καθώς πλησιάζουν οι εκλογές του Μαρτίου του 1973. Η προεκλογική καμπάνια εκτυλίσσεται σχεδόν σε μια ατμόσφαιρα εμφυλίου πολέμου. Η Λαϊκή Ενότητα επιπλέει με δυσκολία ανάμεσα στην, ολοένα και πιο επικριτική, «κριτική υποστήριξη» του Σοσιαλιστικού Κόμματος και του MIR και την ανοιχτή τρομοκρατία της οργάνωσης «Πατρίδα και Ελευθερία».

Οι rotos αποπροσανατολίζονται όλο και περισσότερο από την πολιτική της κυβέρνησης

Ανάμεσα στους εξεγερμένους rotos οι οποίοι εμμένουν στις θέσεις τους και τις μούμιες που προκαλούν πίσω από τις ομάδες κρούσης τους, ανυπομονώντας για την αποκατάσταση της καπιταλιστικής τάξης. Ανάμεσα στον φόβο να χάσει τις επόμενες εκλογές λόγω της μαζικής διαρροής των ψηφοφόρων της ή λόγω μιας συντριπτικής νίκης του συνασπισμού των δεξιών.

Ο τελευταίος στηρίζεται στη μεγάλη πιθανότητα να ψηφιστεί η Λαϊκή Ενότητα από λιγότερο από το ένα τρίτο των ψηφοφόρων, γεγονός που θα επέτρεπε τη νόμιμη καθαίρεση του Αλιέντε καθώς και την τακτοποίηση των λογαριασμών τους με αυτό το τσουνάμι μαχόμενων φτωχοδιαβόλων μια και καλή.

Στις 4 Μαρτίου 1973, ο συνασπισμός των δεξιών πράγματι κερδίζει τις βουλευτικές εκλογές! Συγκεντρώνει όμως μόνο το 55% των ψήφων, ποσοστό ανεπαρκές για να ανατρέψει την κυβέρνηση! Η ευκαιρία έχει χαθεί και δεν θα εμφανιστεί άλλη σύντομα. Από εκείνη τη στιγμή γίνεται ξεκάθαρο ότι δεν απομένει πλέον κανένα άλλο μέσο στη δεξιά πτέρυγα της αστικής τάξης για να πετύχει τους στόχους της.

Για ποιον γίνεται ξεκάθαρο κατά τη γνώμη σας;

Α, πάνω-κάτω για όλο τον κόσμο... Για τη Δημοκρατική Συνομοσπονδία, για τους στρατηγούς, για τους επικεφαλής του MIR και του Σοσιαλιστικού Κόμματος, σίγουρα για τα υπόλοιπα κόμματα της Λαϊκής Ενότητας, για τους εργάτες των Ζωνών, για τους *pobladores*...

Αλλά ο Αλιέντε θέλει να πιστεύει ότι οι δηλώσεις του αρκούν για να επιτευχθεί η αφοσίωση του Στρατού στο καθεστώς. Σύμφωνα με τον Michel Herberg: «Το 1973 έκανα πολλές κουβέντες με τον Αλιέντε τα βράδια στο σπίτι του. Τον είχα προειδοποιήσει, όπως και πολλοί άλλοι, ότι ήταν στα σκαριά ένα πραξικόπημα. Του είχα δείξει επίσης τις καταγεγραμμένες μαρτυρίες εκείνων που παραδέχονταν τις προετοιμασίες της επιχείρησης. Αλλά μου είπε πως ήμουν υπερβολικά αφελής: “Δεν είμαστε στην Ισπανία, ο χιλιανός στρατός έχει πάνω από εκατό χρόνια δημοκρατικής παράδοσης”».

Πράγματι, ο στρατός καλείται συνεχώς να επαναφέρει την τάξη, τόσο από την αντιπολίτευση όσο και από τα μέλη της κυβέρνησης: πώς το Γενικό Επιτελείο θα μπορούσε να παραμείνει ψύχραιμο όταν όλα τότε έμοιαζαν να του ξετυλίγουν το κόκκινο χαλί;

Το κλείσιμο των δρόμων, οι καταλήψεις εργοστασίων και υπουργείων συνεχίζονται, αλλά αυτές οι ενέργειες στηρίζονται ξανά μόνο από λίγες εκατοντάδες πολιτικοποιημένους αγωνιστές και συνδικαλιστές. Το χάσμα ανάμεσα στους, ολοένα και πιο αποφασισμένους, αγωνιστές των Ζωνών και στις εκκλήσεις για ηρεμία των αντίστοιχων κομμάτων τους μεγαλώνει. Στη βάση, οι συγκρούσεις ανάμεσα στις διαφορετικές τάξεις σιγά-σιγά υποχωρούν.

Παρόλα αυτά, αν και οι αγωνιστές συνεχίζουν να ριζοσπαστικοποιούν την πρακτική τους σε ποσοτικό επίπεδο, δυστυχώς δεν ξέρουν καθόλου πώς να προχωρήσουν. Μια μεγάλη δύναμη που είχαν οι Επιτροπές ήταν ο αυστηρά «συντονιστικός» χαρακτήρας τους, πράγμα που συνέβαλε ιδιαίτερα στο να ξεπεραστούν οι διαχωρισμοί ανάμεσα στα πολιτικά δόγματα. Μα προς ποια κατεύθυνση, προς ποιο κοινό σκοπό συντονίζονται αυτές οι ενέργειες; Δεν υπάρχουν πολλές εναλλακτικές: είτε θα πάμε ακόμα πιο μακριά είτε θα οδηγηθούμε στον μαρξισμό. Κάποιες ενδιαφέρουσες πρωτοβουλίες αναδύονται: επί παραδείγματι, στα τέλη του Μαΐου στέλνεται μια επιτροπή μεταλλωρύχων στην Αργεντινή όπου η στρατιωτική δικτατορία πέφτει, «για να ζητήσουμε βοήθεια από τους ταξικούς αδελφούς μας, τους αργεντίνους εργάτες». Για αυτόν τον κόσμο, «Η εργατική ενότητα δεν είναι η έσχατη λύση, είναι το στείλιάρι που θα θέλαμε να έχουμε πάνω μας στην επίθεση που έρχεται».

Καλό.

Συμφωνώ. Η Δημοκρατική Συνομοσπονδία απαιτεί μετά από τη σχετική εκλογική της αποτυχία την αποχώρηση των στρατηγών από την κυβέρνηση προκειμένου να διαρρηχθούν οι σχέσεις ανάμεσα στον Αλιέντε και τον στρατό. Συνεχίζει την πολιτική μπλοκαρίσματος στο Κοινοβούλιο, επιχειρεί να παραλύσει την κυβέρνηση και να επιδεινώσει όσο μπορεί το οικονομικό χάος, προσπαθεί να κινητοποιήσει τη σχολική νεολαία ενάντια στο πρόγραμμα εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης, υποστηρίζει οικονομικά την απεργία στις δημόσιες μεταφορές, υποστηρίζει την περίφημη απεργία των εργατών στα ορυχεία χαλκού...

Εάν καταλαβαίνω καλά, η δεξιά προκαλεί κοινωνική αναταραχή!

Ακριβώς. Και αντιστοίχως η αριστερά και η άκρα αριστερά παρουσιάζουν με ευκολία κάθε εκδήλωση κοινωνικής δυσaréσκειας ως ένα άθλιο πολιτικό τέχνασμα της αντιπολίτευσης. Ωστόσο, κατά τη γνώμη μου, οφείλουμε να διακρίνουμε πολλές πραγματικότητες με διαφορετικό περιεχόμενο: τα κίνητρα της απεργίας των οδικών μεταφορέων όπως και η πολιτική δέσμευση των αντιπροσώπων τους, φέρουν ξεκάθαρα τη σφραγίδα μιας ανταπεργίας που έχει σαν βάση σκοτεινά πολιτικά κίνητρα. Αντιθέτως, η περίπτωση των εργατών στα ορυχεία χαλκού του El Teniente οι οποίοι χαρακτηρίζονται από μια μακρά παράδοση αγώνα και αποτέλεσαν αιχμή του δόρατος πολλών κινημάτων στο παρελθόν, είναι πιο περίπλοκη:

Στις 17 Απριλίου 1973, ξεκινούν μια απεργία με μισθολογικές διεκδικήσεις. Τριάντα χρόνια πριν, έπειτα από μακρόχρονους αγώνες, είχαν κατακτήσει το «προνόμιο» μιας αναλογικής μισθολογικής κλίμακας η οποία αναπροσαρμοζόταν σε ετήσιο επίπεδο. Την 1η Σεπτεμβρίου του 1972 ψηφίστηκε ο νόμος αναπροσαρμογής των μισθών στο 100% ως προς το κόστος ζωής. Εκλαμβάνοντας την ταυτόχρονη εφαρμογή των δύο αυτών ξεχωριστών κατακτήσεων ως ένα διπλό προνόμιο, η εθνικοποιημένη εταιρεία των ορυχείων Ελ Τενιέντε

αποφασίζει να παρακρατήσει από το συνολικό ποσό την αναπροσαρμογή που αντιστοιχούσε στον προηγούμενο νόμο, συνεπώς να προβεί σε μία παρακράτηση της τάξης του 41%. Οι μεταλλωρύχοι διαμαρτύρονται, ωστόσο η απεργία ψηφίζεται μάλλον χλιαρά... Αλλά η Λαϊκή Ενότητα αρνείται να ικανοποιήσει τις διεκδικήσεις τους, φοβούμενη τη γενίκευση αντίστοιχων απαιτήσεων, και τις περιγράφει ως δυσανάλογες και άδικες...

Ναι, είπατε και νωρίτερα ότι αυτός ήταν ο μόνιμος φόβος του Αλιέντε!

Απολύτως! Για τον Αλιέντε αυτές οι απαιτήσεις αποτελούν σήμα κατατεθέν μιας «εργατικής αριστοκρατίας». Παρόλα αυτά πρέπει να θυμόμαστε ότι οι εργασιακές συνθήκες των μεταλλωρύχων ήταν εξαιρετικά δύσκολες: κολασμένη ζέστη, ατελείωτα δρομολόγια με λεωφορεία προστίθενται σε δωδεκάωρα ή δεκαεξάωρα εργασίας, κίνδυνος πνευμονοκονίασης... Είναι αλήθεια πως έπαιρναν υψηλούς μισθούς, αλλά οι τοπικοί έμποροι συχνά εκμεταλλεύονταν αυτήν την κατάσταση για να θησαυρίζουν οι ίδιοι και διπλασίαζαν τις τιμές.

Από την εκλογή του και μετά, ο Αλιέντε έχει ήδη επιτύχει το σπάσιμο άλλων απεργιών μεταλλωρύχων επικαλούμενος την «εθνική αλληλεγγύη». Αυτή τη φορά η πλειοψηφία των εν λόγω μεταλλωρύχων αρνείται να σφίξει το ζωνάρι. Η θέση τους στη χιλιανή οικονομία τους προσδίδει μια ισχυρή θέση στον συσχετισμό δυνάμεων: η απεργία θα αποτύχει, αλλά θα διαρκέσει 74 ημέρες και θα έχει καταστροφικά αποτελέσματα για την εθνική οικονομία.

Δεν καταλαβαίνουμε όμως γιατί η αντιπολίτευση δεν μπορεί να εκμεταλλευτεί αυτή τη δυσaréσκεια...

Είναι μια απολύτως ονειρική ευκαιρία να βοηθήσει αυτούς τους «ήρωες της εθνικής παραγωγής», την «εργατική αφρόκρεμα-θύμα της Λαϊκής Ενότητας»: Οι κυρίες των πλούσιων συνοικιών συγκεντρώνουν χρήματα και τους προσφέρουν φι-

ΡΑΝΤΕΒΟΥ ΜΕ ΤΟΝ Ζ

λοξενία. Σε ένδειξη αλληλεγγύης οι φοιτητές, οι καθηγητές και οι γιατροί κατεβαίνουν σε απεργία. Στις 14 Ιουνίου, οι απεργοί μεταλλωρύχοι διαδηλώνουν στο Σαντιάγο. Για να αποτρέψουν τις δεξιές παραστρατιωτικές ομάδες που πλαισιώνουν τους μεταλλωρύχους να καταλάβουν τους δρόμους, δεκάδες χιλιάδες άτομα διαδηλώνουν την επόμενη ημέρα έπειτα από κάλεσμα της Ενοποιημένης Ομοσπονδίας Εργατών και των Ζωνών. Ξεσπούν βίαιες συγκρούσεις, που θα αξιοποιηθούν στη συνέχεια και από τις δύο πλευρές, οι οποίες θα έχουν ως αποτέλεσμα τον θάνατο ενός ανθρώπου και περίπου εξήντα τραυματίες.

Αλλά οι Ζώνες δεν θα σταματήσουν εκεί και θα περάσουν στην επίθεση: αμέσως μετά, 5.000 εκτάρια γης που δεν υπόκειντο στην αγροτική μεταρρύθμιση, καταλαμβάνονται από τη Ζώνη Cerillos σε συνεργασία με το Συμβούλιο Αγροτών του Μαϊρι, προκειμένου να πάρουν στα χέρια τους τον «λαχανόκηπο του Σαντιάγο». Πρόκειται για μια εξαιρετικά συντονισμένη ενέργεια για την οποία συνεργάζονται άψογα μικρές ομάδες απαλλοτριωτών αγροτών συνοδευόμενες από ομάδες εργατών από τη Ζώνη, μέχρι ένοπλα και κατάλληλα εφοδιασμένα μέλη του MIR που υπερασπίζονται στρατιωτικά τις καταλήψεις ενάντια στις ομάδες των φασιστών που τους επιτίθενται. Αυτή η κατάληψη ακολουθείται εύλογα από τη διερεύνηση των δυνατοτήτων συλλογικής διανομής των απαλλοτριωμένων αγαθών: ένα παλιό σφαγείο καταλαμβάνεται και θα λειτουργήσει για λίγες ημέρες ως λαϊκό μαγαζί...

Για λίγες ημέρες μόνο;

Ναι, διότι μερικά από τα κατελημμένα χωράφια ανήκουν σε μέλη του Χριστιανοδημοκρατικού Κόμματος! Η Λαϊκή Ενότητα ασκεί λοιπόν πρωτοφανή πίεση στους επικεφαλής της Ζώνης έως ότου, με πολύ θυμό, επιστρέψουν τα χωράφια στους ιδιοκτήτες τους.

Την ίδια περίπου χρονική στιγμή λαμβάνει χώρα και η κατάληψη της *Constitucion*, εάν δεν κάνω λάθος.

Ακριβώς. Η *Constitucion* είναι μία μικρή παραλιακή πόλη στην οποία η δημοτική παράταξη της Λαϊκής Ενότητας ενδιαφέρεται περισσότερο για τους πλούσιους παραθεριστές παρά για τους χιλιάδες εργάτες και *probladores* που έχουν αποκλειστεί από τη στεγαστική πολιτική.

Ως απάντηση, οι τελευταίοι ξεκινούν καθημερινές συγκεντρώσεις στην κεντρική πλατεία, καταλαμβάνουν κτήρια για να στεγαστούν και οργανώνουν μια λαϊκή αγορά για να αντιμετωπίσουν τη μαύρη αγορά και τους περιορισμούς στη διανομή. Καταλήγουν τελικά σε κατάληψη της πόλης, εισβάλλουν στο Δημαρχείο και στα

δημόσια κτήρια και οργανώνονται σε μονάδες αναλαμβάνοντας τη λειτουργία των δημόσιων υπηρεσιών. Το Υπουργείο Εσωτερικών αναγκαστικά υποχωρεί και διορίζει τον εργάτη που επέλεξε το κίνημα ως νέο Δήμαρχο της πόλης, προκειμένου να αποκατασταθεί η τάξη...

Πολύ γενικά, η διαμάχη ανάμεσα στη συμβιβαστική πτέρυγα της Λαϊκής Ενότητας και την αριστερή της πτέρυγα φουντώνει. Οι Ζώνες και τα Κοινοτικά Συμβούλια ριζοσπαστικοποιούνται: ακόμη και οι πιο πολιτικάντηδες και οπορτουμιστές ανάμεσα στους τοπικούς επικεφαλής σταματούν να υποστηρίζουν πια τα κάλεσμα των εθνικών στελεχών του Σοσιαλιστικού Κόμματος για μετριοπάθεια. Η πολύ θολή έννοια της «λαϊκής εξουσίας», η οποία χρησιμοποιήθηκε ως σύνθημα στις διαδηλώσεις, αρχίζει να αποκτά ένα ολόενα και πιο ανταγωνιστικό προς τη Λαϊκή Ενότητα περιεχόμενο.

Το Κομμουνιστικό Κόμμα θα προσπαθήσει λοιπόν με όλα τα μέσα να καναλιζάρει αυτή την αμφισβήτηση, που πάντα προσπαθούσε είτε να την αγνοήσει είτε να της επιτεθεί χαρακτηρίζοντάς την «τυχοδιωκτική». Ενθαρρύνει τα μέλη του να συμμετάσχουν και να ενταχθούν στις υπάρχουσες Ζώνες. Για τις Ζώνες στις οποίες αυτή η καθυστερημένη ένταξη φαίνεται σαν συμβιβασμός, προσπαθεί να δημιουργήσει άλλες παράλληλες Ζώνες. Όταν αυτό δεν λειτουργεί, δοκιμάζει το όπλο της δημοκρατίας και διαμαρτύρεται για το γεγονός ότι η αντιπροσώπευση μέσα στις Ζώνες (κυρίως από το Σοσιαλιστικό Κόμμα, λιγότερο από το MIR, το Κίνημα Ενωμένης Λαϊκής Δράσης και τη Χριστιανική Αριστερά) δεν αντιστοιχεί στα εθνικά αποτελέσματα για το κάθε κόμμα και προτείνει μία αναλογική εκπροσώπηση, σύμφωνα με την εκλογική δύναμη του καθενός.

Αχ, η δημοκρατία, συνθλίβει με το γάντι την κοινωνική δυναμική προς όφελος μιας ευνουχιστικής πολιτικής εξομάλυνσης...

Αυτό ξαναπαίτε το. Η Ενοποιημένη Ομοσπονδία Εργατών αναγνωρίζει επίσης καθυστερημένα τη δύναμη των Ζωνών σ' επίπεδο οργάνωσης και ξεκινά να τους χαϊδεύει τα αυτιά. Η διαμάχη μαίνεται στις Ζώνες: κάποιιοι προτείνουν να συγχωνευθούν με την Ενοποιημένη Ομοσπονδία Εργατών ελπίζοντας να τη ριζοσπαστικοποιήσουν εκ των έσω, αυξάνοντας παράλληλα την επιρροή τους στην εργατική τάξη· άλλοι, αντιθέτως, θέλουν να διαχωριστούν ξεκάθαρα από αυτήν προκειμένου οι Ζώνες να επιβληθούν ως η πραγματική «λαϊκή εξουσία».

Αποτελούν οι επιτροπές παράλληλη εξουσία, συμπληρωματικό θεσμό βάσης ή ανταγωνιστική δύναμη στον ρεφορμισμό της Λαϊκής Ενότητας; Είναι ένα όπλο της

κυβέρνησης ή το αντίθετο; Πετάμε διάφορα τσιτάτα του Μαρξ δικαιολογώντας τη μία επιλογή ή την άλλη, ανατρέχουμε στον Κερένσκι, στα Σοβιέτ, κριτικάρουμε ή εγκωμιάζουμε τη «δυσάδικη εξουσία» που φαίνεται να αναδύεται...

Η συζήτηση αυτή μου φαίνεται απολύτως απαραίτητη, αν βάλουμε στην άκρη τον κάθε είδους πολιτικό οπορτουνισμό!

Έχετε δίκιο, αυτή η συζήτηση είναι εξαιρετικά κρίσιμη, αλλά με ποιον είναι πιο συνετό να την κάνουμε; Εν προκειμένω, ο διάλογος μοιάζει να γίνεται όλο και πιο δογματικός και να προσανατολίζεται περισσότερο σε μια ευγενική συζήτηση με τα μέλη της Λαϊκής Ενότητας για να τους εξηγήσει ότι έχουν παραπλανηθεί, παρά σε μια συζήτηση με τους *rotos* ώστε να προχωρήσει συγκεκριμένα η ικανοποίηση των άμεσων κοινών αναγκών τους.

Στην πραγματικότητα, βυθίζει τους πιο ειλικρινείς και αποφασισμένους αγωνιστές σ' ένα αποστειρωμένο πεδίο, αφήνοντας την πρωτοβουλία στη Λαϊκή Ενότητα ή στην άκρα δεξιά. Κάποιοι ανάμεσά τους αποκτούν κάποια επιρροή χάρη στον αντικυβερνητικό και αντι-ρεφορμιστικό τους λόγο, αλλά χρησιμοποιούν αυτή την επιρροή για την καταστολή των *rotos* όταν ξεπερνούν υπερβολικά τα όρια!

Ριζοσπαστικοί στα λόγια, μετριοπαθείς στην πράξη!

Αλλά ακόμη και για τους λιγότερο πολιτικάντηδες ανάμεσά τους, η αγωνιστική πορεία τους γίνεται αντιληπτή ως μια διαχωρισμένη δραστηριότητα: αρκετοί απ' αυτούς επιδεικνύουν μια σχεδόν ασκητική αυταπάρνηση για την υπόθεση, δίνουν αξία στην εγκατάλειψη κάθε μη πολιτικής σχέσης, εν ολίγοις μπορούμε να υποθέσουμε ότι παρά την ορθότητα των πολιτικών θέσεων αυτών των νέων ανθρώπων, πρέπει να μοιάζουν στους μη πολιτικοποιημένους *robladores* σαν να έχουν έρθει από τον Άρη.

Το λέω αυτό χωρίς καμία διάθεση κοροϊδίας. Όμως, δυστυχώς, ίσως αυτός είναι κι ένας από τους λόγους για τους οποίους αποτυγχάνει μια άλλη ζωτική αναγκαιότητα: μια προσπάθεια Συντονισμού των Ζωνών αρχίζει να σχηματίζεται, χωρίς όμως να υπάρχει ομοφωνία γι' αυτή στις επιτροπές. Παραμένει έτσι άδειο κέλυφος, ένας πολιτικός οργανισμός χωρίς ζωή.

Εν πάση περιπτώσει, το ζήτημα δεν είναι πια τόσο η καλή ή η κακή διαχείριση των εργοστασίων, αλλά η ανάγκη προετοιμασίας απέναντι στις ιδιαίτερα δραστήριες παραστρατιωτικές ομάδες της άκρας δεξιάς. Οι τελευταίες, ούσες πιο συνεπείς από την κυβέρνησή «τους», προετοιμάζονται για το, ολοένα και λιγότερο ριψοκίνδυνο, ενδεχόμενο πραξικοπήματος.

Όστε αυτό ήταν; Ο Πινোসέτ είναι έτοιμος;

Όχι ακόμη. Μην είστε τόσο ανυπόμονοι!

Βρισκόμαστε ακόμη στον Μάιο. Η κυβέρνηση έχει πληροφορηθεί ότι σχεδιάζεται πραξικόπημα την 27η Ιουνίου. Ο πιστός στο καθεστώς στρατηγός Πρατς, λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα, προχωρά στις 25 και 26 Ιουνίου στη σύλληψη κάποιων στρατηγών που κατηγορούνται για το σχεδιαζόμενο πραξικόπημα και κηρύσσεται κατάσταση έκτακτης ανάγκης.

Αυτή όμως η κίνηση δεν προκαλεί μεγάλη αναστάτωση στους στασιαστές: το «Tancazo» λαμβάνει χώρα το πρωί της 29ης Ιουνίου. Τα άρματα του 2ου Συντάγματος του Στρατηγού Σουπέρ συγκεντρώνονται μπροστά από το παλάτι της Μονέδα (Προεδρικό Μέγαρο). Το μεσημέρι οι στασιαστές αξιωματικοί δίνουν ένα τελεσίγραφο στην κυβέρνηση απαιτώντας την παραίτησή της.

Ο Αλιέντε από το ραδιόφωνο καλεί με πάθος τους *rotos* να βοηθήσουν: «Έφτασε η ώρα, ο λαός θα πάρει τα όπλα!». Περίπου ένα χρόνο πριν, η εκτελεστική επιτροπή της Λαϊκής Ενότητας είχε δηλώσει: «Σε περίπτωση απόπειρας πραξικοπήματος από την πλευρά των συνωμοτών φασιστών, πρέπει να απαντή-

ΡΑΝΤΕΒΟΥ ΜΕ ΤΟΝ Ζ

σουμε με απεργία όλων των εργαζομένων, με κατάληψη των εργοστασίων, των αγροκτημάτων, των υπηρεσιών».

Αυτό το σύνθημα εφαρμόστηκε αφελώς με ζήλο: η αντίδραση είναι άμεση και αρκετά συντονισμένη. Τα εργοστάσια καταλαμβάνονται, στήνονται οδοφράγματα, οργανώνονται εσπευσμένα ομάδες αυτοάμυνας που είναι στοιχειωδώς εξοπλισμένες και ξεχύνονται στο κέντρο του Σαντιάγο για να αντιμετωπίσουν τους στασιαστές.

Γιατί «αφελώς»;

Χρησιμοποιώ σκόπιμα αυτό το επίρρημα, διότι αυτή η μαχητικότητα αποδεικνύεται μάταια: καθώς το Κοινοβούλιο αρνείται να δώσει πλήρεις εξουσίες στον Αλιέντε, εκείνος αλλάζει γνώμη και ζητά βοήθεια από τον στρατηγό Πρατς! Ο Πρατς ανασυντάσσει τα πιστά στρατεύματα και επιτυγχάνει την παράδοση των στασιαστών: η Λαϊκή Ενότητα διώχνει τους πολίτες που έσπευσαν να την υπερασπιστούν και τους προτρέπει να αφήσουν τον Στρατό να δράσει. Αλλά το ίδιο βράδυ, ένα πλήθος 700.000 ατόμων συγκεντρώνεται στην πλατεία της Μονέδα διαδηλώνοντας την επιτακτική ανάγκη να μην αρκεστούν απλώς να ανταπαντήσουν αλλά να περάσουν στην επίθεση ενάντια στους πραξικοπηματίες.

Ένας αγωνιστής από τις Ζώνες σημειώνει: «*Ήταν θετικό ότι ένα κομμάτι των Ενόπλων Δυνάμεων υπερασπίστηκε την κυβέρνηση, αλλά η άποψή μου είναι ότι ο στρατός υπάρχει για να υπερασπίζεται τα συμφέροντα της αστικής τάξης, και κανένας δεν θα με πείσει για το αντίθετο, ούτε ο σύντροφος Αλιέντε, ούτε το κόμμα στο οποίο ανήκω. Σκέφτομαι ότι εμείς οι εργάτες, πρέπει από μόνοι μας να προετοιμαστούμε. Όταν κατεβήκαμε στη διαδήλωση, είχα την εντύπωση ότι ο σύντροφος Αλιέντε δεν έδειχνε εμπιστοσύνη στους εργάτες».*

Εκείνη τη στιγμή ο Αλιέντε και η Ενοποιημένη Ομοσπονδία Εργατών αντιμετωπίζουν ευνοϊκά τις καταλήψεις των εργοστασίων, βλέποντας σ' αυτές μια προσωρινή συμβολική διαμαρτυρία. Αλλά προς μεγάλη τους απογοήτευση, οι καταλήψεις συνεχίζονται αποφασιστικά για πολλές ημέρες. Στις 8 Ιουλίου ο «σύντροφος πρόεδρος» απευθύνει έκκληση στους καταληψίες να παραδώσουν τα εργοστάσια. Τα Δικαστήρια καταδικάζουν τις παράνομες καταλήψεις και αποφασίζουν εκκενώσεις. Η Ενοποιημένη Ομοσπονδία Εργατών μάταια κλαψουρίζει: πολλοί ιδιοκτήτες θα ανακτήσουν την παρουσία τους μόνο μετά το πραξικόπημα του Πινοσέτ.

Οι εργάτες είναι βαθιά απογοητευμένοι. Σ' ένα εργοστάσιο κλωστοϋφαντουργίας, μια γυναίκα που συμμετέχει στην κατάληψη δηλώνει με απογοήτευση: «*Αυτή η δήλωση [η επίκληση του Αλιέντε για την παράδοση*

των εργοστασίων] είναι μια προδοσία της εργατικής τάξης. Μπορεί αυτή η επιχείρηση να είναι μικρή αλλά κατά βάθος αυτό που έχει σημασία εδώ είναι πολιτικό και όχι οικονομικό: αν εμείς οι εργαζόμενοι θέλουμε την εξουσία, δεν θα την αποκτήσουμε ποτέ παραδίδοντας τα εργοστάσια, όσο μικρά κι αν είναι».

Το Tancazo λειτουργεί σαν ηλεκτροσόκ που διεγείρει τη μαχητικότητα των rotos...

Ακριβώς, έδωσε νέα πνοή στις καταλήψεις εργοστασίων και στα λαϊκά μαγαζιά τα οποία έχαναν έδαφος. Σε αυτή τη φάση κάποιες Ζώνες είχαν σχεδόν ξεφύγει από οποιονδήποτε κυβερνητικό έλεγχο. Στη Viña del Mar, η Ζώνη απορρίπτει κάθε διαπραγμάτευση με «*οποιοδήποτε κομμάτι της αστικής τάξης*». Στο ίδιο πνεύμα, η Tarea Urgente, η εφημερίδα των Ζωνών, κυκλοφορεί υπό τον τίτλο: «*Μέχρι τη νίκη ενάντια στον ρεφορμισμό και τον στασιασμό!*».

Κάτι που μπορεί να εκληφθεί ως «ενάντια στη Λαϊκή Ενότητα και τους στασιαστές»;

Μπορεί να εκληφθεί έτσι, αλλά δεν εκφράζεται ρητά. Παρόλα αυτά, νομίζω ότι δίνει μια εικόνα του κοινωνικού κλίματος. Εργάτες που υποστηρίζουν το Χριστιανοδημοκρατικό Κόμμα συμφωνούν ή συμμετέχουν στις Ζώνες και στις παράνομες επιτάξεις. Αγωνιστές βάσης του Κομμουνιστικού Κόμματος, που είχαν παραμείνει πιστοί στη γραμμή του, αρχίζουν να διαφοροποιούνται, γεγονός που ενοχλεί ιδιαίτερα τον Κορβαλάν, τον επικεφαλής του Κόμματος:

«*Θέλω ειλικρινά να σας πω ότι ανησυχούμε αρκετά, διότι έχουμε παρατηρήσει ότι τις τελευταίες ημέρες σε συγκεκριμένα μέρη κάποιοι αληθινοί σύντροφοι ανταποκρίνονται σε εξωτερικές επιρροές και συμμετέχουν σε ενέργειες που δεν συνάδουν με τη γραμμή του κόμματος».*

Την ίδια ανησυχία εκφράζει και ο Αλιέντε, ο οποίος δηλώνει ότι θέλει να ξεκινήσει εκ νέου έναν εποικοδομητικό διάλογο με το Χριστιανοδημοκρατικό Κόμμα στη βάση ενός άμεσου αποπλισμού των «*ομάδων που βρίσκονται εκτός Νόμου*», χωρίς να προσδιορίζει ποιες είναι αυτές. Μπορούμε να αισθανθούμε το ρίγος που τον διαπερνά καθώς θεωρεί αναγκαίο να διευκρινίσει ότι για αυτόν η λεγόμενη «λαϊκή εξουσία» πρέπει να γίνεται κατανοητή ως μια μορφή οργάνωσης του λαού με στόχο τη *συνεργασία* με την κυβέρνηση, και όχι ως μια δύναμη έξω από την κυβέρνηση, όπως κάποιοι αφήνουν να εννοηθεί.

Στα τέλη του Ιουλίου, όλη αυτή η αναταραχή κορυφώνεται σε αυτό που αποκαλείται «Cordonazo»:

Στις 18 Ιουλίου, έπειτα από κάλεσμα της Ζώνης, 5.000 άτομα κλείνουν τους δρόμους στο Cerillos-Mairu φωνάζοντας «Όχι στον συμβιβασμό!» και απαιτούν να σταματήσουν οι εκκενώσεις των κατελιμμένων εργοστασίων και να γίνει καθολική απαλλοτρίωση της βιομηχανίας τροφίμων και των πρακτορείων διανομής. Την επόμενη ημέρα, οι εργάτες της Ζώνης Vicuña Mackenna αποκλείουν την περιοχή τους με αίτημα την κατάληψη του κυβερνητικού πρακτορείου διανομής CODINA. Η αστυνομία επιτίθεται στα οδοφράγματα και ρίχνει χημικά στον κόσμο, τραυματίζει πολλούς ανθρώπους, σκοτώνει έναν εργάτη και συλλαμβάνει άλλους. Αυτά τα γεγονότα προαναγγέλλουν την τεράστια καταστολή που εξαπολύεται τις επόμενες εβδομάδες.

Οι σύντροφοί τους ζητούν τη δημιουργία λαϊκής πολιτοφυλακής, αλλά οι επικεφαλής των Ζωνών αρνούνται να κάνουν κάλεσμα για συνέχιση του κινήματος. Δυστυχώς, αυτή θα είναι η τελευταία σημαντική επίθεση των Ζωνών πριν το πραξικόπημα του Πινοσέτ.

Οι rotos αποδιοργανώνονται;

Όχι ακριβώς. Οι απεργίες συνεχίζουν να αυξάνονται με ραγδαίο ρυθμό, αλλά τα νούμερα δεν δίνουν κατ' ανάγκη μια εικόνα για το περιεχόμενο αυτών των απεργιών. Αυτή η αύξηση μπορεί να οφείλεται στη συμβολή δύο διαφορετικών φαινομένων: από τη μια μεριά, συνεχίζονται οι «κανονικές» διεκδικητικές απεργίες οι οποίες ελάχιστα ασχολούνται με την αλλαγή της πολιτικής γραμμής της κυβέρνησης, από την άλλη μεριά, η είσοδος των πιο προνομιούχων κοινωνικών στρωμάτων στον κόσμο των αγώνων μετατρέπει την απεργία σε ένα μάλλον πολιτικό παρά κοινωνικό εργαλείο.

Αλλά έχετε δίκιο ότι συνολικά ένα μεγάλο κομμάτι των rotos αισθάνεται όλο και περισσότερο απογοητευμένο και αποπροσανατολισμένο από τη μεταβαλλόμενη, συγκεχυμένη ή ακόμη και καθαρά αντιφατική πολιτική της πλειοψηφίας των κομμάτων που συμμετέχουν στην κυβέρνηση... Οι αγωνιστές είναι συχνά δυσαρεστημένοι με την ηγεσία τους αλλά, απ' όσο γνωρίζω, αυτή η ρήξη δεν εκφράζεται συγκεκριμένα στην πράξη. Μοιάζουν να αρκούνται σε δηλώσεις απογοήτευσης.

Εξάλλου, τα πολιτικά κόμματα που συμμετέχουν στη Λαϊκή Ενότητα αποσυντίθενται εσωτερικά όλο και περισσότερο...

Ζοφερά συνθήματα γράφονται στους τοίχους του Σαντιάγο τη νύχτα. Το σύνθημα «Τζακάρτα!» υπενθυμίζει τη μεγάλη σφαγή των Ινδονήσιων κομμουνιστών το 1965. Στα τέλη του Ιουλίου, η αντιπολίτευση τονίζει σε επιθετικό τόνο ότι ο Αλιέντε δεν ήταν ικανός να επιβάλλει την υπακοή όταν ζήτησε την απόδοση των κατελιμμένων εργοστασίων μετά την απόπειρα πραξικοπήματος του *Tancazo*. Οι μεταφορές ξεκινούν απεργία, εκφράζοντας την οργή τους για το γεγονός ότι η Λαϊκή Ενότητα δεν τήρησε τις δεσμεύσεις της μετά την υπογραφή της «Χάρτας της Χιλής», ενώ η συχνότητα των επιθέσεων της οργάνωσης «Πατρίδα και Ελευθερία» κορυφώνεται.

Σε τέτοιο βαθμό μάλιστα που στις 2 Αυγούστου ο Αλιέντε κάνει μια σημαντική υποχώρηση, επιτρέποντας να περάσει το σχέδιο νόμου των Χάμιλτον και Φουεντεάλμπα, το οποίο υπήρξε αντικείμενο φοβερής αναμέτρησης δυνάμεων μεταξύ της Λαϊκής Ενότητας και του Χριστιανοδημοκρατικού Κόμματος από τον Οκτώβριο του 1971. Αυτό το νομοσχέδιο στοχεύει, μεταξύ άλλων, στην κατάργηση του διατάγματος 532, το οποίο επέτρεπε την κρατική παρέμβαση στις επιχειρήσεις, διάταγμα που χρησιμοποιήθηκε ευρέως από τη Λαϊκή Ενότητα για να παρακάμπτει το Κοινοβούλιο: ο Αλιέντε αποσύρει το προεδρικό του βέτο και προβαίνει σ' αυτήν την παραχώρηση στην εργοδοσία.

Εν ολίγοις, παρά την αποτυχία του Tancazo, η γενικότερη ατμόσφαιρα είναι όλο και πιο ευνοϊκή για το πραξικόπημα.

Αυτό είναι τρομακτικά ακριβές! Για τους στασιαστές, η αποτυχία αυτή λειτουργεί ως πρόβα τζενεράλε η οποία κατέδειξε, χωρίς μεγάλες απώλειες, τα αδύναμα σημεία τους. Αυτός ο θρησκόληπτος, ο Πινοσέτ, βλέπει μπροστά του το χέρι του Θεού να του δείχνει τις αλλαγές που πρέπει να κάνει στο σχέδιό του: μπορεί να υπολογίσει το μέγεθος της αντίστασης που πρέπει να περιμένει ότι θα συναντήσει και τον βαθμό αφοσίωσης στο καθεστώς μέσα στους κόλπους του στρατού.

Η Λαϊκή Ενότητα έχει αφήσει υλικά και ιδεολογικά άοπλους, υποταγμένους και αποκαρδιωμένους τους rotos, οι πραξικοπηματίες τους αποτελειώνουν.

ΡΑΝΤΕΒΟΥ ΜΕ ΤΟΝ Ζ

Αλλά ακόμα και χωρίς να γίνει πραξικόπημα, ο πιστός στο καθεστώς τακτικός Στρατός, που λειτουργεί επίσημα υπό τις διαταγές της Λαϊκής Ενότητας, είναι αυτός που θα ξεκινήσει την επίθεση: Στην Punta Arenas, στο Πουέρτο Μοντ, στην Κονσεψιόν, στο Βαλπαράϊσο, στο Σαντιάγο ο στρατός προβαίνει σε επιχειρήσεις αληθινού εσωτερικού πολέμου. Χρησιμοποιεί γι' αυτό τον σκοπό τον φρικτό «Νόμο για τον Έλεγχο των Όπλων» ο οποίος είχε θεσπιστεί τον Οκτώβριο του 1972, επισήμως για να χρησιμοποιηθεί ενάντια στους στασιαστές, παρότι ποτέ δεν χρησιμοποιήθηκε γι' αυτόν τον σκοπό. Ο Στρατός πραγματοποιεί επιθέσεις στα πιο μαχητικά εργοστάσια, καταλαμβάνει τα γραφεία της Ενοποιημένης Ομοσπονδίας Εργατών, τρομοκρατεί με ένα πλήθος τεθωρακισμένων οχημάτων και αεροσκαφών, φυλακίζει τους επικεφαλής των Ζωνών, διαλύει τους *robladores* που προσπαθούσαν να αναγκάσουν τα μαγαζιά να πουλήσουν προϊόντα. Στρατιωτικά αποσπάσματα εισβάλλουν στα κεντρικά γραφεία των κομμάτων της αριστεράς, στα συνδικάτα, στα εργοστάσια, στις φάρμες, στα σχολεία, στα πανεπιστήμια... Χτενίζουν τα πάντα ώστε να μην μείνει η παραμικρή κρυψώνα όπλων και προχωρούν σε βίαιες ανακρίσεις.

Κατά τη διάρκεια αυτής της επίθεσης έγινε και η τραγική εκκαθάριση των, πιστών στο καθεστώς, ναυτών...

Ναι, πρόκειται για μια από τις μεγαλύτερες τραγωδίες. Αξίζει να αναφερθούμε και σε αυτό συνοπτικά. Ένα δίκτυο ναυτών και υπαξιωματικών είχε αποφασίσει από το 1972 να κρατά ενημέρους τους επικεφαλής της Λαϊκής Ενότητας σχετικά με φήμες για πιθανό πραξικόπημα που διέρρεαν μέσα στις Ένοπλες Δυνάμεις. Είχαν δηλώσει επίσης έτοιμοι να καταλάβουν πολεμικά πλοία και να χρησιμοποιήσουν τη δύναμη πυρός του πολεμικού ναυτικού ενάντια στις μονάδες των στασιαστών. Αυτό το δίκτυο ναυτών συναντιέται με τους υπεύθυνους των κομμάτων της αριστεράς προκειμένου να οργανωθούν ανάλογα. Ο Juan Cardenas, μέλος του δικτύου, δίνει μια απολύτως συγκλονιστική περιγραφή γι' αυτές τις συναντήσεις:

«Μαζί μ' έναν σύντροφο είχαμε πάει σε μία συνάντηση όπου παρευρίσκονταν πολλοί ηγέτες της Λαϊκής Ενότητας. Σε αυτήν τη συνάντηση δώσαμε όλες τις πληροφορίες που αφορούσαν το πραξικόπημα [...]. Τότε, ένα μέλος της πολιτικής επιτροπής του Κομμουνιστικού Κόμματος μας αμφισβήτησε λέγοντας ότι θέλαμε να δημιουργήσουμε αντιπαλότητα μεταξύ γενικού επιτελείου και κυβέρνησης [...] Στους συντρόφους από το MIR, ίσως τους καλύτερους απ' όλη την αριστερά, κινήσαμε πιο πολύ το ενδιαφέρον. Όμως αν και μας άκουσαν περισσότερο από τους υπόλοιπους, δεν καταφέραμε αυτό που θέλαμε. [...]

Ο σύντροφος Garreton, ένας άνθρωπος που δήλωνε επαναστάτης και ήταν στο Κίνημα Ενωμένης Λαϊκής Δράσης, μας ρώτησε: “Κι εσείς τι θα κάνετε;” “Εμείς; Εμείς είμαστε έτοιμοι ν' αποτρέψουμε αυτή την επίθεση”. “Μάλιστα, αλλά πώς θα αποτρέψετε αυτήν την επίθεση;”. “Ο πρώτος κανόνας είναι ότι όλοι πρέπει να είναι έτοιμοι να ανοίξουν πυρ σ' ένα κλάσμα του δευτερολέπτου”. “Ωραία, και γιατί θέλετε ν' ανοίξετε πυρ;” “Διότι πρέπει να εξουδετερώσουμε όλους τους πεζοναύτες”. Όταν του είπα αυτό, αυτός ο κύριος δεν ήθελε ν' ακούσει άλλο, δεν του άρεσε καθόλου όλο αυτό. Μας είπε ότι αυτό δεν μπορούσε να γίνει, ότι μια τέτοια ενέργεια θα αμαύρωνε την εικόνα της χιλιανής αριστεράς [...]

Παρόλα αυτά, στη συνέχεια δοκιμάσαμε να μιλήσουμε με τους σοσιαλιστές. Σε αυτή την περίπτωση, ένας σύντροφος μάς είπε ότι το σχέδιό μας ήταν καλό αλλά ότι θα μπορούσαμε να το υλοποιήσουμε αφότου οι στρατιωτικοί είχαν κάνει το πραξικόπημα. Τους εξηγήσαμε ότι κάτι τέτοιο θα ήταν αδύνατο, ότι στις στρατιωτικές ενέργειες, αποτελεσματικά είναι μόνο τα πρώτα χτυπήματα. Όταν θα έχουν κάνει το πραξικόπημα, δεν θα υπάρχει πλέον καμία πιθανότητα, δεν θα μπορούμε καν να το αφηγηθούμε διότι θα είμαστε νεκροί. Μας απάντησαν ότι θα πρέπει να περιμένουμε λίγο.

Μετά από αυτά, πολλοί σύντροφοι δεν ήθελαν να συνεχίσουν, ενώ άλλοι, η πλειοψηφία δηλαδή, έλεγαν ότι έπρεπε να βρούμε υποστήριξη με οποιονδήποτε τρόπο, διότι εμείς, εμείς είμαστε η εργατική τάξη, και συνεπώς οφείλουμε να είμαστε μαζί με τους εργάτες, διαφορετικά στο τέλος οι άλλοι θα μας βγάλουν εκείνοι από τη μέση όταν κάνουν το πραξικόπημά τους».

Εκ των υστέρων, ακούγεται φρικτό...

Τραγικό. Στην *Tarea Urgente*, έκδοση των Ζωνών, συζητούν συνέχεια ότι πρέπει να οπλιστούν για να μπορέσουν να αντισταθούν...

«Tarea Urgente» (Επιτακτικό καθήκον), επιθεώρηση λοιπόν που κερδίζει επάξια το όνομά της!

Η επιθεώρηση αποκηρύσσει απεγνωσμένα τον «σύντροφο Αλιέντε» γιατί τους έχει αφήσει άοπλους απέναντι στην αμείλικτη επίθεση που έρχεται!

Οι επικεφαλής της Λαϊκής Ενότητας φοβούνται πως αν οπλίσουν τους *rotos*, αυτά τα όπλα μπορεί να στραφούν εναντίον τους;

Μπορεί κάποιος να σκέφτονται κάτι τέτοιο. Αλλά νομίζω ότι έχει να κάνει περισσότερο με το γεγονός ότι η προοπτική της ένοπλης εξέγερσης ονομάζεται για τους

επικεφαλής «εμφύλιος πόλεμος», κάτι που θέλουν να αποφύγουν πάση θυσία. Εξ αρχής μιλούν μόνο για «εργητική μετάβαση στον σοσιαλισμό»!

Πρέπει να προσθέσουμε επίσης ότι σχεδόν για όλα τα μέλη της Λαϊκής Ενότητας, συμπεριλαμβανομένης της άκρας αριστεράς, το υποκείμενο της Ιστορίας δεν είναι το χιλιανό προλεταριάτο το οποίο θα μπορούσαν να υποστηρίξουν ή να οπλίσουν, αλλά ακριβώς το αντίθετο! Βλέπουν τους εαυτούς τους σαν τους αληθινούς πρωταγωνιστές αυτής της τραγωδίας και υπολογίζουν στη «λαϊκή» υποστήριξη για να δράσουν. Τους ενδιαφέρει να οικοδομήσουν τη δική τους κομματική πολιτοφυλακή, ει δυνατόν καλύτερα προετοιμασμένη από τις υπόλοιπες. Το MIR εκπαιδεύει περίπου 500 ένοπλα μέλη, το Σοσιαλιστικό Κόμμα 1.000 ένοπλα μέλη...

Παρόλο που είναι από την αρχή δεδομένη η ικανότητα των rotos να εμπλακούν στον αγώνα ενάντια στην αρπαγή της εξουσίας από τους στρατιωτικούς;

Α, μα σε αυτό συμφωνούν όλοι! Οι επιτροπές άμυνας είναι εξάλλου εκατοντάδες και απολαμβάνουν την εκτίμηση όλων των κομμάτων της κυβέρνησης. Το πρόβλημα τίθεται όταν έρχεται η ώρα να οπλιστούν. Σε αυτό το σημείο, η «ριζοσπαστική» και η «μετριοπαθής» πτέρυγα συναινούν στον σεβασμό της δημοκρατικής συμμαχίας μεταξύ τους, δηλαδή στο να φλυαρούν και να παραμένουν άπραγες κατηγορώντας τους άλλους ότι είναι υπεύθυνοι για την αδράνειά τους. Το Κομμουνιστικό Κόμμα αρνείται κατηγορηματικά να οπλίσει τους rotos και διακηρύττει υπερήφανα: «Οι αντιδραστικοί [...] ισχυρίζονται ότι είναι πολιτική μας να αντικαταστήσουμε τον επαγγελματικό στρατό. Όχι, κύριοι! Συνεχίζουμε και θα συνεχίσουμε να υπερασπιζόμαστε τον αυστηρά επαγγελματικό χαρακτήρα των στρατιωτικών θεσμών μας».

Ο ηγέτης του Σοσιαλιστικού Κόμματος Κάρλος Αλταμιράνο βγάζει φλογερούς λόγους υπέρ του οπλισμού των εργαζόμενων και καλεί σε ανυπακοή μέσα στον στρατό, αλλά αργότερα θα πει «ότι δεν μπορούσε να κάνει τίποτα περισσότερο. Το να προχωρούσαμε περαιτέρω θα έθετε σε κίνδυνο την ενότητα της κυβερνητικής συμμαχίας και τη σταθερότητα του καθεστώτος». Όσον αφορά το MIR, αγωνιστές βάσης εργάζονται στην κατεύθυνση της σύστασης των Επιτροπών των Στρατιωτών, πράγμα πολύ λογικό δεδομένων των κοινωνικών συνθηκών: ο Στρατός Ξηράς αντιπροσωπεύει το ήμισυ των 700.000 ανδρών των Χιλιανών Ενόπλων Δυνάμεων και αποτελείται πλειοψηφικά από κληρωτούς. Αλλά η ηγεσία του κόμματος δεν είναι έτοιμη να αναλάβει δράση χωρίς τη συμφωνία του Σοσιαλιστικού Κόμματος, που περιμένει το Κομμουνιστικό Κόμμα να ακολουθή-

σει, το οποίο θεωρεί ότι οι αντικειμενικές συνθήκες δεν έχουν ακόμη ωριμάσει και δείχνει ακλόνητη εμπιστοσύνη στον στρατό...

...και ο στρατός κάνει με την ησυχία του τις εκκαθαρίσεις!

Ανοιχτά και χωρίς να συναντήσει κανένα εμπόδιο. Στις 7 Αυγούστου, το δίκτυο των αντι-πραξικοπηματιών ναυτών, αυτό το δίκτυο το οποίο θα μπορούσε να ανατρέψει τον συσχετισμό δυνάμεων, διαλύεται καθώς δεν έλαβε καμιά βοήθεια από αυτούς που νόμιζε ότι ήταν σύμμαχοί του: εκατοντάδες άνθρωποι συλλαμβάνονται και βασανίζονται από τους αξιωματικούς. Ο Αλιέντε δείχνει την αλληλεγγύη του στο γενικό επιτελείο στρατού και αφήνει τη στρατιωτική δικαιοσύνη να καταδικάσει τους ναύτες για «άρνηση εκτέλεσης καθήκοντος». Για να απεκδυθεί τις ευθύνες του, ο Αλιέντε παρουσιάζει τους ναύτες σαν «αριστεριστές που χειραγωγήθηκαν από την άκρα δεξιά».

Και τότε καλεί ξανά τους στρατιωτικούς στην κυβέρνηση!

Ακριβώς. Στις 9 Αυγούστου, ο Αλιέντε σχηματίζει το «Συμβούλιο Εθνικής Σωτηρίας» προσπαθώντας να καθυστερήσει την αντιπολίτευση, αλλά πλέον αυτό δεν αρκεί: η δεξιά πτέρυγα της αστικής τάξης θέλει το κεφάλι του.

Στις 22 Αυγούστου, η Βουλή των Αντιπροσώπων υιοθετεί ένα ψήφισμα για την «ωμή παραβίαση της συνταγματικής και δικαιοσύνης τάξης της Δημοκρατίας», καλώντας τις ένοπλες δυνάμεις «να αποκαταστήσουν τις συνθήκες πλήρους εφαρμογής του Συντάγματος και των νόμων, καθώς και τη θεμελιώδη δημοκρατική συνύπαρξη, προκειμένου να εξασφαλίσουν τη θεσμική σταθερότητα, την κοινωνική ειρήνη, την ασφάλεια και την ανάπτυξη στη Χιλή». Στις 23 Αυγούστου, κηρύσσει παράνομη την κυβέρνηση και καλεί τον στρατό να επιλέξει. Την 24η Αυγούστου, ο στρατηγός Πρατς, προπύργιο νομιμοφροσύνης στους κόλπους του στρατού, αναγκάζεται να εγκαταλείψει το πόστο του.

Ό,τι ακριβώς ήθελαν λοιπόν οι πραξικοπηματίες!

Απολύτως, στον βαθμό που εκείνοι θέλουν έναν στασιαστή αρχηγό, ώστε τα στρατεύματα να μην χρειάζεται να απειθαρχήσουν στους ανωτέρους τους για να επιτεθούν στην κυβέρνηση. Ο Αλιέντε, έχοντας κακή πληροφόρηση, θα τους προσφέρει αυτήν τη δυνατότητα άθελά του, διορίζοντας τον στρατηγό Αουγούστο Πινοσέτ αρχηγό των Ενόπλων Δυνάμεων.

ΡΑΝΤΕΒΟΥ ΜΕ ΤΟΝ Ζ

Το τσουκάλι έχει λοιπόν μπει στη φωτιά;

Και βράζει! Ο στρατός εξασφαλίζει τον ολοκληρωτικό έλεγχο της χώρας και κάνει μία τελευταία απόπειρα. Στο Κασουτέν «το στρατιωτικό πραξικόπημα έγινε μία εβδομάδα πριν το εθνικό πραξικόπημα. Από τους 134 συνεταιρισμούς της περιοχής δεν έμεινε ούτε ένας. Ούτε ένας. Όλοι ισοπεδώθηκαν. Οι αγρότες, οι άνδρες, οι γυναίκες, που είχαν σχεδόν όλοι καταγωγή από τους Μαπούτσε, συνελήφθησαν, βασανίστηκαν (τους ρωτούσαν πού ήταν τα όπλα και οι πομποί, τα ονόματα των αγροτών που είχαν κρυφτεί στα βουνά) και στη συνέχεια πέταξαν τα πτώματά τους στη θάλασσα».

Στις 4 Σεπτεμβρίου, μία μεγαλειώδης πορεία 700.000 ατόμων εκφράζει την υποστήριξή τους στον Αλιέντε. Στις 9 του μήνα, ο Αλιέντε βγάζει από το μανίκι του έναν μπαλαντέρ: ανακοινώνει τη διεξαγωγή ενός δημοψηφίσματος δύο ημέρες αργότερα, το οποίο θα επέτρεπε στην αντιπολίτευση να εκφράσει με δημοκρατικό τρόπο τις διαφωνίες της...

Μα είναι τελείως γελοίο!

Εκ των υστέρων, ναι, είναι απολύτως αξιολύπητο... Και παράλα αυτά, αυτή η ανακοίνωση είχε κάποιο αντίκτυπο, καθώς πείθει την ηγεσία του MIR πως έχει έρθει η ώρα για συμφιλίωση, και την παρακινεί να διαλύσει όλη την αμυντική οργάνωσή της ενάντια σε ένα πιθανό πραξικόπημα.

Στις 10 Σεπτέμβρη όλα είναι ήρεμα. Οι μονάδες του Ναυτικού εγκαταλείπουν το λιμάνι του Βαλπαραΐσο για ασκήσεις με τον αμερικανικό στόλο. Μέσα στη νύχτα εξεγείρονται και ρίχνουν στη θάλασσα τους στρατιώτες που ήταν πιστοί στο καθεστώς. Λίγο μετά, ο Αλιέντε πληροφορείται το γεγονός και μάταια ψάχνει να ειδοποιήσει τον Πινοσέ! Το Ναυτικό αποβιβάζεται και καταλαμβάνει στρατηγικές θέσεις στο Βαλπαραΐσο.

Στις οκτώ το πρωί ο Αλιέντε, σε κατάσταση πολιορκίας, ανακοινώνει στο ραδιόφωνο την είδηση της εξέγερσης και καλεί τους εργαζόμενους να επιστρέψουν στις θέσεις εργασίας τους και να κρατήσουν «την ψυχραιμία και την ηρεμία τους»: «Υπ' αυτές τις συνθήκες, είμαι πεπεισμένος ότι οι στρατιώτες ξέρουν ποιο είναι το καθήκον τους. Σε κάθε περίπτωση, ο λαός και οι εργαζόμενοι, κυρίως αυτοί, πρέπει να είναι αρκετά μαχητικοί, αλλά στους χώρους εργασίας τους».

Η ηγεσία της Λαϊκής Ενότητας συναντιέται και καταλήγει: «Δεν πρέπει να αντισταθούμε· οι εργάτες πρέπει να εγκαταλείψουν τους χώρους εργασίας τους και να επιστρέψουν στα σπίτια τους». Ο Στρατός συγκεντρώνεται

προσά στο προεδρικό μέγαρο της Μονέδα, τα αεροπλάνα το βομβαρδίζουν. Το μεσημέρι 20 άτομα αντιστέκονται ακόμη, στις 2 η ώρα τα πάντα έχουν τελειώσει. Ο Αλιέντε αυτοκτονεί.

Έπειτα από αυτό το γεγονός, ο στρατός είναι ελεύθερος να κάνει ό,τι θέλει και επιδίδεται μεθοδικά σε σφαγές και κυνήγι. Βασανίζει όσους απομένουν στις εργατικές καταλήψεις, τις Ζώνες, τις Επιτροπές για τον Έλεγχο των Προμηθειών και των Τιμών, τους καταληψίες αγρότες, τις επιτροπές άμυνας, τις ομάδες γυναικών, προβαίνει σε εκκαθαρίσεις στα πανεπιστήμια και τις *problaciones*, με στόχο να κυριαρχήσει η λευκή τρομοκρατία ενάντια σε εκείνους τους *rotos* που τόλμησαν να τρομοκρατήσουν την αστική τάξη.

Οι οποίοι δεν το αφήνουν να περάσει έτσι υποθέτω...

Ακριβώς αυτό! Αλλά σε συνθήκες που η απειλή είναι ανοργάνωτη και άοπλη. Οι αγωνιστές της Λαϊκής Ενότητας και των Ζωνών συγκεντρώνονται στο εργοστάσιο Indumet και καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι είναι πρακτικά αδύνατο να αντισταθούν. Η συγκέντρωση δέχεται επίθεση και διαλύεται. Κάποια όπλα του Σοσιαλιστικού Κόμματος φτάνουν στα χέρια των εργατών του εργοστασίου Sumar, οι οποίοι αντιστέκονται όπως μπορούν.

Τα κόμματα αποφασίζουν ότι ο αριθμός τους δεν επαρκεί και δίνουν οδηγίες για υποχώρηση. Οι επικεφαλής των κομμάτων θα περάσουν στην παρανομία ή θα τεθούν υπό την προστασία των πρεσβειών.

Για τους rotos, αντιθέτως, δεν υπάρχει καμία σανίδα σωτηρίας!

Καμία. Η οργή τους έχει φουντώσει, αλλά δεν μπορούν να κάνουν τίποτα. Δεν έχει προβλεφθεί κανένα εναλλακτικό πλάνο. Αντί να ειπωθεί ξεκάθαρα ότι η Λαϊκή Ενότητα δεν θα όπλιζε τις επιτροπές άμυνας και ότι θα έπρεπε να προετοιμαστούν γι' αυτό χωρίς τη βοήθειά της, τα κόμματα της άκρας αριστεράς προτίμησαν τις προηγούμενες εβδομάδες να το αναβάλλουν λέγοντας ότι θα προσπαθήσουν να κάνουν ό,τι μπορούν, ότι ήταν σίγουρα εφικτό αλλά θα έπρεπε να το εξετάσουν...

Η μαρτυρία που ακολουθεί είναι συγκλονιστική: «Το έβδομο και όγδοο διαμέρισμα είναι έτοιμα να κρατήσουν την περιοχή σε περίπτωση εμφυλίου πολέμου, δηλαδή να καταλάβουν τις νευραλγικές θέσεις όπως την πολυκλινική, αλλά και να υπερασπιστούν ολόκληρη την περιοχή. Αυτές οι ομάδες διαθέτουν λίγα πυροβόλα όπλα πριν το πραξικόπημα. Τα κόμματα (το Κίνημα Ενωμένης Λαϊκής Δράσης, το MIR, το Σοσιαλιστικό Κόμμα) οφείλουν να παρέχουν όπλα και σφαίρες. Την 11η Σεπτεμβρίου του

1973, ανακοινώνουν ότι θα έρθουν όπλα αλλά δεν γίνεται τίποτα. Οι ομάδες άμυνας καταλαμβάνουν τη γειτονιά, πυροβολούν την αστυνομία. Οι δρόμοι αδειάζουν, οι άνθρωποι κρύβονται. Την επόμενη μέρα ανακοινώνουν ότι θα έρθουν όπλα το βράδυ. Οι φήμες λένε ότι ο στρατηγός Πρατς έρχεται από τον Βορρά, ότι ο στρατηγός Χ έρχεται από τον Νότο. Για πέντε ημέρες οι αγωνιστές κρατούν την περιοχή περιμένοντας όπλα, τα οποία δεν θα έρθουν ποτέ».

Ομοίως και στο Βαλπαραΐσο. «Βιώνουμε μία κατάσταση απόλυτης ανικανότητας [...] Είναι αδιανόητο. Τι κάνουν οι επικεφαλής της Λαϊκής Ενότητας; Γιατί εκπαιδεύμαστε επί μήνες, γιατί περνάμε νύχτες σε στρατιωτικές ασκήσεις ή φυλάμε σκοπιά και οργανώνουμε εκατοντάδες χιλιάδες εργαζόμενους στις Βιομηχανικές Ζώνες; Για να οδηγηθούμε σήμερα σαν πρόβατα στη σφαγή; Όλο αυτό με ξεπερνά, πρέπει να φωνάξω, οι αρχηγοί μας μάς πρόδωσαν!»

Στα πιο μαχητικά εργοστάσια, οι εργάτες περιμένουν οδηγίες οι οποίες δεν έρχονται, διστάζουν, δεν μπορούν να αποφασίσουν αν πρέπει να στήσουν οδοφράγματα γύρω από το κτήριο ή αν πρέπει να κρατήσουν την πόλη. Οι αγωνιστές διχάζονται, μερικά όπλα φτάνουν από δω κι από κει, κάποιες κακοσυντονισμένες ομάδες πυροβολούν αμοιβαία η μία την άλλη... Έπειτα φτάνουν οι κατευθυντικές οδηγίες της κυβέρνησης, επικρατεί απόλυτο χάος. Λίγες αποφασισμένες μειοψηφίες αντιμετωπίζουν μέχρι θανάτου την αστυνομία και τον στρατό...

Η Λαϊκή Ενότητα έχει αφήσει υλικά και ιδεολογικά άοπλους, υποταγμένους και αποκαρδιωμένους τους *rotos*, οι πραξικοπηματίες τους αποτελειώνουν.

Κάποια στοιχεία θα μπορούσαν να κάνουν εφικτό ένα ξέσπασμα, αλλά ήταν πολύ περιορισμένα. Ο στρατός θα μπορούσε να μην είχε ακολουθήσει τους στασιαστές: πολλά στρατεύματα δίστασαν, κάποιοι στρατιώτες αρνήθηκαν να υπακούσουν και το πλήρωσαν με τη ζωή τους. Αλλά η εκκαθάριση είχε πραγματωθεί επιμελώς από πριν και τα πιο σημαντικά στοιχεία είχαν ήδη εξουδετερωθεί.

Οι καραμπινιέροι, που ήταν αρχικά πιστοί στο καθεστώς, συμμετέχουν τελικά στο πραξικόπημα, όταν καταλαβαίνουν ότι ο ίδιος ο Αλιέντε δεν πρόκειται να καλέσει σε αντίσταση. Σε μερικές περιοχές απαλλοτριώνονται όπλα από τους στρατώνες ή τα αστυνομικά τμήματα, αλλά όχι αρκετά.

Οι εκατοντάδες χιλιάδες δυνητικοί μαχητές του Σαντιάγο βρίσκονται άοπλοι μπροστά σε 50.000 τρομοκρατημένους στρατιώτες...

Τρομοκρατημένους;

Ναι, διότι οι στασιαστές αξιωματικοί τούς είχαν κάνει να πιστέψουν ότι το πραξικόπημα αποσκοπούσε στην εξουδετέρωση μιας επικείμενης δικτατορικής αρπαγής της εξουσίας από τις βαριά οπλισμένες Βιομηχανικές Ζώνες. Η Χούντα θα φτάσει στο σημείο να παρουσιάσει έναν φάκελο για το διάσημο και σκοτεινό «σχέδιο Ζ»...

Το «σχέδιο Ζ»! Αλλά ... Εσείς...

Μα όχι, αυτό δεν έχει καμία σχέση μ' εμένα! Μην παριστάνετε τον χαζό επιτέλους, ενώ δεν είστε!... Πρόκειται για ένα κατασκευασμένο έγγραφο που υποτίθεται ότι αποδείκνυε μια επικείμενη μπολσεβίκικη συνωμοσία στη Χιλή...

Α ναι, οι «κόκκινοι» με το μαχαίρι στα δόντια...

Ναι, δυστυχώς δεν έχουν τίποτα περισσότερο εκτός από μαχαίρια... Και απέναντί τους αεροπλάνα και τανκς. Αλλά αυτή η στρατηγική αντανακλά έναν αληθινό φόβο: ο δημόσιος λόγος για τις Βιομηχανικές Ζώνες είχε μυθοποιήσει και υπερεκτιμήσει την πραγματικότητα σε πολύ μεγάλο βαθμό, αλλά η άκρα δεξιά τον έλαβε σοβαρά υπόψη της! Το πραξικόπημα έχει λοιπόν προετοιμαστεί σαν ένα *blitzkrieg*. Στις ραδιοφωνικές του εξαγγελίες εκείνη την ημέρα, ο Πινοσέτ εμφανίζεται εξαιρετικά ανήσυχος, φοβούμενος ένα σενάριο σαν εκείνο της Ισπανίας.

Σε γενικές γραμμές, αυτή η εικόνα που είχαν οι αξιωματικοί για το «πραξικόπημα των κόκκινων» επηρεάστηκε αρκετά από τις μιλιταριστικές τους αντιλήψεις. Ωστόσο, οφείλουμε να αναγνωρίσουμε ότι είχαν μια σωστή κατανόηση της κατάστασης: η ρήξη με τη δημοκρατική ειρήνευση, η αποχώρηση όλης της κλίμακας των φαφλατάδων που συμμετείχαν στην κυβέρνηση ή στο Κοινοβούλιο, και μια επίθεση που αψηφά το αστικό δημοκρατικό δίκαιο, δηλαδή είναι *δικτατορική*, είναι πραγματικά το μόνο πράγμα που έχει να φοβηθεί ο στρατός τη στιγμή εκείνη.

Τα κόμματα της άκρας αριστεράς επανέφεραν αυτήν τη λύση διαρκώς σε *επίπεδο λόγων* τροφοδοτώντας τον φόβο της αστικής τάξης, χωρίς όμως ποτέ να οργανώσουν με συνέπεια σε *επίπεδο πράξεων* μια τέτοια προετοιμασία. Η τραγικότητα της υπόθεσης έγκειται στο ότι ο λόγος τους αρκούσε για να εξασφαλίσουν μια σχετική εμπιστοσύνη από την πλευρά των *rotos*. Οι πράξεις τους

ΡΑΝΤΕΒΟΥ ΜΕ ΤΟΝ Ζ

ευθυγραμμίζονταν συστηματικά με την πρακτική της Λαϊκής Ενότητας, θέτοντας σε μεγάλο κίνδυνο εκείνους που ισχυρίζονταν ότι εκπροσωπούσαν. Αρκέστηκαν στη δημοκρατική έκφραση των διαφωνιών τους, στο να ανταγωνίζονται με τα άλλα κόμματα σε ένα αυστηρά πολιτικάντικο παιχνίδι!

Αλλά όταν κάθε εργατική αντίσταση ενάντια στην παραγωγή, κάθε υπερβολικά ριζοσπαστική κριτική προς τη Λαϊκή Ενότητα θεωρείται ότι παίζει το παιχνίδι της δεξιάς και του ιμπεριαλισμού, πώς είναι δυνατόν να γίνει κάλεσμα για οργάνωση έξω και ενάντια στην κυβέρνηση;

Πολύ καλή ερώτηση. Αλλά νομίζω ότι αυτή η επιλογή δεν απορρίφθηκε λόγω στρατηγικής. Έχω την εντύπωση ότι η κυβέρνηση της Λαϊκής Ενότητας αντιμετωπιζόταν πάντα σαν μία ουδέτερη οντότητα, έξω από τον ταξικό πόλεμο που βρισκόταν σε εξέλιξη, η λειτουργία της οποίας υποτίθεται ότι ήταν η υποστήριξη των προλεταριακών αγώνων, παρά τις αποδείξεις για το αντίθετο. Ενώ ο λόγος του Σοσιαλιστικού Κόμματος ξεκινούσε από ξεκάθαρες θέσεις, κατέληγε σε μπερδεμένα και αποθαρρυντικά συμπεράσματα, τα οποία καλούσαν, σε τελική ανάλυση, στην πλήρη επαναφορά της εξουσίας στα χέρια της κυβέρνησης. «[Οι πραξικοπηματίες] δεν ισχυρίζονται μόνο ότι θέλουν να ανατρέψουν την κυβέρνηση, αλλά να επιβληθούν βίαια ως τάξη, χύνοντας ένα ποτάμι αίματος έτσι ώστε οι εργάτες να μην μπορέσουν να διεκδικήσουν την ανάκτηση της εξουσίας σύντομα. [...] Γι' αυτό η αντίδραση προς τον εμφύλιο πόλεμο δεν μπορεί να είναι ούτε αμυντική ούτε παθητική [...] Όλα τα μαζικά όργανα [...] πρέπει να παραμείνουν σε κατάσταση εγρήγορσης και επαναστατικής ετοιμότητας και να αναπτύξουν πρωτοβουλίες που θα βοηθήσουν την άμυνα της κυβέρνησης». Μετά τον Κόκκινο Οκτώβρη, η εφημερίδα του MIR Punto Final κυκλοφορεί με τον τίτλο: «Να ανατρέψουμε την αστική εξουσία ΤΩΡΑ».

Αλλά ως «αστική εξουσία» εννοείται για άλλη μια φορά η αστική «δεξιά» εξουσία.

Ναι. Για την εφημερίδα του MIR «η κυβέρνηση του Προέδρου Αλιέντε είναι δεσμευμένη απέναντι στον λαό να ολοκληρώσει ένα πρόγραμμα που σημαίνει ουσιαστικά την έναρξη της οικοδόμησης του σοσιαλισμού στην πατρίδα μας. Η αστική τάξη προσπαθεί να αποτρέψει την επίτευξη αυτού ακριβώς του στόχου». Η αριστερή πτέρυγα της αστικής τάξης ενώ επιχειρεί απεγνωσμένα να διατηρήσει την κοινωνική ειρήνη, να μεσολαβήσει, να αποφύγει τις επιτροπές, να αυξήσει την παραγωγή, να κάνει σεβαστή την αστική νομιμότητα, συνεχίζει να ταυτίζεται με το αντίθετό της, τη «λαϊκή εξουσία», μια έννοια που είναι εξαιρετικά ασαφής...

Ναι, η έννοια του «λαού» είναι το τέλμα μέσα στο οποίο βυθίζονται πολλοί επαναστάτες της εποχής.

Απολύτως! Πολύ ωραία παγίδα αυτή η έννοια, εξαλείφει ύπουλα τον κοινωνικό ανταγωνισμό, παριστάνοντας ότι συμφιλιώνει αυτά που δεν συμφιλιώνονται, αγκαλιάζοντας συγκεχυμένα τους *rotos* και τους αστούς της αριστεράς, τους εκμεταλλευόμενους και τις επιταγές της εθνικής παραγωγής, τους άστεγους και τους ιδιοκτήτες, σε ένα ενιαίο σύνολο με κοινά συμφέροντα. Μια βαθιά εθνικιστική έννοια καθώς οριοθετείται από τα εθνικά σύνορα...

Αλλά για να κλείσουμε, τι θα ήταν εφικτό να γίνει εκείνη τη στιγμή;

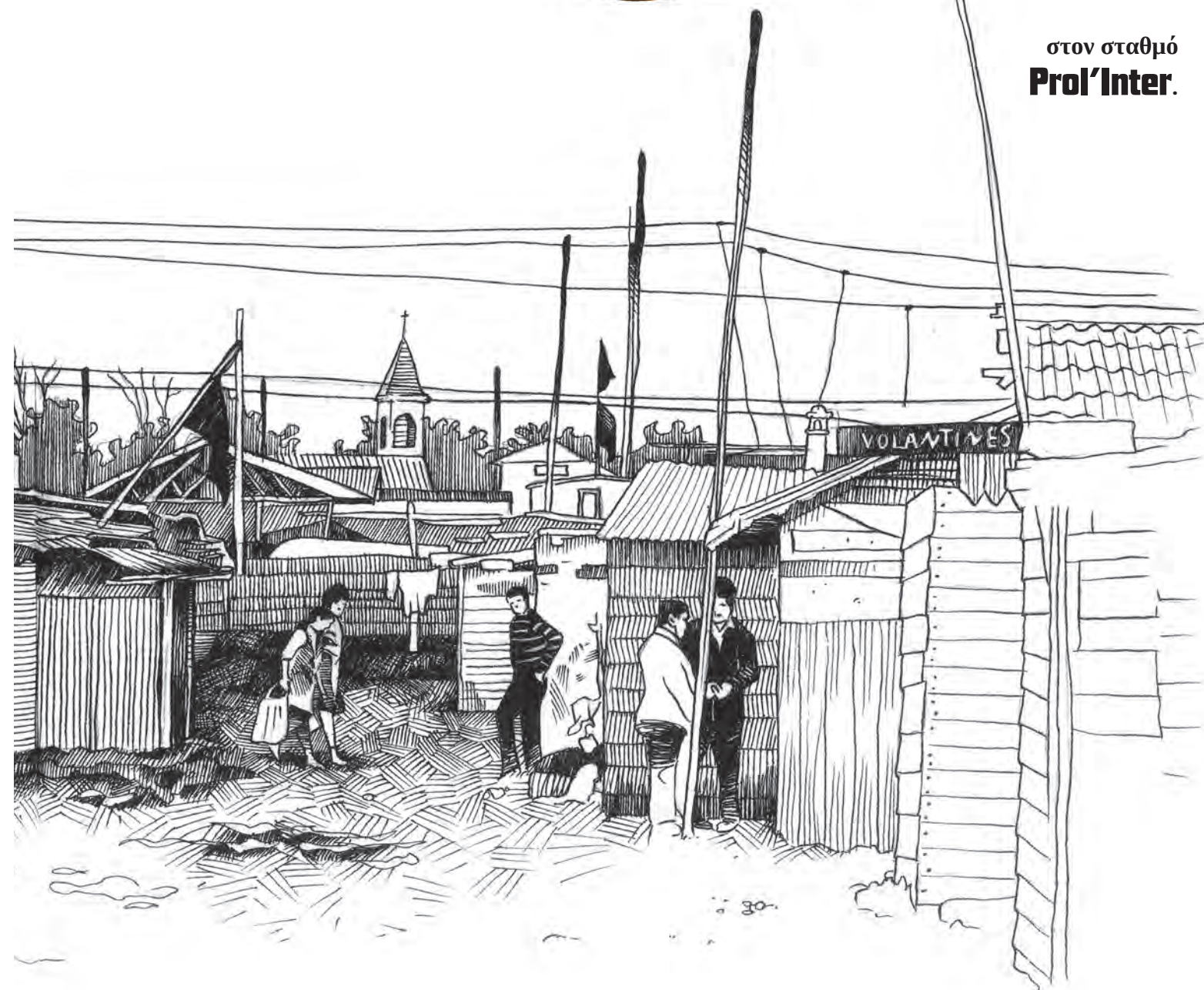
Αυτή η ερώτηση δεν έχει νόημα, παρότι είναι εμφανές ότι προσπαθεί να δώσει ένα μάθημα Ιστορίας: έτσι έπρεπε να είχε γίνει αυτό, εκείνο ήταν το μεγάλο λάθος που κατέστρεψε τα πάντα και ούτω καθεξής. Κατά τη γνώμη μου, ένα είναι το στοίχημα που παραμένει μέχρι και σήμερα: Το να φτάσουμε σε μια αρκετά οξυδερκή κριτική ανάλυση των επαναστατικών περιόδων, προκειμένου να μην είμαστε αποκλειστικά προσκολλημένοι σε ό,τι λένε ή κάνουν τα πολιτικά κόμματα και οι παρατάξεις, είτε ακροαριστερές είτε αναρχικές, να μην

εστιάζουμε σε πολιτικά δόγματα, αλλά στις διαφορετικές κοινωνικές δυναμικές της ρήξης ώστε να αντλήσουμε διδάγματα για τα μελλοντικά κινήματα. Το να δίνεις μαθήματα εκ των υστέρων, λες και οι ιστορικές κοινωνικές δυνάμεις είναι παιδιά που μπορούμε να τα καθοδηγήσουμε εξηγώντας τους τα πράγματα, βομβαρδίζοντάς τα με πληροφορίες ή παρέχοντάς τους την τέλεια ιδέα τη σωστή στιγμή, είναι μια αυταπάτη... Δυστυχώς, σε κάθε περίπτωση, είναι σίγουρο ότι οι παγίδες του Λαϊκού Μετώπου, της έννοιας του λαού, της ειρηνικής μετάβασης, της υπεροχής που δίνεται στον ριζοσπαστικό λόγο έναντι της δράσης κ.λπ. θα συνεχίσουν να σώζουν τον Καπιταλισμό για πολύ καιρό ακόμη. Αλλά, ποιος ξέρει;

Ευχαριστούμε κύριε Ζ.

**Ήταν η εκπομπή «Ραντεβού με τον Ζ»,
βασισμένη στην ιδέα του
Patrick Réquenaud,**

**στον σταθμό
Prol'Inter.**

ΓΛΩΣΣΑΡΙ:

Πρόσωπα:

***Σαλβαδόρ Αλιέντε
(Salvador Allende):**

Ιδρυτικό μέλος του Σοσιαλιστικού Κόμματος. Πρόεδρος της Δημοκρατίας από το 1970 έως το 1973. Σκοτώθηκε κατά τη διάρκεια του πραξικοπήματος.

***Κάρλος Αλταμιράνο
(Carlos Altamirano):**

Πρώτος Γραμματέας του Σοσιαλιστικού Κόμματος.

***Πέδρο Βούσκοβιτς Μπράβο
(Pedro Vuskovic Bravo):**

Μέλος του Σοσιαλιστικού Κόμματος, υπουργός Οικονομίας μέχρι το 1972.

***Ορλάνδο Μίλιας
(Orlando Milias):**

Μέλος του Κομμουνιστικού Κόμματος, υπουργός Οικονομίας μετά το 1972.

***Λουίς Κορβαλάν
(Luis Corvalan):**

Πρώτος Γραμματέας του Κομμουνιστικού Κόμματος.

***Πάμπλο Νερούδα
(Pablo Neruda):**

Ποιητής, μέλος του Κομμουνιστικού Κόμματος. Επίσημα δηλώθηκε ότι πέθανε από καρκίνο στο Σαντιάγο δέκα ημέρες μετά το πραξικόπημα.

***Μιρέγια Μπάλτρα
(Mireya Baltra):**

Μέλος του Κομμουνιστικού Κόμματος, υπουργός Εργασίας.

***Ζακ Σονσόλ
(Jacques Chonchol):**

Μέλος του Χριστιανοδημοκρατικού Κόμματος μέχρι το 1970, έπειτα μέλος της Ενωμένης Λαϊκής Δράσης. Υπουργός Γεωργίας και στις δύο θητείες.

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ:

***Αύγουστος 1932:** Το διάταγμα 532 θεσπίζεται υπό την Προεδρία του Σοσιαλιστή Μάρμαντιουκ Γκρόουβ.

***4 Σεπτεμβρίου 1964:** Ο Εδουάρδο Φρέι Μοντάλβα εκλέγεται Πρόεδρος της Δημοκρατίας.

***9 Μαρτίου 1969:** Σφαγή στο Πουέρτο Μοντ έπειτα από εντολή του Υπουργού Εσωτερικών Πέρες Ζούκοβιτς του Χριστιανοδημοκρατικού Κόμματος.

***26 Μαΐου 1969:** Υπογράφεται το Σύμφωνο των Άνδεων.

***17 Δεκεμβρίου 1969:** Σχηματίζεται η Λαϊκή Ενότητα εν όψει των επόμενων εκλογών.

1970

***22 Ιανουαρίου:** Ο Σαλβαδόρ Αλιέντε επιλέγεται υποψήφιος της Λαϊκής Ενότητας στις Προεδρικές εκλογές.

***4 Σεπτεμβρίου:**
Ο Αλιέντε κερδίζει στις Προεδρικές εκλογές.

***15 Οκτωβρίου:** Επικυρώνεται το Καταστατικό Συνταγματικών Εγγυήσεων.

***22 Οκτωβρίου:**
Απόπειρα πραξικοπήματος από τον στρατηγό Βιό.

***24 Οκτωβρίου:**
Η Εθνοσυνέλευση ανακηρύσσει Πρόεδρο τον Αλιέντε.

***3 Νοεμβρίου:** Ο Αλιέντε αναλαμβάνει τα καθήκοντά του.

***12 Νοεμβρίου:**
Δίνεται αμνηστία στους πολιτικούς κρατούμενους.

***1 Δεκεμβρίου:** Πρώτη εφαρμογή του διατάγματος 532 για την απαλλοτρίωση του εργοστασίου Bellavista-Tomé.

***7 Δεκεμβρίου:** Συμφωνία ανάμεσα στην κυβέρνηση και την Ενοποιημένη Ομοσπονδία Εργατών η οποία ορίζει τον Τομέα Κοινωνικής Ιδιοκτησίας.

***31 Δεκεμβρίου:** Εθνικοποίηση των ανθρακωρυχείων.

1971

- *4 Ιανουαρίου:** Διανέμονται δωρεάν για πρώτη φορά μισόλιτρες συσκευασίες γάλακτος σε όλα τα παιδιά.
- *11 Ιανουαρίου:**
Δημιουργείται το Εθνικό Αγροτικό Συμβούλιο.
- *27 Μαρτίου:** Εθνικοποίηση της παραγωγής σιδήρου.
- *4 Απριλίου:** Η Λαϊκή Ενότητα παίρνει το 50% των ψήφων στις δημοτικές εκλογές.
- *13 Μαΐου:** Η Ενοποιημένη Ομοσπονδία Εργατών θεσμοθετείται, χρηματοδοτούμενη από μία εισφορά 0,5% επί των μισθών.
- *29 Μαΐου:**
Εθνικοποίηση της παραγωγής νιτρικής ποτάσας.
- *8 Ιουνίου:** Η Οργανωμένη Λαϊκή Πρωτοπορία εκτελεί τον Πέρες Ζούκοβιτς, υπάιτιο της σφαγής του Πουέρτο Μοντ.
- *11 Ιουλίου:** Το Κογκρέσο ψηφίζει ομόφωνα την εθνικοποίηση των ορυχείων χαλκού.
- *29 Ιουλίου:** Σχηματίζονται οι Επιτροπές για τον Έλεγχο των Προμηθειών και των Τιμών.
- *21 Αυγούστου:** Πρώτη Διαμαρτυρία της Κατσαρόλας (cacerolazo), πρώτη απεργία των εμπόρων.
- *10 Οκτωβρίου:** Η αντιπολίτευση παρουσιάζει στο Κογκρέσο το σχέδιο Χάμιλτον-Φουεντεάλμπα, προτείνοντας να περιοριστεί η επέκταση του Τομέα Κοινωνικής Ιδιοκτησίας και να ανακληθεί το διάταγμα 532.
- *20 Οκτωβρίου:** Η Λαϊκή Ενότητα παρουσιάζει στο Κογκρέσο τη δική της αντιπρόταση νόμου οριοθετώντας τους δημόσιους, ιδιωτικούς και μεικτούς τομείς ιδιοκτησίας καθώς και τα ποσοστά αποζημίωσης.
- *26 Νοεμβρίου:**
Διαμαρτυρία της Κατσαρόλας, δράσεις της αντιπολίτευσης.
- *1 και 2 Δεκεμβρίου:** Διαμαρτυρία της Κατσαρόλας στην οποία συμμετέχουν 20.000 γυναίκες από πλούσιες συνοικίες. Συγκρούσεις με αγωνιστές του MIR.
- *22 Δεκεμβρίου:** Δημιουργείται μια ομάδα προστασίας στο περιβάλλον του Σαλβαδόρ Αλιέντε.

***Μιγκέλ Ενρίκες
(Miguel Enriquez):**

Γενικός Γραμματέας του MIR. Δολοφονήθηκε από την DINA το 1974.

***Εδουάρδο Φρέι Μοντάλβα
(Eduardo Frei Montalva):**

Αρχηγός του Χριστιανοδημοκρατικού Κόμματος, Πρόεδρος της Χιλής από το 1964 έως το 1970. Πέθανε από δηλητήριο το 1982.

***Ραδομίρο Τόμιτς
(Radomiro Tomic):**

Μέλος του Χριστιανοδημοκρατικού Κόμματος. Υποψήφιος κατά τις Προεδρικές εκλογές του 1970.

*** Πέρες Ζούκοβιτς
(Perez Zujovic):**

Μέλος του Χριστιανοδημοκρατικού Κόμματος. Υπουργός Εσωτερικών κατά τη θητεία του Φρέι. Εκτελέστηκε από την Οργανωμένη Λαϊκή Πρωτοπορία το 1971.

***Χόρχε Αλεσσάντρι
(Jorge Alessandri):**

Πρόεδρος της Χιλής από το 1958 έως το 1964. Υποψήφιος του Εθνικού Κόμματος το 1970.

***Ρενέ Σνάνιτερ
(René Schneider):**

Αρχηγός του Γενικού Επιτελείου Στρατού κατά την εκλογή του Αλιέντε. Σκοτώθηκε σε μία απόπειρα απαγωγής στις 22 Οκτωβρίου 1970.

***Ρομπέρτο Βιό
(Roberto Viaux):**

Υποκινητής του αποτυχημένου πραξικοπήματος.

ΡΑΝΤΕΒΟΥ ΜΕ ΤΟΝ Ζ

*Αουγούστο Πινοσέτ (Augusto Pinochet):

Αρχηγός του Στρατού Ξηράς, στη συνέχεια Αρχηγός του Γενικού Επιτελείου Στρατού μετά την παραίτηση του Κάρλος Πρατς

*Ρομπέρτο Σουπέρ (Roberto Souper):

Συνταγματάρχης, υποκινητής του Tancazo.

*Κάρλος Πρατς (Carlos Prats):

Αρχηγός του Στρατού από το 1970 έως το 1973. Δολοφονήθηκε από την DINA το 1974.

*Αλμπέρτο Μπασελέ (Alberto Bachelet):

Ταξίαρχος της Χιλιανής Αεροπορίας. Μετά το Πραξικόπημα τον σκότωσαν οι πρώην συνάδελφοί του.

*Μάρμαντιουκ Γκρόουβ (Marmaduke Grove):

Ιδρυτικό μέλος του Σοσιαλιστικού Κόμματος. Ως αρχηγός του Γενικού Επιτελείου Αεροπορίας υποδαύλισε αρκετά πραξικοπήματα, εκ των οποίων ένα πέτυχε εγκαθιδρύοντας το 1932 τη Σοσιαλιστική Δημοκρατία της Χιλής, η οποία διήρκησε δώδεκα ημέρες.

Λεξιλόγιο:

***Campamento:** Οργανωμένη φτωχογειτονιά, συχνά προσκείμενη σε ένα πολιτικό κόμμα.

***Canasta Popular:** «Λαϊκό Καλάθι» το οποίο περιλάμβανε σε εβδομαδιαία βάση μια ποσότητα βασικών τροφίμων.

***Cacerolazo:** Διαμαρτυρία στην οποία χτυπούσαν ρυθμικά άδειες κατσαρόλες ενάντια στην πείνα (αληθινή ή μη).

1972

*11 Ιανουαρίου: Το Χριστιανοδημοκρατικό Κόμμα διακόπτει τελείως τις σχέσεις του με τη Λαϊκή Ενότητα.

*4 Φεβρουαρίου: Σύνοδος των κομμάτων της Λαϊκής Ενότητας στο El Arrayan.

*15 Φεβρουαρίου: Ενώπιον της «Λέσχης των Παρισίων», η χιλιανή αντιπροσωπεία ζητά αναδιάρθρωση του χρέους που προέβλεπε μια τετραετή αναβολή και την κατανομή του σε μία δεκαετία.

*19 Φεβρουαρίου: Το Κογκρέσο ψηφίζει υπέρ της πρότασης Χάμιλτον-Φουεντεάλμπα, διατηρώντας το δικαίωμα να αποφασίζει για τον Τομέα Κοινωνικής Ιδιοκτησίας.

*21 Φεβρουαρίου:
Ο Αλιέντε βάζει βέτο από τη θέση του ως Προέδρου.

*4 Μαρτίου: Αντιπρόσωποι της αντιπολίτευσης και της ανώτερης αστικής τάξης συγκεντρώνονται και συντάσσουν ένα σχέδιο αποσταθεροποίησης του καθεστώτος, το «Σχέδιο του Σεπτέμβρη».

*12 Απριλίου: Η αντιπολίτευση κατεβάζει 300.000 άτομα στους δρόμους «για τη δημοκρατία και την ελευθερία».

*18 Απριλίου: Η αριστερά απαντά με μια διαδήλωση «για την πατρίδα» με 400.000 κόσμο.

*12 Μαΐου: Στην Κονσεψιόν πραγματοποιείται διαδήλωση της αντιπολίτευσης «για την ελευθερία». Αντιδιαδήλωση της αριστεράς. Η καταστολή έχει ως αποτέλεσμα δύο νεκρούς και πολλούς τραυματίες.

*5 Ιουνίου: Σύσκεψη στο Λο Κούρο όπου η αριστερή και δεξιά πτέρυγα της Λαϊκής Ενότητας συγκρούονται.

*27 Ιουνίου: Συγκροτείται στο επίπεδο της περιφέρειας του Σαντιάγο το «Συντονιστικό Όργανο των Εργαζομένων της Βιομηχανικής Ζώνης Cerillos-Mairu».

*7 Ιουλίου: Δημιουργείται η Δημοκρατική Συνομοσπονδία συνενώνοντας όλα τα κόμματα της αντιπολίτευσης.

*21 Ιουλίου: Η αντιπολίτευση παρουσιάζει την πρόταση νόμου για τον Έλεγχο των Όπλων.

*22 Ιουλίου: Λαϊκή Συνέλευση της Κονσεψιόν όπου συγκεντρώνεται η αριστερή πτέρυγα της Λαϊκής Ενότητας.

- *5 Αυγούστου:** Σφαγή στο *campamento* Λο Ερμίδα.
- *17 Αυγούστου:** Η κυβέρνηση αποφασίζει την απελευθέρωση των τιμών πολλών προϊόντων.
- *21 Αυγούστου:** Απεργία των εμπόρων και ενέργειες των φασιστικών παραστρατιωτικών ομάδων. Η Λαϊκή Ενότητα κηρύσσει Κατάσταση Έκτακτης Ανάγκης.
- *30 Αυγούστου:** Η Εκτελεστική Επιτροπή της Λαϊκής Ενότητας δημοσιεύει μια ανακοίνωση, καλώντας σε απεργία και στην οργάνωση ομάδων αυτοάμυνας σε περίπτωση πραξικοπήματος.
- *4 Σεπτεμβρίου:** Επέτειος της εκλογής του Αλιέντε. Διαδήλωση υποστήριξης με τη συμμετοχή 800.000 ατόμων.
- *5 Σεπτεμβρίου:** Η αντιπολίτευση αποφασίζει να μεταφέρει έναν μήνα μετά την εφαρμογή του Σχεδίου του Σεπτέμβρη.
- *19 Σεπτεμβρίου:** Θεσπίζεται ο Νόμος για τους Αυτόχθονες που παρέχει νομική στήριξη στους Μαπούτσε πλαισιώνοντας το κίνημά τους για την ανάκτηση εδαφών.
- *1 Οκτωβρίου:** Η Λαϊκή Ενότητα μιλά για τη δημιουργία μιας δημόσιας εταιρείας μεταφορών, που αποτελεί πρόσχημα για την έναρξη της εφαρμογής του Σχεδίου του Σεπτέμβρη.
- *10 Οκτωβρίου:** Διαδήλωση της αντιπολίτευσης με τη συμμετοχή 300.000 ατόμων.
- *11 Οκτωβρίου:** Απεργία διαρκείας των οδικών μεταφορέων.
- *14 Οκτωβρίου:** 20 από τις 25 επαρχίες βρίσκονται σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης και υπό στρατιωτικό έλεγχο. Το Χριστιανοδημοκρατικό Κόμμα κατηγορεί τη Λαϊκή Ενότητα για παραβίαση του Καταστατικού Συνταγματικών Εγγυήσεων.
- *17-18 Οκτωβρίου:** Πολλοί άλλοι τομείς συμμετέχουν στην απεργία.
- *19 Οκτωβρίου:** Δημιουργία του Εθνικού Συμβουλίου Συλλογικής Άμυνας.
- *21 Οκτωβρίου:** Ο Νόμος για τον Έλεγχο των Όπλων τίθεται σε ισχύ.
- *25 Οκτωβρίου:** Παρουσίαση της Χάρτας της Χιλής στην κυβέρνηση.
- *27 Οκτωβρίου:** Οι Βιομηχανικές Ζώνες του Σαντιάγο παρουσιάζουν στην κυβέρνηση τη δική τους *Pliego del Pueblo* (Χάρτα του Λαού).
- *Centro de Madre:** Τοπικό κέντρο παροχής καθημερινής βοήθειας σε γυναίκες.
- *Cordonazo:** Παραπέμπει στο Cordobazo στην Αργεντινή. Επίδειξη ισχύος από τις Ζώνες του Σαντιάγο στις 18 Ιουλίου του 1973.
- *Fundo/Latifundium:** Αγροτική ιδιοκτησία.
- *Golpe (de Estado):** Πραξικόπημα.
- *Gremio:** Σύλλογος, συνδικαλιστική οργάνωση, συνήθως εργοδοτική.
- *Interventor:** Στέλεχος που παίζει τον ρόλο του διαμεσολαβητή μεταξύ της κυβέρνησης και των εθνικοποιημένων επιχειρήσεων.
- *Junta de Vecino:** Επιτροπή Γειτονιάς.
- *Mano dura:** Σιδερένια πυγμή
- *Manzana:** Μονάδα κατοικίας στο εσωτερικό ενός *campamento*.
- *Momio:** «Μούμια»: άκαμπτος συντηρητικός αστός
- *Moneda:** Προεδρικό Μέγαρο στο Σαντιάγο.
- *Olla Comun:** «Κοινή κατσαρόλα», έκφραση αλληλεγγύης μεταξύ των φτωχών που βασιζόταν στην ιδέα ότι καθένας μπορούσε να φέρει ό,τι έχει για να ξεκινήσει το μαγείρεμα στην κατσαρόλα.
- *Pliego de Chile:** Χάρτα της Χιλής. Ανοιχτή επιστολή των απεργών εργοδοτών προς την Κυβέρνηση.
- *Poblacion:** Φτωχογειτονιά / Παραγκούπολη.
- *Poblador:** Κάτοικος μιας *poblacion*.
- *Roto:** Προλετάριος
- *Tancazo:** Αποτυχημένη προσπάθεια πραξικοπήματος από ένα ένοπλο σύνταγμα την 29η Ιουνίου 1973.
- *Toma:** «Οικειοποίηση» μέσω καταλήψεων γης, επιχειρήσεων ή κτηρίων.

ΡΑΝΤΕΒΟΥ ΜΕ ΤΟΝ Ζ

Διάφορα:

*Congrès/ Assemblée/ Parlement:

Σε γενικές γραμμές, πρόκειται για το Νομοθετικό Σώμα με τμήματα Άνω Βουλής, Κάτω Βουλής κ.λπ.

*Tarea Urgente:

Ενημερωτική έκδοση των Βιομηχανικών Ζωνών.

*Chile Hoy: Εφημερίδα του Σοσιαλιστικού Κόμματος.

*La Aurora de Chile:

Εφημερίδα του Σοσιαλιστικού Κόμματος.

*El Siglo: Εφημερίδα του Κομμουνιστικού Κόμματος.

*Punto Final: Εφημερίδα του Κινήματος της Επαναστατικής Αριστεράς (MIR).

*El Mercurio: Εφημερίδα της Δεξιάς

*Contraloria:

Αυτόνομος κρατικός οργανισμός υπεύθυνος για τον έλεγχο της νομιμότητας των πράξεων της δημόσιας διοίκησης. Βρισκόταν υπό τον έλεγχο της αντιπολίτευσης κατά τη διάρκεια της διακυβέρνησης της Λαϊκής Ενότητας.

*Mapuches:

Αυτόχθονες Ινδιάνοι οι οποίοι αντιπροσώπευαν περίπου το 5% του πληθυσμού, μεγάλος αριθμός των οποίων ζούσαν στην επαρχία Καουτέν (Temuco ή Κονσεψιόν).

Η μεγάλη πλειοψηφία του χιλιανού πληθυσμού είναι μιγάδες, μόνο η ελίτ έχει αυστηρά ευρωπαϊκή καταγωγή.

*2 Νοεμβρίου: Κηρύσσεται Κατάσταση Έκτακτης Ανάγκης. Τρεις στρατηγοί μπαίνουν στην κυβέρνηση.

*3 Νοεμβρίου: Οι υπεύθυνοι της απεργίας καλούνται από το Πολιτικο-Στρατιωτικό Συμβούλιο.

*5 Νοεμβρίου: Η απεργία λήγει.

1973

*7 Ιανουαρίου: Η κυβέρνηση ανακοινώνει το πέραςμα στην «οικονομία του πολέμου».

*21 Ιανουαρίου: Ο Στρατηγός Μπασελέ τίθεται επικεφαλής στην Εθνική Γραμματεία Διανομής.

*23 Ιανουαρίου: Παρουσιάζεται στο Κογκρέσο το Σχέδιο Πρατς-Μίλιας για τον περιορισμό του Τομέα Κοινωνικής Ιδιοκτησίας.

*25-26 Ιανουαρίου: Ενάντια σε αυτό το σχέδιο, οι Ζώνες καταλαμβάνουν τις γειτονιές τους και παρουσιάζουν το «Πρόγραμμα Άμεσης Δράσης».

*4 Μαρτίου: Η Δημοκρατική Συνομοσπονδία κερδίζει τις εκλογές με 55,6% των ψήφων.

*31 Μαρτίου: Ο νέος Υπουργός Εσωτερικών ανακοινώνει ότι δεν θα ανεχτεί τις παράνομες καταλήψεις επιχειρήσεων.

*17 Απριλίου: Ξεκινά η απεργία των μεταλλωρύχων στο ορυχείο Ελ Τενιέντε.

*11 Μαΐου: Ο Αλιέντε αναθέτει στο Συνταγματικό Δικαστήριο τη διευθέτηση των διαφορών στο ζήτημα του βέτο που έχει βάλει για το σχέδιο Χάμιλτον-Φουεντεάλμπα.

*24 Μαΐου: Λήγει η στρατιωτική δικτατορία στην Αργεντινή, επιστροφή στον Περονισμό.

*28 Μαΐου: Ο Στρατός αρχίζει να μετασχηματίζει τις επιχειρήσεις του από «αμυντικές» σε «επιθετικές-αμυντικές».

*31 Μαΐου: Το Συνταγματικό Δικαστήριο δηλώνει την αναρμοδιότητά του.

*14 Ιουνίου: Πορεία των μεταλλωρύχων του Ελ Τενιέντε στο Σαντιάγο.

***29 Ιουνίου:** Το 2ο Σύνταγμα του Στρατηγού Σουπέρ επιχειρεί μάταια ένα πραξικόπημα, το Tancazo.

***30 Ιουνίου:** Η οργάνωση της άκρας δεξιάς «Πατρίδα και Ελευθερία» κηρύσσεται παράνομη.

***3 Ιουλίου:** Τέλος της απεργίας του Ελ Τενιέντε. Οι στρατηγοί φεύγουν από την κυβέρνηση.

***18-19 Ιουλίου:** Cordonazo.

***26 Ιουλίου:** Μεγάλης έκτασης στρατιωτικές έρευνες στις εργατικές οργανώσεις και τις επιτροπές γειτονιών.

***2 Αυγούστου:** Ο Αλιέντε αποσύρει το βέτο για τον νόμο Χάμιλτον-Φουεντεάλμπα.

***4 Αυγούστου:** Νέες έρευνες του Στρατού στα εθνικοποιημένα ή επιταγμένα εργοστάσια.

***7 Αυγούστου:** Οι πιστοί στο καθεστώς ναύτες συλλαμβάνονται και βασανίζονται.

***9 Αυγούστου:** Ο Αλιέντε σχηματίζει το Συμβούλιο Εθνικής Σωτηρίας το οποίο περιλαμβάνει και Αξιωματικούς.

***21 Αυγούστου:** Νέα απεργία των μεταφορέων και των ελεύθερων επαγγελματιών.

***23 Αυγούστου:** Η Βουλή των Αντιπροσώπων κηρύσσει την κυβέρνηση παράνομη.

***24 Αυγούστου:** Ο στρατηγός Πρατς οδηγείται σε παραίτηση. Ο Πινοσέτ τον αντικαθιστά.

***1 Σεπτεμβρίου:** Η κυβέρνηση διακόπτει τις διαπραγματεύσεις με τους οδικούς μεταφορείς και το Εθνικό Συμβούλιο Συλλογικής Άμυνας καλεί σε «καθολική και εθνική επίθεση ενάντια στον Αλιέντε».

***4 Σεπτεμβρίου:** Μεγαλειώδης πορεία 700.000 ατόμων που υποστηρίζουν την κυβέρνηση.

***9 Σεπτεμβρίου:** Ο Αλιέντε ανακοινώνει ένα δημοψήφισμα για την 11η Σεπτεμβρίου.

***11 Σεπτεμβρίου:** Επιτυχημένο Πραξικόπημα από τους στρατηγούς Αυγούστο Πινοσέτ, Gustavo Leigh, José Toribio Merino και César Mendoza.

Το παρόν κείμενο εμπνεύστηκε από τη ραδιοφωνική εκπομπή
«Ραντεβού με τον X»,
η οποία μεταδίδεται διαδικτυακά από την ιστοσελίδα France'Inter.

Εικονογράφηση: Κύριος Κ.

Για λόγους ευκολίας κατά την ανάγνωση, το πρωτότυπο κείμενο δεν περιλαμβάνει υποσημειώσεις και πηγές. Μπορείτε να αποκτήσετε το πρωτότυπο γαλλικό κείμενο καθώς και το σύνολο των παραπομπών αυτού σε επεξεργάσιμη μορφή, γράφοντας στον Patrick Réquenaud:
patrick.requenaud@hotmail.com

Μπορείτε επίσης να του γράψετε παρέχοντας πληροφορίες ή σχόλια, κάνοντας κριτικές ή ερωτήσεις, στέλνοντας προσβλητικά σχόλια ή όποια άλλα ευγενικά συναισθήματα έχετε ευχαρίστηση.

Για το εν λόγω ζήτημα υπάρχει τεράστιος όγκος κειμένων.

Το κλίμα της εποχής εκείνης αποδίδεται εύστοχα στα τρία μέρη του ντοκιμαντέρ του Patricio Guzman «*La batalla de Chile*» (Η μάχη της Χιλής), παρότι η ανάλυσή του διαφέρει από τη δική μας. Για την κατανόηση του θέματος, ιδιαίτερα σημαντικές, ανάμεσα σε άλλες, είναι οι πανεπιστημιακές εργασίες των Franck Gaudichaud και Yvette Marcela Garcia.

Ευχαριστούμε το δίκτυο «Echanges et Mouvements»
για τα κείμενα που έχουν συλλέξει και μας παρείχαν.

Μπορείτε εύκολα να λάβετε όλα τα κείμενα, που με τον ένα ή τον άλλο τρόπο τροφοδότησαν την παρούσα έρευνα, σε μορφή pdf, απλά ζητώντας τα.

Η μεταξοτυπία στο εξώφυλλο του βιβλίου τυπώθηκε στο ατελιέ Papier Gâchette,
οι υπόλοιπες σελίδες εκτυπώθηκαν offset στο ατελιέ Noir Couvrant. [γαλλική έκδοση]
Απρίλιος 2017

Σημειώσεις

1. (σ.τ.μ.) Roto chileno: Χιλιανός προλετάριος.
2. (σ.τ.μ.) Στην ισπανική γλώσσα χρησιμοποιείται η λέξη «roto», η αντίστοιχη λέξη στα γαλλικά είναι «roturier». «Roturiers» (στον πληθυντικό): Κοινωνική τάξη που αποτελείται από ελεύθερους ανθρώπους που δεν είναι ούτε κρατικοί υπάλληλοι ούτε αριστοκράτες και η οποία περιλαμβάνει τους αστούς και τους χωρικούς (από το ηλεκτρονικό λεξικό του Centre National de Ressources Textuelles et Lexicales). Η λέξη «roturier» η οποία χρησιμοποιείται στο πρωτότυπο κείμενο μεταφράζεται στα ελληνικά και ως «κοινός θνητός» ή «πληβείος». Στο ελληνικό κείμενο επιλέξαμε να μην μεταφράσουμε τη γαλλική λέξη, ώστε να είναι εμφανής η κοινή ρίζα, η οποία δεν φαίνεται στην ελληνική γλώσσα.
3. (σ.τ.μ.) Στις 4 Μαρτίου του 1969, 90 άστεγες οικογένειες κατέλαβαν ένα κομμάτι γης στα περίχωρα του Πούερτο Μοντ για να στεγαστούν και έστησαν παραπήγματα. Μετά από εντολή του Πέρες Ζούκοβιτς, τα ξημερώματα του Σαββάτου στις 8 Μαρτίου, εισέβαλαν στην κατάληψη 250 ένοπλοι μπάτσοι, οι οποίοι δολοφόνησαν δέκα άτομα συμπεριλαμβανομένου και ενός βρέφους εννέα μηνών. Όλα τα παραπήγματα που είχαν στηθεί κάηκαν ολοσχερώς.
4. (σ.τ.μ.) Γαλλική έκφραση που πρωτοχρησιμοποιήθηκε για τον καπουτσίνο μοναχό Φρανσουά Λεκλέρκ ντι Τρεμπλέ –τον Πατέρα Ιωσήφ των Τριών Σωματοφυλάκων– μυστικιστή του καρδινάλιου Ρισελιέ.
5. (σ.τ.μ.) Η «ψαλίδα τιμών» είναι το οικονομικό φαινόμενο κατά το οποίο οι τιμές των προϊόντων που παράγει ένας παραγωγικός τομέας ή μια ομάδα ανθρώπων για πώληση σε εξωτερικούς προς αυτόν αγοραστές, πέφτουν ραγδαία σε σχέση με τις τιμές των προϊόντων που αγοράζει από αυτούς. Τυπικό παράδειγμα αποτελεί η μεγάλη πτώση των τιμών των αγροτικών προϊόντων σε σχέση με τις τιμές των βιομηχανικών προϊόντων στην Ανατολική Ευρώπη τη δεκαετία του 1930 που οδήγησε σε μεγάλη εξαθλίωση των μικροαγροτών, λόγω των προστατευτικών πολιτικών που ακολούθησαν τα κράτη εκείνη την περίοδο για να διαχειριστούν την καπιταλιστική κρίση. Άλλο παράδειγμα συνιστά η πτώση των τιμών των προϊόντων που εξάγει μια χώρα σε σχέση με τις τιμές των προϊόντων που εισάγει λόγω της διακύμανσης των τιμών στην παγκόσμια αγορά, όπως στην περίπτωση της Χιλής.
6. (σ.τ.μ.) Perlak: Εργοστάσιο κονσερβοποίησης στη Χιλή. Το Perlak μαζί με δύο γειτονικά εργοστάσια ίδρυσε το Cordón Cerillos, το πρώτο από τα ονομαζόμενα cordones industriales. Στα αγγλικά ο όρος αποδίδεται ως industrial belts και κυριολεκτικά σημαίνει βιομηχανικές ζώνες. Πρόκειται για περιοχές ελεγχόμενες από τους εργάτες και στην ουσία ανεξάρτητες από την κυβέρνηση. Αυτές οι οργανώσεις βάσης σε βιομηχανικές περιοχές, συγκέντρωναν εργάτες από όλα τα εργοστάσια της περιοχής με σκοπό, μεταξύ άλλων, την οργάνωση της παραγωγής.
7. (σ.τ.μ.) Fenwick ονομάζονται στη Γαλλία τα περονοφόρα βιομηχανικά οχήματα, τα κοινώς ονομαζόμενα «κλάρκ».
8. (σ.τ.μ.) Confédération française démocratique du travail: Γαλλική Δημοκρατική Συνομοσπονδία Εργασίας.
9. (σημείωση της εκδοτικής ομάδας) Η έννοια του οργανικού συγκεντρωτισμού προέρχεται από το ρεύμα του ιταλικού αριστερού κομμουνισμού (γνωστού και ως μπορντιγισμού) και αναφέρεται στην ενότητα που προκύπτει οργανικά και δεν επιβάλλεται απέξω. Η αρχική χρήση αυτής της έννοιας σχετίζεται με την οργάνωση του κομμουνιστικού κόμματος. Σύμφωνα με τις Θέσεις της Λυών που διατύπωσε η αριστερή τάση στο 3ο συνέδριο του Κομμουνιστικού Κόμματος Ιταλίας «τα κομμουνιστικά κόμματα θα πρέπει να επιτύχουν έναν οργανικό συγκεντρωτισμό που θα εξασφαλίζει ταυτόχρονα τη μέγιστη διαβούλευση με τη βάση και θα επιτυγχάνει την αυθόρμητη αποβολή κάθε ομαδοποίησης που επιδιώκει να διαφοροποιηθεί. Αυτό δεν μπορεί να επιτευχθεί μέσω τυπικών και μηχανικών διαδικασιών, όπως το θέτει ο Λένιν, αλλά μέσω της υιοθέτησης της ορθής επαναστατικής πολιτικής». Σύμφωνα με τους ιταλούς αριστερούς κομμουνιστές, «ένα αρνητικό αποτέλεσμα της λεγόμενης μπολσεβικοποίησης είναι η αντικατάσταση της συνειδητής και σε βάθος πολιτικής συνεργασίας μέσα στο κόμμα, με την επιφανειακή και θορυβώδη κινητοποίηση για μηχανικές φόρμουλες της ενότητας και της πειθαρχίας ως αυτοσκοπών». Οι ιταλοί αριστεροί κομμουνιστές είχαν συλλάβει ορθώς ότι η ενότητα του κομμουνιστικού κινήματος δεν μπορεί να επιβληθεί με πειθαρχικά μέτρα και διαδικασίες και ότι η υιοθέτηση της ορθής επαναστατικής πολιτικής δεν μπορεί να αναχθεί σε φραξιονιστικές συγκρούσεις και στην επίκληση της κενής περιεχομένου δημοκρατικής αρχής της πλειοψηφίας. Ωστόσο, ήταν φενάκη να πιστεύουν ότι η ενότητα αυτού του είδους θα μπορούσε να επιτευχθεί μέσα σε διαχωρισμένες πολιτικές οργανώσεις όπως τα λεγόμενα κομμουνιστικά κόμματα. Ήταν επίσης εντελώς λανθασμένη η θέση τους ότι η οργάνωση του κομμουνιστικού κινήματος θα μπορούσε να είναι μια γραμμική διαδικασία χωρίς αντιφάσεις και συγκρούσεις όπου αυθόρμητα θα αποβάλλονταν οι διαφοροποιούμενες τάσεις. Το πιο πιθανό είναι ότι η συντριβή των επαναστατικών τάσεων θα ήταν ακόμα πιο βίαια αν επικρατούσε το μοντέλο του οργανικού συγκεντρωτισμού μέσα στην Κομμουνιστική Διεθνή.
10. (σ.τ.μ.) Campesinos: χωρικοί – αγρότες.
11. (σ.τ.μ.) «organismo maximo»: ανώτερο όργανο
12. (σ.τ.μ.) «Shoras» ονομάζονταν τα συμβούλια των Κούρδων εργατών που σχηματίστηκαν κατά την εξέγερση του 1991 στο Ιράκ.
13. (σ.τ.μ.) Lo Curro: περιοχή στο Σαντιάγο, Χιλή.

